

DET KONGELIGE FORNYINGS-,
ADMINISTRASJONS- OG KIRKEDEPARTEMENT

Meld. St. 22

(2009–2010)

Melding til Stortinget

Sametingets virksomhet 2009

DET KONGELIGE FORNYINGS-,
ADMINISTRASJONS- OG KIRKEDEPARTEMENT

Meld. St. 22

(2009–2010)

Melding til Stortinget

Sametingets virksomhet 2009

Innhold

1	Innledning	9	2.5.8.1	Ordinære læremidler for grunnopplæringen	16
2	Sametingets årsmelding 2009 .	10	2.5.8.2	Særskilt tilrettelagte læremidler...	16
2.1	Innledning	10	2.5.8.3	Læremidler til barnehager	16
2.2	Samlet bevilgning til Sametinget i 2009	10	2.5.8.4	Oppsummering læremidler, søkerbasert	16
2.3	Sametingets økonomiske rammefordeling for 2009	11	2.5.8.5	Kjøp av læremidler	16
2.4	Virkemidler 2009	11	2.5.9	Kompetanseheving	17
2.5	Opplæring	12	2.5.9.1	Stipend for elever med samisk i fagkretsen i videregående skole..	17
2.5.1	Hovedmål	12	2.5.9.2	Faglig kompetanseheving	17
2.5.2	Delmål	12	2.5.9.3	Stipend for høyere utdanning	17
2.5.3	Strategier	12	2.5.9.4	Tilskudd til samiske barnehager ..	18
2.5.4	Barnehage	12	2.5.10	Tiltak for å styrke læremiddelproduksjonen...	18
2.5.4.1	Informasjon og veiledning	12	2.5.10.1	Oversetting og tilpasning av læreverk i matematikk	18
2.5.4.2	Samarbeid med sentrale myndigheter	12	2.5.10.2	Pilotprosjekt – ressurskole i lulesamisk område	19
2.5.4.3	Samarbeid med andre	13	2.6	Språk	19
2.5.4.4	Læremidler for barnehager	13	2.6.1	Hovedmål	19
2.5.5	Grunnopplæring	13	2.6.2	Delmål	19
2.5.5.1	Læremidler	13	2.6.3	Strategier	19
2.5.5.2	Læreplaner	13	2.6.3.1	Arbeidet med samisk språk	19
2.5.5.3	Refusjonsordning for opplæring i og på samisk	13	2.6.3.2	Terminologiarbeid	20
2.5.5.4	Endring av forskrift til privatskoleloven – krav til læreplan og fritak fra opplæring	14	2.6.3.3	Samiske stedsnavn	20
2.5.5.5	Endring av forskrift til opplæringsloven – krav om språklig parallellutgave og vurdering	14	2.6.3.4	Regjeringens handlingsplan for samiske språk	20
2.5.5.6	Fag- og timefordeling	14	2.6.4	Virkemidler – språk, direkte tilskudd	20
2.5.5.7	Ot.prp. nr. 87 (2008–2009) Lov om voksenopplæring	14	2.6.4.1	Tospråklighetstilskudd kommuner	20
2.5.5.8	Studie om urfolks rett til utdanning	14	2.6.4.2	Tospråklighetstilskudd fylkeskommuner	21
2.5.6	Høyere utdanning	14	2.6.4.3	Samiske språksentre	21
2.5.6.1	Rammeplanutvalg for ny lærerutdanning	14	2.6.5	Virkemidler – språk, søkerbaserte.	21
2.5.6.2	Rekruttering	15	2.6.5.1	Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk	21
2.5.6.3	Ot.prp. nr. 71 (2008–2009) Om lov om endringer i lov om universiteter og høyskoler	15	2.6.5.2	Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk	22
2.5.6.4	Samarbeid med høyskoler og universitet	15	2.6.5.3	Oppsummering språkprosjekter, søkerbasert	22
2.5.7	Forskning	15	2.7	Kultur	22
2.5.7.1	St.meld. nr. 30 (2008–2009) Klima for forskning	15	2.7.1	Hovedmål	22
2.5.7.2	Regionale forskningsfond	15	2.7.2	Delmål	22
2.5.8	Virkemidler – opplæring, søkerbaserte læremidler	16	2.7.3	Strategi	23
			2.7.4	Samarbeid med ulike aktører	23
			2.7.5	Samiske kulturhus	23

2.7.6	Samiske festivaler	23	2.8.8.3	Lærlingordning for duodji	31
2.7.7	Samisk idrett	23	2.8.9	Reindrift	31
2.7.8	Samiske teatre	24	2.8.9.1	Sametingets melding om samisk reindrift	31
2.7.9	Samiske museer	24	2.8.9.2	Reindrifftsavtalen	31
2.7.10	Oppfølging av UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven	25	2.8.9.3	Bygging av 132 kV kraftlinje på Sør-Helgeland	32
2.7.11	Litteratur	25	2.8.9.4	Konsultasjoner om konsesjon til regulering og kraftutbygging av Forsanvatnet kraftverk	32
2.7.12	Billedkunst og dáiddaduodji	25	2.8.9.5	Fredning av visse områder mot reinbeite i Finnmark	32
2.7.13	Kunstneravtalen	25	2.8.9.6	Vei til Nervei	32
2.7.14	Samisk film	25	2.8.10	Kombinasjons- og utmarksnæringer	32
2.7.15	Musikk	25	2.8.10.1	Verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner og samisk reiseliv	32
2.7.16	Sørsamisk medietilbud	25	2.8.10.2	Utmarksnæringer	33
2.7.17	Samiske kirkesaker	25	2.8.10.3	Snarefangst av ryper	33
2.7.18	Virkemidler – kultur, direkte tilskudd	25	2.8.11	Rovvilt	33
2.7.18.1	Samiske kulturhus	25	2.9	Virkemidler – næring – direkte tilskudd	33
2.7.18.2	Samiske festivaler	26	2.9.1	Duodjiinstitusjoner	33
2.7.18.3	Samisk idrett	26	2.10	Virkemidler – næring – søkerbaserte tilskudd	33
2.7.18.4	Samisk teater	26	2.10.1	Næringsutvikling	33
2.7.18.5	Samiske publikasjoner	26	2.10.1.1	Variert næringsliv	33
2.7.18.6	Bokbusser	26	2.10.1.2	Marine næringer	34
2.7.18.7	Museer	27	2.10.1.3	Jordbruk	34
2.7.19	Virkemidler – kultur, søkerbaserte tilskudd	27	2.10.1.4	Etablererstipend	34
2.7.19.1	Kulturutvikling	27	2.10.2	Verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner	34
2.7.19.2	Samiskspråklige tegneserier	28	2.10.2.1	Næringskombinasjoner	34
2.7.19.3	Oppsummering kulturutvikling, søkerbasert	28	2.10.2.2	Duodji – lærlingeordning	34
2.7.20	Samiske forlag	28	2.10.2.3	Utredningsprosjekter og andre tiltak i verdiskapningsprogrammet .	34
2.7.21	Samiske møteplasser	29	2.10.3	Næringsavtale for duodji	35
2.7.22	Samisk kunstneravtale	29	2.10.3.1	Driftstilskudd duodji	35
2.8	Næring	29	2.10.3.2	Investerings- og utviklingstilskudd .	35
2.8.1	Hovedmål	29	2.10.3.3	Evaluerings- og driftstilskudd	35
2.8.2	Delmål	29	2.10.3.4	Velferdsordning i duodji	35
2.8.3	Strategier	29	2.10.3.5	Fag- og økonomisk utvalg	35
2.8.4	Samarbeid med ulike aktører	29	2.10.3.6	Samiske salgsorganisasjoner i duodji	36
2.8.5	Tiltaksplan for trygging og utvikling av samiske bygder	29	2.10.3.7	Duodjiorganisasjoner – direkte tilskudd – næringsavtale duodji . . .	36
2.8.6	Marine næringer	30	2.10.4	Oppsummering næring, søkerbasert	36
2.8.6.1	Kystfiskeutvalget	30	2.11	Miljø- og kulturvern	36
2.8.6.2	Lakseforvaltning	30	2.11.1	Hovedmål	36
2.8.6.3	Reguleringer av fisket for 2009	30	2.11.2	Delmål	36
2.8.6.4	Torskeoppdrett	30	2.11.3	Strategi	36
2.8.7	Jordbruk	30	2.11.4	Kulturminnevern	36
2.8.7.1	Jordbruksforhandlingene	30	2.11.4.1	Statistikk over aktivitet	36
2.8.7.2	Opprettholdelse av gårdsbruk	31			
2.8.7.3	Konflikter jordbruk – reindrift	31			
2.8.7.4	Regjeringens landbrukspolitikkk	31			
2.8.8	Duodji	31			
2.8.8.1	Næringsavtalen for duodji	31			
2.8.8.2	Driftstilskuddsordningen for duodjiutøvere	31			

2.11.4.2	Riksrevisjonens undersøkelse av Miljøverndepartementets ivaretagelse av det nasjonale ansvaret for fredete og verneverdige bygninger.	38	2.12.8	Samisk nasjonalt kompetanse-senter for læring og mestring.	45
2.11.4.3	Samarbeidet med Riksantikvaren.	38	2.12.9	Oppdragsdokumenter til regionale helseforetak.	45
2.11.4.4	Samarbeidet med andre aktører.	38	2.12.10	NAV.	45
2.11.4.5	Samarbeidsavtale med Oppland fylkeskommune.	38	2.12.11	Nødmeldetjenesten.	45
2.11.4.6	Regional plan for kulturminne og kulturmiljø.	38	2.12.12	Evaluering av virkemidler til helse- og sosialsatsing.	45
2.11.4.7	Skoltebyen.	38	2.12.13	Virkemidler – helse- og sosialsatsing – søkerbaserte tilskudd.	46
2.11.4.8	Ceavccegeadgi-Mortensnes på UNESCOs verdensarvliste.	38	2.12.13.1	Helse- og sosialprosjekter.	46
2.11.4.9	Befaringer.	39	2.13	Samiske organisasjoner.	46
2.11.4.10	Bygningsvern.	39	2.13.1	Hovedmål.	46
2.11.4.11	Innsigelser.	40	2.13.2	Virkemidler – samiske organisasjoner – søkerbaserte tilskudd.	46
2.11.4.12	Formidling.	40	2.13.2.1	Samiske organisasjoner.	46
2.11.5	Miljøvern.	40	2.14	Andre virkemidler.	47
2.11.5.1	Sametingets miljø- og arealmelding.	40	2.14.1	Virkemidler til sametingsrådets disposisjon.	47
2.11.5.2	Klima.	40	2.14.1.1	Regionalutvikling.	47
2.11.5.3	Konvensjon om biologisk mangfold.	40	2.14.2	Frie virkemidler.	47
2.11.6	Arealer.	41	2.14.3	Internasjonale tiltak.	47
2.11.6.1	Finnmarkseiendommen.	41	2.14.3.1	Rammeavtale med Utenriksdepartementet.	47
2.11.6.2	Samerettsutvalget II – videre oppfølging.	41	2.14.3.2	Sametingets internasjonale arbeid.	47
2.11.6.3	Vern.	41	2.14.3.3	Samisk parlamentarisk råd.	48
2.11.6.4	Mineraler.	42	2.14.3.4	Nordisk samekonvensjon.	48
2.11.6.5	Motorisert ferdsel i utmark.	42	2.14.3.5	FNs urfolkserklæring.	48
2.11.6.6	Avtale med Norges vassdrags- og energidirektorat.	42	2.14.3.6	Permanent Forum for urfolks-saker i FN.	48
2.11.6.7	Konsultasjoner om vindmølleparker.	43	2.14.3.7	Ekspertmekanismen for urfolksrettigheter.	48
2.11.6.8	Havenergilov.	43	2.14.3.8	Universal periodic review.	48
2.11.6.9	Utbygging og drift av Goliatfeltet i Barentshavet.	43	2.14.3.9	Arktisk Råd.	48
2.11.7	Virkemidler – miljø- og kulturvern – Direkte tilskudd.	43	2.14.3.10	Barentssamarbeidet.	49
2.11.7.1	Forskning og dokumentasjons-virksomhet.	43	2.14.3.11	Europapolitiske spørsmål.	49
2.11.8	Virkemidler – miljø- og kulturvern – Søkerbaserte tilskudd.	44	2.14.3.12	Halvårlige konsultasjoner mellom Sametinget og Utenriks-departementet.	49
2.11.8.1	Kulturminnevern.	44	2.14.4	Tilskudd til markedsføring og nettverksbygging innen samisk reiseliv.	49
2.12	Helse- og sosialsatsing.	44	2.14.5	Oppfølging av institusjonsmelding.	49
2.12.1	Hovedmål.	44	2.14.6	Virkemidler til møtelederskapets disposisjon.	49
2.12.2	Delmål.	44	2.14.6.1	Politiske grupper i Sametinget.	49
2.12.3	Strategi.	44	2.14.6.2	Opposisjonens arbeidsvilkår.	49
2.12.4	Samarbeid med ulike aktører.	44	2.14.6.3	Lister ved Sametingsvalget 2009.	49
2.12.5	Samiske barns rettigheter.	44	2.15	Andre tiltak som ikke er virkemidler.	50
2.12.5.1	Tilsyn for samiske barn under barnevernets omsorg.	44	2.15.1	Konferanser i regi av Sametinget.	50
2.12.5.2	Barnehuset.	44	2.15.1.1	Barnehage- og skolekonferanse.	50
2.12.6	Samhandlingsreformen.	44	2.15.1.2	Sametingets ungdomskonferanse.	50
2.12.7	Spesialisthelsetjenesten.	45			

2.15.1.3	Konferanse med kommunene og fylkeskommunene	50	3	Regjeringens arbeid med samepolitiske spørsmål og oppfølging av Sametingets årsmelding	58
2.15.1.4	Bibliotekkonferanse	50			
2.15.1.5	Helse- og sosial konferansen	50			
2.15.2	Utdeling av priser og stipend	50	3.1	Sametinget	58
2.15.3	Midler til forskning og utvikling, utredninger og dokumentasjonsprosjekter	50	3.1.1	Budsjettprosedyrer mellom Sametinget og regjeringen	58
2.15.4	Evalueringer	51	3.1.2	Økonomistyring og rapportering	58
2.16	Samefolkets fond	51	3.1.3	Oversikt over gjennomførte konsultasjoner med Sametinget	58
2.16.1	Søkerbaserte virkemidler – Samefolkets fond	51	3.1.4	Sametingsvalget 2009 – ny valgordning	60
2.16.1.1	Språkutvikling	51	3.2	Likestilling og antidiskriminering	61
2.16.2	Tradisjonell kunnskap – dokumentasjon og formidling	51	3.2.1	Handlingsplan for å fremme likestilling og hindre etnisk diskriminering 2009–2012	61
2.16.3	Litteratur	51			
2.17	Andre tiltak som ikke er søkerbaserte	51	3.3	Samisk statistikk	61
2.17.1	Språkprogram	51	3.4	Regionalpolitikk	62
2.17.2	Pilotprosjekt om Árbediehtu, kartlegging, bevaring og bruk	52	3.5	Internasjonal politikk	62
2.17.3	Utvikling av register for forvaltning av tradisjonell kunnskap	52	3.5.1	Nordområdene	62
2.18	Driftsutgifter politisk nivå	52	3.6	Areal og miljøpolitikk	63
2.18.1	Sametingets plenum	52	3.6.1	Naturmangfoldloven	63
2.18.2	Sametingets møtelederskap	52	3.7	Kulturminnevern	64
2.18.3	Sametingets kontrollkomité	52	3.8	Kultur	64
2.18.4	Samisk parlamentarisk råd	52	3.8.1	Samisk kultur	64
2.18.5	Sametingets tilskuddsstyre	52	3.8.1.1	Kulturbygg	65
2.18.6	Sametingsrådet	52	3.8.1.2	Pressestøtte til samiske aviser	65
2.18.7	Sametingets språkstyre	52	3.8.1.3	UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven	65
2.18.8	Samisk språknemnd	53	3.9	Samiske språk	65
2.18.9	Sametingets ungdomspolitiske utvalg	53	3.9.1	Handlingsplan for samiske språk	65
2.19	Driftsutgifter administrativt nivå	53	3.9.2	Samelovens språkregler	66
2.20	Arbeid med saker som ikke faller inn under kapitlene foran	54	3.9.3	Flerspråklig senter i Storfjord	66
2.20.1	Rapportering på FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter	54	3.9.4	Nødmeldetjenesten og samisk språk	66
2.20.2	Divvun II – samisk korrekturprogram	55	3.10	Barnehage	67
2.20.3	Geografiske informasjonssystemer	55	3.11	Samiske læremidler	67
2.20.4	Statistikk	55	3.12	Grunnopplæring	67
2.21	Spesielle prosjekter	55	3.13	Høyere utdanning	68
2.21.1	Bedre service til brukerne	55	3.14	Tradisjonell kunnskap/ Árbediehtu	68
2.21.2	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen – læreplan	55	3.15	Næring	69
2.21.3	Bygningsvernprosjekter	55	3.15.1	Jordbruk	69
2.21.4	Verdiskapingsprogrammet	55	3.15.2	Reindrif	70
2.21.5	Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen	55	3.15.3	Mineralloven	71
2.21.6	Kvalitetsutvikling i samiske barnehager	55	3.15.4	Rovviltnemnder	71
2.21.7	Sametingsvalget 2009	56	3.15.5	Lakseforvaltning	71
2.22	Utfordringer	56	3.15.6	Energianlegg mv.	72
			3.15.7	Verdiskapingsprogrammet for næringskombinasjoner	72
			3.16	Barnevern	73
			3.17	Arbeids- og velferdsetaten	73
			3.17.1	Informasjon på samisk i arbeids- og velferdsforvaltningen	73

3.17.2	Gjennomføring av brukerundersøkelse på samisk....	73	Vedlegg		
3.17.3	Termutvikling – utfordringer for Arbeids- og velferdsetaten.....	73	1	Sametingets regnskap 2009	75

DET KONGELIGE FORNYINGS-,
ADMINISTRASJONS- OG KIRKEDEPARTEMENT

Meld. St. 22

(2009–2010)

Melding til Stortinget

Sametingets virksomhet 2009

*Tilråding fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet av 25. juni 2010,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning

Sametinget har levert sin årsmelding til departementet om arbeidet i Sametinget i 2009. Årsmeldingen gjør rede for det politiske arbeidet i Sametinget, de oppgavene som Sametinget skal forvalte, og økonomiske og administrative utfordringer.

I henhold til sameloven skal Sametingets årsmelding oversendes regjeringen og legges fram for Stortinget hvert år, jf. innstillingen til justiskomiteen under vedtak av sameloven (Innst. O. nr. 79 (1986–87)). Denne meldingen vil oppfylle disse forutsetningene.

I denne stortingsmeldingen gir regjeringen en tilbakemelding på de sakene som Sametinget har

tatt opp i årsmeldingen for 2009. Den omfatter også en omtale av videreføringen av de saker som er tatt opp i meldingen. Sametingets årsmelding er tatt inn som kapittel 2.

Sametingets regnskap for 2009 følger som vedlegg til denne meldingen.

Etter stortingsvalget høsten 2009 ble det besluttet enkelte endringer i departementsstrukturen med virkning fra 1. januar 2010. I den forbindelse ble ansvaret for same- og minoritetspolitiske spørsmål overført fra det tidligere Arbeids- og inkluderingsdepartementet til det nye Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet.

2 Sametingets årsmelding 2009

2.1 Innledning

Sametinget varslet i sin årsmelding for 2008 at det fra 2009 ville bli foretatt endringer i årsmeldingen. Endringen er begrunnet i behovet for en tettere sammenheng mellom Sametingets budsjett og årsmelding.

Sametingets årsmelding omfatter Sametingets politiske og forvaltningsmessige aktivitet i 2009. Årsmeldingen rapporterer om bruken av virkemidlene og oppfølgingen av de ulike strategiene i budsjettet for 2009.

Årsmeldingens kapittelinndeling er den samme som for budsjettet. Kapitlene 1, 2 og 3 viser tabellene fra tilsvarende kapitler i Sametingets budsjett for 2009. Tabell 1.0 gir en oversikt over bevilgningen til Sametinget på statsbudsjettet fra det enkelte departement. Tabell 2.0 viser Sametingets samlede inntekter og utgifter, mens tabellene 3.0 og 3.1 viser en oversikt over fordelingen av virkemidlene i Sametingets budsjett for 2009.

De resterende kapitlene i årsmeldingen rapporterer aktivitet og bruken av virkemidler i tilsvarende kapitler i budsjettet. Kapitlene 4–10 omtaler hovedmål, delmål og strategier for kapitlets område. Rapporteringen av aktivitet utenom virkemiddelforvaltning framkommer her og relateres til driftsbudsjettet for politisk og administrativt nivå i kapitlene 14 og 15. Kapitlene 11 og 12 er andre virkemidler og tiltak som ikke er en direktebevilgning eller søkerbaserte ordninger. Kapittel 13 omhandler Samefolkets fond. Kapittel 16 tar for seg videre utfordringer.

Bruk av virkemidler er en av strategiene for måloppnåelse. Det rapporteres for hver av virkemiddelordningene slik disse framkommer i budsjettet. Det er vedtatt egne mål og prioriteringer for den enkelte virkemiddelordning.

Sametingets regnskap for 2009 er vedlagt årsmeldingen.

2.2 Samlet bevilgning til Sametinget i 2009

Tabell 2.1 Bevilgninger fra departementene

		(i 1000 kr)					
Kap.Post	Beskrivelse	RR 2007	Bud- 2008	RevBud- 08	Bud- 2009	+/- 09- Rev 08	Avvik i %
680.50	Arbeids- og inkluderings- departementet – AID	164 100	191 400	191 400	203 735	12 335	6,4 %
206.50	Kunnskapsdepartementet – KD	30 572	31 887	31 887	33 290	1 403	4,4 %
226.21	Kunnskapsdepartementet – KD	4 000	4 000	4 000	4 300	300	7,5 %
231.50	Kunnskapsdepartementet – KD	11 870	12 380	12 380	12 925	545	4,4 %
1429.50	Miljøverndepartementet – MD	2000	3 000	3 000	3 000	0	0,0 %
320.53	Kultur- og kirke departementet – KKD	47 405	53 543	53 543	61 993	8 450	15,8 %
326.78	Kultur- og kirke departementet – KKD	519	0	0	0	0	–
724.21	Helse- og omsorg departementet – HD	5 900	6 100	6 200	6 400	200	3,2 %
1147.50	Landsbruksdepartementet – LD	4 000	2 000	2 000	2 000	0	0,0 %
1147.50	Landsbruksdepartementet – LD	0	2 000	2 000	2 000	0	0,0 %
Totalt bevilget		270 366	306 310	306 410	329 643	23 233	7,6 %

2.3 Sametingets økonomiske rammefordeling for 2009

Tabell 2.2 Totaltabell – Sametingets samlede inntekter og utgifter

(i 1000 kr)

	Regnskap- 07	Bud- 08	RevBud- 08	Bud- 09	Avvik	i %
Driftsinntekter						
Bevilgninger fra departementene	270 366	306 310	306 410	329 643	23 233	7,6 %
Avkastning Samefolkets fond	0	10 000	10 000	16 000	6 000	60,0 %
Andre driftsinntekter	0	0	2 721	0	-2 721	-100,0 %
Sum driftsinntekter	270 366	316 310	319 131	345 643	26 512	8,3 %
Virkemidler						
Virkemidler	178 881	204 121	204 871	220 608	15 737	7,7 %
Samefolkets fond ¹	0	10 000	10 000	14 200	4 200	42,0 %
Sum virkemidler	178 881	214 121	214 871	234 808	19 937	9,3 %
Sum driftsinntekter – virkemidler	91 485	102 189	104 260	110 835	6 575	6,3 %
Driftskostnader						
Drift politisk nivå	20 169	20 721	20 921	20 575	-346	-1,7 %
Drift administrativt nivå ¹	61 666	74 318	75 518	81 210	5 692	7,5 %
Spesielle prosjekter	6 929	7 150	7 821	9 050	1 229	15,7 %
Sum driftskostnader	88 764	102 189	104 260	110 835	6 575	6,3 %
Årsresultat	2 721	0	0	0	0	11 376,0 %

¹ Det er i sak 25/08 avsatt kr 16 000 000 til Samefolkets fond i 2009. Av dette er kr 1 800 000 overført til administrasjonen for å forvalte avkastningen av Samefolkets fond.

2.4 Virkemidler 2009

Sametinget foretok følgende fordeling på hovedpostene for virkemidler for 2009:

Tabell 2.3 Samletabell – Virkemidler

(i 1000 kr)

Benevnelse	RR 2007	Bud 2008	Rev 2008	Bud 2009	+/- 09- Rev 08	Avvik i %
Direkte tilskudd	88 674	100 963	101 413	109 295	7 882	7,8 %
Søkerbasert tilskudd	67 629	76 048	80 098	70 493	-9 605	-12,0 %
Tiltak for å styrke læremiddelproduksjon	0	0	0	6 000	6 000	-
Verdiskapningsprogram	0	4 875	4 875	6 000	1 125	23,1 %
Avtaler	13 082	13 110	9 110	14 360	5 250	57,6 %
Andre virkemidler	6 786	7 475	7 725	9 960	2 235	28,9 %
Samefolkets fond	0	10 000	10 000	14 200	4 200	42,0 %
Andre tiltak	2 710	1 650	1 650	4 500	2 850	172,7 %
Sum	178 881	214 121	214 871	234 808	19 937	9,3 %

Tabell 2.4 Totaltabell virkemidler – Hovedområder (i 1000 kr)

	Regnskap- 07	Bud- 08	RevBud- 08	Bud- 09	Ford. i %	09- Rev 08	Avvik i %
Virkemidler							
Opplæring	27 533	28 653	31 153	31 330	13,3 %	177	0,6 %
Språk	46 268	51 460	51 460	53 960	23,0 %	2 500	4,9 %
Kultur	63 819	72 449	73 649	77 007	32,8 %	3 358	4,6 %
Næring	24 505	30 575	27 275	34 200	14,6 %	6 925	25,4 %
Miljø- og kulturvern	543	3 452	3 452	2 000	0,9 %	-1 452	-42,1 %
Helse- og sosialsatsing	3 908	4 300	4 400	3 250	1,4 %	-1 150	-26,1 %
Samiske organisasjoner	2 809	4 107	4 107	4 401	1,9 %	294	7,2 %
Andre virkemidler	6 786	7 475	7 725	9 960	4,2 %	2 235	28,9 %
Samefolkets fond	0	10 000	10 000	14 200	6,0 %	4 200	42,0 %
Andre tiltak	2 710	1 650	1 650	4 500	1,9 %	2 850	172,7 %
Sum virkemidler	178 881	214 121	214 871	234 808	100,0 %	19 937	9,3 %

2.5 Opplæring

2.5.1 Hovedmål

Den samiske befolkningen skal ha kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å utvikle samiske samfunn.

2.5.2 Delmål

- Samiske barn og unges språk, kultur og identitet skal styrkes og utvikles
- Den samiske befolkningen skal ha en reell rett til opplæring i og på samisk

2.5.3 Strategier

- Gjennom dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter sikre gode rammevilkår for samisk barnehage, grunnopplæring, høyere utdanning og forskning
- Gjennom aktiv virkemiddelbruk styrke kunnskap og kompetanse i samiske samfunn
- Bidra til innovativ samisk læremiddelutvikling
- Gjennom Samisk læremiddelsentral, Samisk læringsnett og en søkbar læremiddelportal tilgjengeliggjøre og gi informasjon om samiske læremidler
- Gi nødvendig informasjon og veiledning om samisk opplæring innenfor barnehage og grunnopplæring
- Initiere terminologiprosjekter i prioriterte fag

2.5.4 Barnehage

2.5.4.1 Informasjon og veiledning

Informasjon og veiledning er prioritert i Sametingets arbeid innenfor barnehagefeltet. Det er gitt veiledning til foreldre, barnehager og kommuner om tilskudd og tilbud til samiske barn i barnehage. Sametinget har i tillegg utarbeidet en informasjonsbrosjyre om barnehagetilbud for samiske barn, samt utgitt to utgaver av barnehagetidsskriftet «Stullán».

Sametinget har avholdt 4 ulike nettverksmøter som er en arena for informasjon, kompetanseheving, veiledning og nettverksbygging. Det er avholdt nettverksmøte for styрere, språkmedarbeidere, menn og barnehager med sørsamiske barn. Sistnevnte nettverk ble igangsatt i 2009.

2.5.4.2 Samarbeid med sentrale myndigheter

Det er gjennomført konsultasjon mellom Sametinget og Kunnskapsdepartementet om Stortingsmelding om kvalitet i barnehagen. Etter Sametingets oppfatning ivaretok ikke utkastet til stortingsmeldingen det samiske perspektivet tilstrekkelig. I konsultasjonen ble det oppnådd enighet om at departementet omtaler samiske barnehager i meldingen. Andre tema som var gjenstand for konsultasjon var blant annet nasjonalt foreldreutvalg, forskning, og samisk språk i barnehagen. Sametinget fikk gjennomslag for at også disse områdene omtales i stortingsmeldingen.

Sametinget har i samarbeidsmøter med Kunnskapsdepartementet drøftet ulike temaer som gjel-

der kvaliteten i barnehagetilbudet for samiske barn.

Sametinget har i sitt årlige møte med Barneombudet drøftet saker som læremidler, barnevern, grendeskoler og ombudets kompetanse i samisk språk og kultur.

Sametinget har gitt innspill til Brennautvalget som skal se på det pedagogiske tilbudet til alle førskolebarn. Sametinget har i sitt innspill påpekt mangel på samisktalende personell i mange barnehager, kommunenes ansvar og personalets kompetanse i samisk tradisjonell kunnskap.

2.5.4.3 Samarbeid med andre

Sametinget samarbeider med aktuelle fylkesmenn når det gjelder barnehagetilbud for samiske barn. Sametinget gir veiledning og råd til søkere av tilskudd til samiske barnehager, og det er avholdt møter med kommuner som er tildelt dette tilskuddet.

2.5.4.4 Læremidler for barnehager

Se avsnittet læremidler under grunnopplæring.

2.5.5 Grunnopplæring

2.5.5.1 Læremidler

Sametinget knytter sitt arbeid med læremidler til vedtatte strategier i Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling 2009–2012.

En av strategiene i den strategiske planen for læremiddelutvikling er å utrede en effektiv framtidig organisering av læremiddelutvikling. Kunnskapsdepartementet har på sin side som en av sine strategier i St.meld. nr. 28 (2007–2008) Samepolitikken, i forståelse med Sametinget å opprette en bredt sammensatt arbeidsgruppe som skal utarbeide en plan for utvikling av samiske læremidler for grunnopplæringen.

Sametinget tok initiativ til å samordne departementets planer om arbeidsgruppe og Sametingets utredning av en effektiv læremiddelutvikling. Kunnskapsdepartementet sa seg enig i dette og mandat og sammensetning for en felles arbeidsgruppe ble fastsatt i fellesskap.

Arbeidsgruppen, som består av representanter fra Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet og Sametinget, har følgende mandat:

- vurdere dagens utvikling og produksjon av samiske læremidler
- på bakgrunn av vurderingen foreslå endringer som medfører en effektivisering av utvikling

av læremidler etter Rammeplan for barnehagen og Kunnskapsløftet – samisk

- vurdere hvilke økonomiske konsekvenser forslagene innebærer

Arbeidsgruppen skal ha dialog med aktuelle aktører og innhente informasjon om sammenlignbare forhold internasjonalt. Rapporten skal ferdigstilles innen 31.01.10.

Opprettelse av ressurskoler for læremiddelutvikling både i nord-, lule- og sørsamiske områder er en annen strategi som følges opp gjennom avsetning i budsjettet. I 2008 bevilget Sametinget tilskudd til et forprosjekt til Tysfjord kommune for å utarbeide en plan for gjennomføring av et pilotprosjekt for utvikling av læremidler ved Drag skole. Også for 2009 ble det avsatt midler til prosjektet. Erfaringene fra pilotprosjektet skal danne grunnlag for å vurdere flere ressurskoler. Sametinget og Tysfjord kommune har i fellesskap fastsatt plan for gjennomføring av pilotprosjektet.

Med utgangspunkt i den strategiske planen har Sametinget, i samarbeid med utdanning.no, gjennomført et innledende forprosjekt hvor hovedmålet var å se nærmere på hvilke muligheter som finnes og avklare behov for en søkbar læremiddelportal. Det tas sikte på å gjennomføre et treårig prosjekt i samarbeid med Kunnskapsdepartementet for å utvikle en læremiddelportal, digitale læremidler og en pedagogisk delingsarena.

2.5.5.2 Læreplaner

Sametinget har fastsatt læreplan i Reindriftsfaget Vg3/opplæring i bedrift og justert fastsatt læreplan i felles programfag reindrift Vg2.

Sametinget har oppnevnt fem læreplangrupper som utarbeider læreplaner til fem duodjifag; skinn- og pelsduodjifaget, tekstilduodjifaget, veve- og strikkeduodjifaget, treduodjifaget og horn-, bein- og metallduodjifaget, for Vg3/opplæring i bedrift. Navnene på fagene er ikke endelig fastsatt. Forslagene til læreplaner skal etter planen sendes på høring i slutten av januar 2010.

2.5.5.3 Refusjonsordning for opplæring i og på samisk

Sametinget har i forbindelse med de halvårige konsultasjonsmøtene med Arbeids- og inkluderingsdepartementet tatt opp de utfordringer mange kommuner opplever på opplæringsområdet. Sametinget har gjort departementet oppmerksom på at samiskundervisningen er underfinansiert fordi timesatsen er for lav. Det er avholdt kontaktmøte

med Kommunenes Sentralforbund der utfordringer med tospråkligheit i kommuner inkludert opplærings situasjonen for elever med samisk i fagkretsen, ble drøftet.

2.5.5.4 *Endring av forskrift til privatskoleloven – krav til læreplan og fritak fra opplæring*

Sametinget har konsultert med Kunnskapsdepartementet om endringer i forskrift til privatskoleloven, krav til læreplan og fritak fra opplæring. Sametinget fikk gjennomslag for at Kunnskapsløftet og Kunnskapsløftet – samisk likestilles i forskriften, slik at når benevnelsen Kunnskapsløftet brukes, brukes Kunnskapsløftet – samisk parallelt.

2.5.5.5 *Endring av forskrift til opplæringsloven – krav om språklig parallellutgave og vurdering*

Sametinget har konsultert med Kunnskapsdepartementet om endringer av forskrift til opplæringsloven. Sametinget fikk ikke gjennomslag for at krav om språklig parallellutgave også skulle omfatte læremidler på samisk. Etter Kunnskapsdepartementets oppfatning gir dagens lov kun anledning til å gi forskrifter vedrørende de to målformene bokmål og nynorsk, fordi samiske språk ikke omtales i lovteksten.

Sametinget fikk ikke gjennomslag for å beholde formuleringen «*Opplæring i norsk sidemål*» som er blitt endret til «*Opplæring i skriftlig sidemål*». I læreplanen i norsk er det ikke egne kompetansemål for sidemål. Endringen innebærer dermed at elever som har samisk i fagkretsen i praksis ikke er fritatt for opplæring og vurdering i sidemål. Endringen har også konsekvenser for fag- og timefordeling.

2.5.5.6 *Fag- og timefordeling*

Sametinget har ved flere anledninger tatt opp med Kunnskapsdepartementet problemstillinger vedrørende fag- og timefordelingen for elever med samisk i fagkretsen. Sametinget og Kunnskapsdepartementet har på bakgrunn av dette opprettet en arbeidsgruppe bestående av representanter fra departementet, Utdanningsdirektoratet og Sametinget. Arbeidsgruppen skal foreta en helhetlig gjennomgang og eventuelt foreslå endringer av fag- og timefordelingen for elever med samisk i fagkretsen.

2.5.5.7 *Ot.prp. nr. 87 (2008–2009) Lov om voksenopplæring*

Ny lov om voksenopplæring har vært gjenstand for konsultasjoner. Sametinget og Kunnskapsdepartementet oppnådde enighet om viktige endringer som bedrer rammevilkårene for de samiske studieforbundene; minste studieaktivitet 2000 årstimer, ikke krav om aktivitet over hele landet, minste antall deltakere gjelder ikke og firedelt gradering i beregning av grunntilskudd. I tillegg kan voksne samer med svak førstegangsopplæring ved dokumentert behov komme inn under regelen om tilretteleggingstilskudd. Formidling av tradisjonskunnskap ble også tatt inn som et viktig formål for de samiske studieforbundene. Det ble også enighet om konsultasjoner før forskrift til loven sendes på høring, og før forskriften endelig fastsettes. Sametinget skal i tillegg konsulteres før endelige retningslinjer for tilskudd til samiske studieorganisasjoner fastsettes.

2.5.5.8 *Studie om urfolks rett til utdanning*

Sametinget ble av leder for FN's ekspertmekanisme for urfolksrettigheter, invitert til å bidra med innspill til Ekspertmekanismens studie om urfolks rett til utdanning. Sametinget har gitt innspill til studien med følgende hovedpunkter; behov for videre utvikling av prosesser mellom statlige myndigheter og Sametinget med utgangspunkt i folkeretten, intern rett og konsultasjonsavtalen, retten til opplæring i og på samisk ikke godt nok ivaretatt, tilskuddsordningen for opplæring i og på samisk ikke god nok og utfordringer knyttet til kunnskaps- og institusjonsutvikling for det samiske samfunnet omtales sjelden av regjeringen der dette burde være naturlig,

2.5.6 **Høyere utdanning**

2.5.6.1 *Rammeplanutvalg for ny lærerutdanning*

Sametinget ble i mai gjort kjent med oppnevningen av rammeplanutvalg for ny lærerutdanning gjennom kopi av brev fra Kunnskapsdepartementet til medlemmene i utvalget. Sametinget ba utvalgets leder om en orientering om hvordan rammeplanutvalget ville ivareta grunnskolenes behov for grunnleggende kompetanse om opplæring etter Kunnskapsløftet – samisk og etter det samiske innholdet i Kunnskapsløftet. I svaret fra utvalgets leder kom det fram at rammeplanutvalget ville drøfte disse forholdene, og at det var oppnevnt en representant fra Sámi allaskuvla/Sami University College til henholdsvis utvalget og faggruppen for samfunns-

fag. Sametinget og Kunnskapsdepartementet skal konsultere om forskriften til ny rammeplan. Sametinget var i utgangspunktet ikke høringsinstans. Etter dialog med Kunnskapsdepartementet har Sametinget også fått gjennomslag for at det skal konsulteres om utkastene til de nasjonale retningslinjene for fagene.

Sametinget har vært observatør i rammeplanutvalget for ny samisk lærerutdanning. På det tidspunkt Kunnskapsdepartementet forespurte Sametinget om å være observatør, var utvalget allerede kommet i gang med arbeidet. Rammeplanutvalgets forslag til forskrift for rammeplan er endret av Kunnskapsdepartementet før det ble sendt på høring. Etter krav fra rammeplanutvalget og Sametinget framkommer rammeplanutvalgets forslag i høringsdokumentene. Saken er på høring.

2.5.6.2 Rekruttering

Fylkesmannen i Finnmark, Sametinget, Sámi allaskuvla/Sami University College og Høgskolen i Finnmark har gjennomført et prosjekt Gollevirgi/Drømmejobben, for rekruttering av studenter til allmennlærer- og førskolelærerstudier ved de to høgskolene i Finnmark. Prosjektet regnes som vellykket all den tid rekrutteringen til allmennlærer- og førskolelærerstudiene var merkbart bedre i 2009 enn på svært lenge. Prosjektet skal følges opp i 2010.

Kunnskapsdepartementet har gitt Sámi allaskuvla/Sami University College i oppdrag å utarbeide en nasjonal rekrutteringsstrategi for samisk høyere utdanning, primært for lærerutdanning og samisk språk. Nasjonal arbeidsgruppe for rekruttering til samisk høyere utdanning er administrativt sammensatt og består av representanter fra høgskolene i Bodø og Nord-Trøndelag, Universitet i Tromsø og Sámi allaskuvla/Sami University College. Sametinget og Kunnskapsdepartementet er observatører i arbeidsgruppen. Arbeidet skal være ferdig innen utgangen av april 2010.

2.5.6.3 Ot.prp. nr. 71 (2008–2009) Om lov om endringer i lov om universiteter og høyskoler

Sametinget ga en uttalelse til høring om forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven. Sametinget stilte seg positiv til de endringer som foreslås for Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen, men gjorde oppmerksom på at Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen er avhengig av å ha kompetanse i samisk språk og om samisk kultur og samfunn for å kunne kontrollere og bistå i kvalitetsutvi-

klingsarbeidet for samiske utdanninger. Til Kunnskapsdepartementets forslag om å lovfeste at universiteter og høyskoler har ansvar for vedlikehold og videreutvikling av norsk fagspråk, ga Sametinget uttrykk for at en slik lovfesting også må skje for samisk fagspråk. I høringsbrevet ba Sametinget om full informasjon om sakens videre gang og varslet om at utdypende posisjoner ville kunne komme i konsultasjoner i saken. Ot.prp. nr. 71 ble lagt fram uten at Sametinget var informert.

2.5.6.4 Samarbeid med høyskoler og universitet

Sametinget har i forbindelse med utviklingen av det nye universitetet i Tromsø, framhevet overfor universitetet at fusjonen mellom Høgskolen i Tromsø og universitetet er en anledning som gir muligheter for nytenkning og utvikling innenfor forskning og undervisning som angår urfolk generelt og samiske forhold spesielt. Sametinget ønsker at universitetet utvikler seg til et universitet også for urfolk, der antallet samiske studenter økes og der studenter med samisk språk og kultur bakgrunn inkluderes. Universitetet må utvikle og tilby studier etter behov i samiske samfunn, ha et urfolks- og samisk perspektiv inkludert i alle fagemner både i undervisning og forskning, og ha tradisjonell kunnskap som basis for utvikling av ny kunnskap.

2.5.7 Forskning

2.5.7.1 St.meld. nr. 30 (2008–2009) Klima for forskning

Det har vært gjennomført konsultasjoner og oppnådd enighet om tiltak i forskningsmeldingen. I meldingen framkommer det at regjeringen etter konsultasjoner med Sametinget, vil nedsette et utvalg for å utrede utviklingstrekk, behov og målsettinger for samisk forskning og urfolksforskning, herunder rammer for strategisk samarbeid, institusjons- og nettverksbygging. Dette er en direkte oppfølging av et prioritert tiltak i Sametingets institusjonsmelding.

2.5.7.2 Regionale forskningsfond

Etter konsultasjon mellom Sametinget og Kunnskapsdepartementet ble det oppnådd enighet om at Sametinget skal foreslå et medlem til hvert av styrene for de regionale forskningsfondene i Nord-Norge og Midt-Norge. Det ble også oppnådd enighet om at det i retningslinjene for de regionale forskningsfondene for Nord-Norge, Midt-Norge og Hedmark og Oppland, gis en formålspresisering

om at samiske forskningsinteresser og behov skal ivaretas. Sametinget har oppnevnt en representant til hver av valgkomiteene for styrene for forskningsfondet Nord-Norge og forskningsfondet Midt-Norge.

2.5.8 Virkemidler – opplæring, søkerbaserte læremidler

2.5.8.1 Ordinære læremidler for grunnopplæringen

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle samiske læremidler på grunnlag av gjeldende læreplanverk

Prioriteringer for 2009:

- Sørsamisk som førstespråk 3.–4. årstrinn
- Sørsamisk som andrespråk nivå 1 og 2 for barne-trinnet
- Religion, livssyn og etikk (RLE) – Temahefte 5.–7. årstrinn på nordsamisk for hovedområdene
  - Sirkumpolare urfolksreligioner (original tekst)
  - Jødedom, islam, hinduisme, buddhisme og livssyn (evnt. oversetting og tilpassing)
  - Filosofi og etikk (evt. oversetting og tilpassing)
- Religion, livssyn og etikk (RLE) – Temahefte 8.–10. årstrinn på nordsamisk
  - Filosofi og etikk (evt. oversetting og tilpassing)
  - Kristendom og livssyn
- Nyopptrykk, opprettholdelse av nettverksteder, fornying, oppdatering og tilpassing av eksisterende læremidler

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 8 975 000 til utvikling av ordinære læremidler. Det ble bevilget kr 9 111 000 til 31 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene. Alle prosjekter er igangsatt i 2009. Overforbruket skyldes prioritering av denne virkemiddelordningen og er dekket inn ved underforbruk og tilbaketreknings av ubenyttede tilsagn av virkemidler.

Av bevilgningen for 2009 er 2 prosjekter ferdigstilt. Av tidligere bevilgede tilskudd til ordinære læremidler, ble det i 2009 ferdigstilt 49 prosjekter.

2.5.8.2 Særskilt tilrettelagte læremidler

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle særskilt tilrettelagte samiske læremidler for barn, unge og voksne på nord-, lule- og sørsamisk

Prioriteringer for 2009:

- Læremidler basert på innrapporterte, individuelle behov
- Læremidler innen områdene syns-, hørsels- og lese-/skrivevansker
- Kartleggings- og veiledningsmaterieell

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 900 000 til utvikling av særskilt tilrettelagte læremidler. Det ble bevilget kr 1 743 000 til 11 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene. Av disse er samtlige prosjekter igangsatt i 2009.

Av tidligere bevilgede tilskudd til særskilt tilrettelagte læremidler, ble det i 2009 ferdigstilt 6 prosjekter.

2.5.8.3 Læremidler til barnehager

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle læremidler og faglitteratur på grunnlag av gjeldende rammeplan for barnehager

Prioriteringer for 2009:

- Læremidler og faglitteratur som dekker følgende fagområder i rammeplanen:
  - Kommunikasjon, språk og tekst
  - Antall, rom og form

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 000 000 til utvikling av læremidler til barnehager. Det ble bevilget kr 1 004 000 til 2 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene. Begge prosjektene er igangsatt i 2009.

Av tidligere bevilgede tilskudd til læremidler til barnehager, ble det i 2009 ferdigstilt 4 prosjekter.

2.5.8.4 Oppsummering læremidler, søkerbasert

I budsjettet for 2009 var det totalt avsatt kr 11 875 000 til utvikling av læremidler. Sametinget mottok 85 søknader for kr 39 200 000. Av disse ble 44 innvilget for til sammen kr 11 858 000 innenfor de prioriterte områdene.

2.5.8.5 Kjøp av læremidler

I Sametingets reviderte budsjett for 2009 ble det avsatt kr 1 000 000 til kjøp av allerede utgitte læremidler. Forbruket ble kr 3 845 608. Overforbruket er dekket inn gjennom foretatte tilbaketreknings av ubenyttede tilsagn. Innkjøpte tidligere utgitte læremidler er distribuert vederlagsfritt til grunnskoler og barnehager.

2.5.9 Kompetanseheving

2.5.9.1 Stipend for elever med samisk i fagkretsen i videregående skole

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke antall elever i videregående skole som velger samisk som førstespråk spesielt og opplæring i samisk språk generelt.

Stipendet deles forholdmessig mellom heltidselever i videregående skole som tar samisk som førstespråk, andrespråk og fremmedspråk.

I budsjettet for 2009 var det avsatt og tildelt kr 2 400 000 til stipend for elever med samisk i fagkretsen i videregående skole. 461 elever fikk innvilget stipend i 2009. Dette er samme antall som i 2008. Figuren under viser fordelingen av stipend for de ulike elevgruppene for årene 2008 og 2009.

2.5.9.2 Faglig kompetanseheving

Mål for tilskuddsordningen

- Økt kompetanse om fjernundervisning i grunnopplæring, høyskoler og universitet for opplæring i samisk eller samiske fag

Prioriteringer for 2009:

- Kompetansehevingstiltak innen fjernundervisning for ansatte i målgruppen for tilskuddsordningen

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 800 000 til faglig kompetanseheving. Det ble kun bevilget midler til ett prosjekt på kr 149 000, de andre søknadene var utenfor vedtatt prioritering.

2.5.9.3 Stipend for høyere utdanning

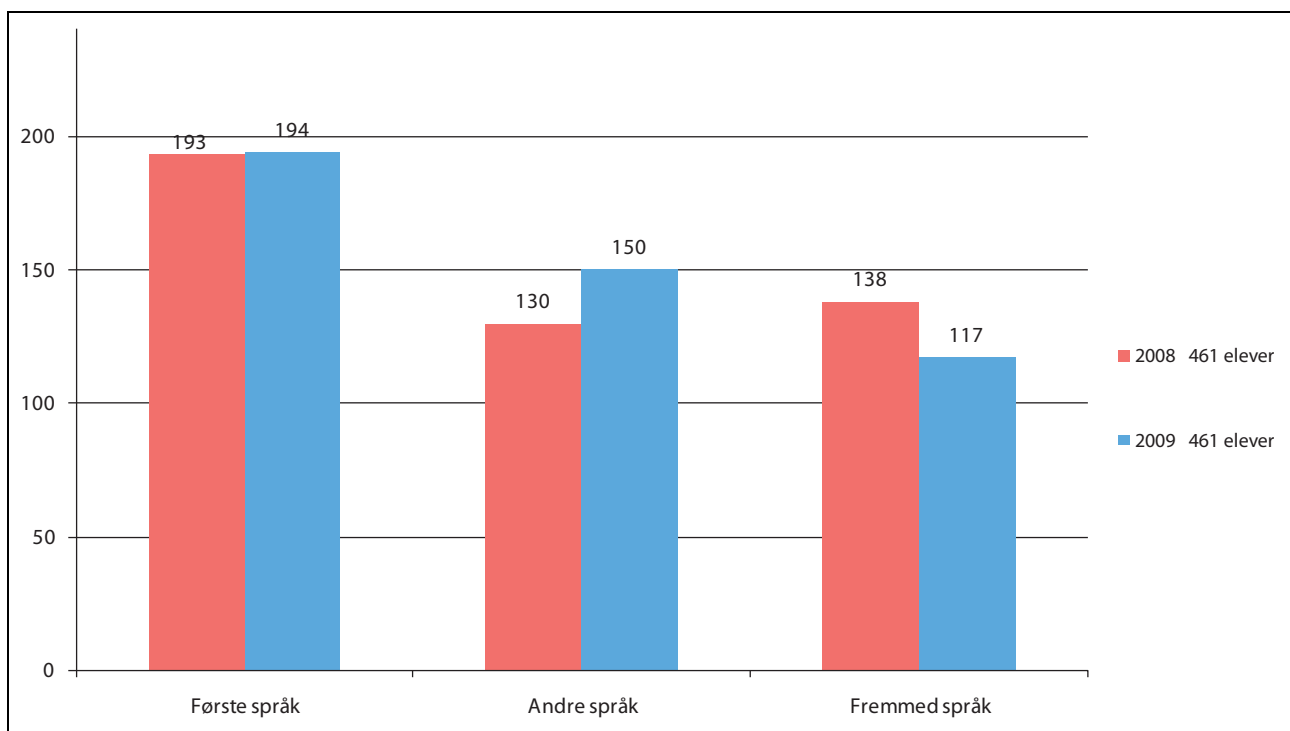
Mål for tilskuddsordningen:

- Rekruttering av samisktalende fagfolk innenfor ulike fagområder

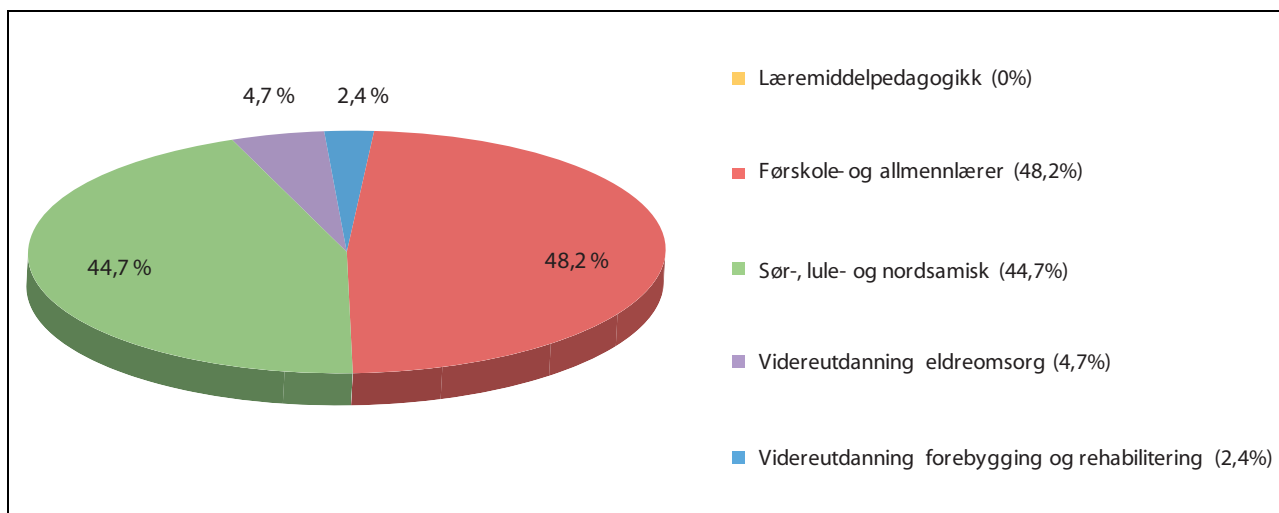
Prioriteringer for 2009:

- Høyere utdanning i samisk læremiddelpedagogikk
- Førskole- og allmennlærerstudenter med samisk i fagkretsen
- Høyere utdanning i sør-, lule- eller nordsamisk språk. Sørsamisk og lulesamisk prioriteres høyest
- Videreutdanning innen eldreomsorg
- Videreutdanning innen forebygging og rehabilitering av psykososiale lidelser blant samiske barn og unge

I revidert budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 350 000 til stipend for høyere utdanning. Det ble innvilget 56 stipender for totalt kr 2 550 000 innenfor vedtatte prioriteringer, med unntak av læremiddelpedagogikk på grunn av manglende studietilbud. Overforbruket skyldes en videre prioritering

Figur 2.1 Stipend til elever med samisk i fagkretsen i videregående skole.

Figur 2.2 Fordeling av tildelte stipend i 2009 for de ulike prioriterte stipendordningene.

av stipender for førskole- og allmennlærerutdanning samt utdanning i samiske språk. Dette er dekket inn ved underforbruk og tilbaketrekkninger av ubenyttede tilsagn av virkemidler. Figuren over viser fordelingen av tildelte stipend i 2009 for de ulike prioriterte stipendordningene.

2.5.9.4 Tilskudd til samiske barnehager

Mål for tilskuddsordningen:

- Sikre samiske barn et barnehagetilbud bygd på samisk språk og kultur

Prioriteringer for 2009:

- Samiske barnehager
- Samiskopplæring for samiske barn i norske barnehager
- Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid innenfor samisk språkopplæring

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 9 205 000 til tilskudd til samiske barnehager. Av dette er kr 7 839 700 tildelt samiske barnehager. Antallet samiske barnehager som oppfyller Sametingets kriterier for tilskudd har gått ned fra 41 i 2008, til 37 i 2009. Til samiskopplæring for samiske barn i norske barnehager er det bevilget kr 1 513 750. Antallet samiske barn som får opplæring i samisk språk i norske barnehager har økt fra 35 i 2008, til 94 i 2009. Nedgangen i antallet samiske barnehager og en del av økningen i antallet barn som får samisk språkopplæring, skyldes at færre barnehager oppfyller kriteriene for være en samisk barnehage. Disse får nå tilskudd til opplæring i samisk språk i

norske barnehager. I tillegg er det bevilget kr 925 500 til 8 prosjekter og utviklingsarbeid innenfor samisk språkopplæring.

Overforbruket skyldes prioritering av denne virkemiddelordningen og er dekket inn ved underforbruk og tilbaketrekkninger av ubenyttede tilsagn av virkemidler, samt underforbruk av midler i posten kvalitetsutvikling i samiske barnehager.

2.5.10 Tiltak for å styrke læremiddelproduksjonen

2.5.10.1 Oversetting og tilpassing av læreverk i matematikk

Sametinget prioriterer følgende tiltak i 2009:

- Læreverk i matematikk 5.–7. årstrinn, oversetting til nordsamisk og tilpassing til samiske forhold
- Læreverk i matematikk 8. årstrinn, oversetting til nordsamisk og tilpassing til samiske forhold
- Termutvikling innen matematikk på lule- og sørsamisk

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 4 000 000 til oversetting og tilpassing av læreverk i matematikk. Oppdrag om oversetting og tilpassing av læreverk i matematikk var utlyst på Doffin. Anbudskonkurransen måtte avlyses på grunn av formelle feil. Oppdraget utlyses på nytt i januar 2010 med følgende kategorier; 1.–10. årstrinn på nordsamisk og 1.–4. årstrinn på lule- og sørsamisk. Terminologiutvikling innen matematikk på lule- og sørsamisk vil bli igangsatt som egne prosjekter.

2.5.10.2 Pilotprosjekt – ressurskole i lulesamisk område

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 2 000 000 til pilotprosjekt – ressurskole i lulesamisk område. Prosjektet har som mål å styrke lulesamisk læremiddelproduksjon. Tysfjord kommune er mottaker av tilskuddet. Prosjektet videreføres i 2010.

2.6 Språk

2.6.1 Hovedmål

- Synliggjøre og styrke bruken av samisk språk

2.6.2 Delmål

- Opprettholde og videreutvikle eksisterende arenaer, og etablere nye arenaer for samisk språk
- Vitalisere samisk språk i områder der språket står svakt
- Videreutvikle og styrke bruken av samisk i områder der samisk er dagligspråk

2.6.3 Strategier

- Gjennom aktiv bruk av virkemidler fremme bruken av samisk språk
- Skape de beste rammevilkårene for samisk språk gjennom dialog med lokale, regionale og sentrale myndigheter og andre relevante aktører
- Styrke og utvikle samisk språk gjennom arbeidet med utvikling av samisk terminologi
- Styrke, bevare og synliggjøre samisk språk gjennom arbeidet med samiske stedsnavn
- Gjennom samarbeid med Arbeids- og inkluderingsdepartementet gjennomføre handlingsplan for samisk språk

2.6.3.1 Arbeidet med samisk språk

Samisk språknemnd er sametingenes felles organ for arbeidet med samisk språk, og er organisatorisk knyttet til Samisk parlamentarisk råd. Sametinget har i samarbeid med Samisk språknemnd arbeidet for å utvikle samarbeidsformene, for dermed å forbedre gjennomføringen av terminologiarbeidet.

Sametinget er i dialog med ulike aktører i arbeidet for styrking av samisk språk, også internasjonalt.

Sametinget har for eksempel i møte med European Charter for Regional or Minority Languages,

informert om situasjonen for de samiske språkene i Norge. Møtet var basert på rapportene «Committee of Experts' 3rd Evaluation Report on Norway», «Text of the Charter» og «Fourth Report of the Norwegian Government».

Kommuner og samiske språksentre er svært viktige aktører i arbeidet for bevaring og utvikling av samisk språk. Sametinget har derfor løpende dialog med disse aktørene blant annet gjennom møter, seminarer og konferanser.

Sametinget har overfor Kultur- og kirkedepartementet tatt opp sak vedrørende bruk av samisk språk i Den norske kirke. Bakgrunnen for denne henvendelsen er et brev fra Kultur- og kirkedepartementet til biskopen i Nord-Hålogaland om avklaring av bestemmelser tilbake til 1848. Departementet er av den oppfatning at de gamle kirkelige bestemmelsene ikke hjemler noen plikt til å bruke samisk i gudstjenestene i forvaltningsområdet for samisk språk. Departementet mener det er opp til bispedømmet å avgjøre behovet for kunnskaper i samisk ved ansettelser av prester. Sametinget er av den oppfatning at gudstjenestene, spesielt i forvaltningsområdet for samisk språk, må holdes på samisk eller på to språk.

Sametinget har gjennomført en språkundervisning om bruken av samisk i utvalgte institusjoner og etater i forvaltningsområdet for samisk språk, og i noen utvalgte kommuner utenfor dette området. Sametinget har i tillegg sett på interessen for valg av samisk språk i skoler og barnehager i Norge. Språkundervisningen gjennomføres hvert fjerde år. Undersøkelsen viste at det ikke er store endringer i bruken av samisk språk i de områdene undersøkelsen omfatter i forhold til undersøkelsen i 2004. Siden undersøkelsen var av begrenset omfang viser den ikke et fullstendig bilde av situasjonen for samisk språk i Norge. Sametinget har derfor vedtatt å gjennomføre en større undersøkelse i 2010.

Sametinget har gjennomført evaluering av tilskuddet til tospråklighet til kommuner og fylkeskommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. I dag fastsettes direktetilskuddet til kommunene og fylkeskommunene i Sametingets årlige budsjettvedtak uten beregningsregler. Evalueringen skal være del av grunnlaget for vurdering av om det blant annet skal innføres beregningsregler for tospråklighetstilskuddet og hvordan dette eventuelt skal fungere. Evalueringen viser at tilskuddet har bidratt til å fremme bruken av samisk språk. Tilskuddet er viktig, og i flere tilfeller avgjørende for at kommunene skal kunne tilby et tospråklig tjenestetilbud. Rapporten viser videre at kommunene etterlyser tettere oppfølging

og kommunikasjon med Sametinget og klarere retningslinjer for bruk av midlene. Rapporten problematiserer tolkingen av hvordan tospråklighetsmidlene skal brukes, og den sier at dersom sameloven tolkes strengt skal tospråklighetsmidlene brukes til å oppfylle kravene i sameloven. Bruken av midlene både fra Sametingets side og fra kommunene og fylkeskommunenes side har derimot utviklet seg til også å ha fokus på styrking av samisk språk.

2.6.3.2 Terminologiarbeid

Sametinget gir daglig råd om bruk av samiske ord, termer, institusjonsnavn og benevnelser til private og offentlige aktører.

Godkjente termer

Sametinget utarbeider termlister på grunnlag av innkommet materiale fra ulike terminologiprojekter finansiert av Sametinget. Termlistene godkjennes deretter av Samisk språknemnds termgrupper. Følgende termlister er godkjent i 2009: Matematikkatearpmat- matematikktermer, Luonddufágatearpmat- naturfagtermer, Muhtin jurdihkalaš tearpmat – noen juridiske termer, Mediatearpmat – medietermer og Gielddaid ja fylkkagielddaid bálvalustearpmat – termer for kommunal og fylkeskommunal forvaltning.

Retningslinjer for arbeid med termer

Sametinget har revidert retningslinjene for termearbeid. Retningslinjene er utarbeidet for bruk i terminologiprojekter og er et av kriteriene for tildeling av midler til slike prosjekter.

Risten.no

Sametinget arbeider med videreutvikling av termbanken Risten.no. Det er til tider tekniske utfordringer med termbanken, som forsinker arbeidet med fortløpende registrering av godkjente termlister.

2.6.3.3 Samiske stedsnavn

Sametinget gir tilrådinger i bruk av samiske stedsnavn til journalister, kommuner og andre. Det gis informasjon til journalister og kommuner ved vedtak om skrivemåten av offisiell adresse og av navn på tettsteder, grender, kommunale veier, gater og lignende. Eksempler på tilrådinger gitt i 2009 er til Rana og Hamarøy kommuner om kommunenes

samiske navn og til Tana kommune om veinavn. Tilrådingene gis enkeltvis. Kommunene vedtar navn på gater og grender med mer, mens naturnavn vedtas av Statens kartverk. Alle tilrådinger blir tilgjengelig når de er vedtatt og lagt inn på Statens Kartverk sine kart både på nett og på papirkart.

Sametinget har revidert retningslinjene for innsamling av stedsnavn. Retningslinjene skal brukes ved innsamling av stedsnavn og er en del av kriteriene for tildeling av midler til stedsnavnsprosjekter.

2.6.3.4 Regjeringens handlingsplan for samiske språk

Regjeringens handlingsplan for samiske språk ble lagt frem i 2009, etter konsultasjoner med Sametinget om tiltakene i planen. Handlingsplanens virketid er fem år. Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet koordinerer oppfølgingen av planen i planperioden. Departementet og Sametinget har løpende dialog i arbeidet med oppfølgingen av handlingsplanen. Sametinget samarbeider i tillegg med andre departementer og direktorater i oppfølgingen.

2.6.4 Virkemidler – språk, direkte tilskudd

2.6.4.1 Tospråklighetstilskudd kommuner

Mål for tilskuddsordningen:

- Det offentlige skal i forvaltningsområdet for samisk språk betjene befolkningen på samisk, både skriftlig og muntlig.

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 37 650 000 til tospråklighet i kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk. Forvaltningsområdet ble 01.10.09 utvidet med Lavangen kommune, og omfatter per 31.12.09 ni kommuner.

Kommunene skal innen 01.08.10 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009.

For 2008 rapporterer kommunene at tospråklighetsmidlene er brukt til blant annet direkte tjenesteyting, opplæring av ansatte, oversetting, skilting og visuell synliggjøring av samisk språk. Sametinget har påbegynt arbeidet med en revisjon av tospråklighetstilskuddet, og arbeidet vil blant annet omfatte vurdering av beregningsreglene og rapporteringskravene til kommunene. Som et ledd i arbeidet med vurdering og eventuell endring av ordningen har Sametinget gjennomført møter med alle kommunene og fylkeskommune i forvaltningsområdet for samisk språk.

2.6.4.2 Tospråklighetstilskudd fylkeskommuner

Mål for tilskuddsordningen:

- Det offentlige skal i forvaltningsområdet for samisk språk betjene befolkningen på samisk, både skriftlig og muntlig.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Fylkeskommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, i henhold til språkreglene i sameloven

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 5 100 000 til tospråklighet i de 4 fylkeskommunene som har kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

Fylkeskommunene skal innen 01.08.10 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009.

For 2008 rapporterer fylkeskommunene at de har brukt tospråklighetsmidlene til blant annet opplæring av ansatte, oversetting og visuell synliggjøring av samisk språk. Noen fylkeskommuner har også tildelt deler av midlene til eksterne prosjekt etter søknad. Se forøvrig avsnittet tospråklighetstilskudd kommuner.

2.6.4.3 Samiske språksentre

Mål for tilskuddsordningen:

- Styrke og utvikle aktiviteten i de etablerte samiske språksentrene

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 5 200 000 til 10 samiske språksentre. De samiske språksentrene befinner seg i kommuner fra Røros i sør til Nesseby i nord.

Språksentrene skal innen 01.08.10 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009.

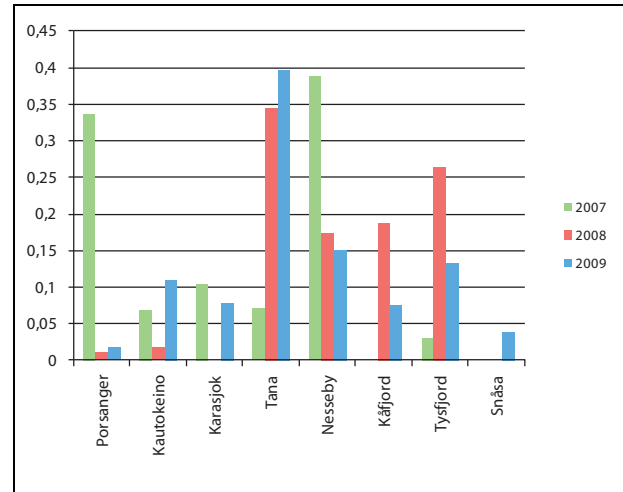
For 2008 rapporterer språksentrene at de har brukt tilskuddet til blant annet samiskkurs og etablering av arenaer for samisk språk. Mange språksentre har hatt ulike arrangement hvor deltakerne kan treffe andre samiskspråklige. Tilbudene har også vært for barn og unge.

2.6.5 Virkemidler – språk, søkerbaserte

2.6.5.1 Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Mål for tilskuddsordningen:

- Flere brukere av samisk språk

Figur 2.3 Kommunevis fordeling av innvilgede prosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

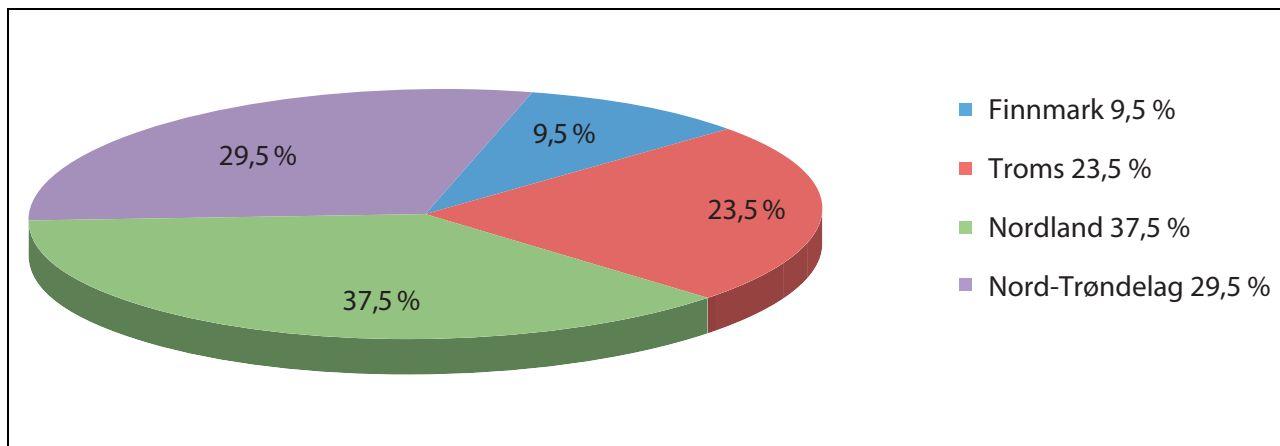
Prioriteringer for 2009:

- Prosjekter som motiverer til bruk av samisk som lekespråk
- Prosjekter som styrker bruk av samisk som kommunikasjonspråk i skolefritidsordningen
- Prosjekter som styrker bruk av samisk som kommunikasjonspråk i lag og foreninger
- Prosjekter som stimulerer til bruk av samisk i hverdagen
- Prosjekter som fremmer aktiv bruk av samisk på flere og nye språkarenaer
- Prosjekter som fører til vitalisering av samisk i områder der språket står svakt
- Språkrøktstiltak som styrker samisk i områder hvor samisk er i daglig bruk
- Fellesprosjekter for innsamling og dokumentasjon av samisk-kvenske stedsnavn i Porsanger kommune

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 2 200 000 til språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Det ble bevilget kr 2 952 000 til 18 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene. Av disse er 14 prosjekter igangsatt i 2009. Overforbruket skyldes prioritering av denne virkemiddelordningen, og er dekket inn ved underforbruk av avsetningen til språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

Av tidligere bevilgede tilskudd til språkprosjekter er 4 prosjekter ferdigstilt i 2009.

Figuren over viser fordelingen kommunevis for innvilgede prosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, 2007–2009.

Figur 2.4 Fylkesvis fordeling av innvilgede prosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

2.6.5.2 Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Mål for tilskuddsordningen:

- Flere brukere av samisk språk

Prioriteringer for 2009:

- Prosjekter som motiverer til bruk av samisk som lekespråk
- Prosjekter som styrker bruk av samisk som kommunikasjonsspråk i skolefritidsordningen
- Prosjekter som styrker bruk av samisk som kommunikasjonsspråk i lag og foreninger
- Prosjekter som har som mål å styrke språkovertøring mellom generasjoner
- Prosjekter som stimulerer til bruk av samisk i hverdagen
- Prosjekter som fremmer aktiv bruk av samisk på flere og nye språkarenaer
- Språkrøktstiltak som styrker samisk i områder hvor samisk er i daglig bruk
- Stedsnavnprosjekter på Helgeland i Nordland fylke
- Stedsnavnprosjekter i Nord Trøndelag fylke
- Stedsnavnprosjekter i Sør Trøndelag og Hedemark fylker
- Fellesprosjekter for innsamling og dokumentasjon av samisk-kvenske stedsnavn i Storfjord kommune

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 3 810 000 til språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Det ble bevilget kr 3 158 000 til 21 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene. Av disse er 17 prosjekter igangsatt i 2009.

Av tidligere bevilgede tilskudd til språkprosjekter er 3 prosjekter gjennomført i 2009.

Diagrammet over viser fordelingen fylkesvis for innvilgede prosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk i 2009.

2.6.5.3 Oppsummering språkprosjekter, søkerbasert

I budsjettet for 2009 var det totalt avsatt kr 6 010 000 til språkprosjekter. Sametinget mottok 46 søknader for totalt kr 8 000 000. Av disse ble 39 innvilget for totalt kr 6 110 000 innefor prioriteringene.

2.7 Kultur

2.7.1 Hovedmål

- Et levende og allsidig samisk kunst- og kulturliv

2.7.2 Delmål

- Opprettholde og videreutvikle eksisterende samiske kulturinstitusjoner og samiske museer
- Utvikle et mangfold av samiske kunstneriske uttrykk og sikre formidling av disse
- Fremme ulike idrettsaktiviteter for den samiske befolkningen
- Sikre og utvikle musikk-, litteratur-, film- og revy- og teatervirksomhet
- Et bredt tilbud av kulturaktiviteter for samiske barn og unge
- Et godt bibliotektilbud til samiske brukere
- Sikre de samiske museenes reelle deltakelse i museumsreformen

2.7.3 Strategi

- Bidra til å opprettholde og videreutvikle samisk kunst- og kulturliv gjennom aktiv virkemiddelbruk
- Fremme felles samisk-kvenske kulturtiltak gjennom aktiv virkemiddelbruk
- Styrke og utvikle samarbeidet med aktører som arbeider for samisk kulturutvikling
- Opprettholde og videreutvikle dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter for å styrke rammevilkårene for samisk kulturutvikling
- Skape større forpliktelse til felles utvikling av samisk kunst og kulturliv gjennom samarbeidsavtalene med fylkeskommunene
- Legge til rette for skaping og formidling av samisk kunst gjennom kunstneravtalen
- Bidra til etablering av samisk kunstmuseum
- Arbeide for realisering av et nytt teaterhus for Beaivváš Sámi Teáhter.
- Arbeide for utbygging av prioriterte samiske kulturbygg
- Bidra til at de samiske museene får gode rammevilkår for drift og faglig utvikling

2.7.4 Samarbeid med ulike aktører

Sametinget ser behovet for dialog med sentrale og lokale myndigheter og andre aktører i arbeidet for å bevare og styrke samisk kultur.

Sametinget har halvårige kontaktmøter med Kulturdepartementet, der budsjett og andre aktuelle saker tas opp til drøfting. Eksempler på saker som er drøftet i 2009 er stortingsmelding om bibliotek, der Sametinget har bistått med kvalitetssikring av tall og tekst i meldingen. Det er avholdt konsultasjon om tiltak som iverksettes på bakgrunn av stortingsmeldingen.

Regjeringen har i St.meld. nr. 28 (2007–2008) Samepolitikken, foreslått at som hovedregel tas en husleiefinansieringsordning i bruk for statlig finansiering av nye kulturbygg. Nye kulturbygg skal prioriteres av Sametinget. Forslaget gjelder alle nye byggeprosjekter som Sametinget beslutter.

Sametinget stiller seg i utgangspunktet positiv til en slik finansieringsordning. Kulturdepartementet har orientert Sametinget om at det vil bli konsultasjoner om husleiefinansieringsordningen.

Sametinget avholder jevnlig kontaktmøter med samiske kulturinstitusjoner og -organisasjoner som får tilskudd over Sametingets budsjett. Møtene er arena for gjensidig orientering og faglige drøftinger, der temaene er budsjett og informasjon om og drøfting av aktuelle saker.

2.7.5 Samiske kulturhus

Várdobáiki har i møte med Sametinget signalisert at de er klare for å begynne prosessen for omorganisering som en oppfølging av Sametingets institusjonsmelding. Várdobáiki ser omorganiseringen som en forutsetning for at arbeidet med bygging av et kulturhus kan settes i gang som planlagt i institusjonsmeldingen. Prosessen planlegges gjennomført i god tid før prosjektering av institusjonsbygging som er tidsfestet til 2011–2012 i institusjonsmeldingen. Sametinget har informert Várdobáiki om at det er ønskelig at husleiefinansieringsordningen blir lagt til grunn for utbyggingen.

Sametinget er en av aksjonærene i det nyopprettede selskapet Senter for Nordlige folk AS. Senterets virksomhet er lokalisert til Ája i Kåfjord kommune. Selskapet har som mål å bidra til økt kunnskap og oppmerksomhet om ulike folk i nordområdene. Fokuset skal ligge på nordlige folk, og da særlig den sjøsamiske kulturen. Andre aksjonærer er Troms fylkeskommune, Riddu Riddu Searvi, Kåfjord kommune og tidligere andelshavere.

Álttá Siida ønsker status som kulturhus på Sametingets budsjett. Sametinget har satt som forutsetning for dette at Álttá Siida samorganiserer seg med Alta samiske språksenter, samt at organisasjonsformen er en stiftelse der Sametinget er en av eierne eller stifterne. Álttá Siida arbeider med omorganiseringen.

2.7.6 Samiske festivaler

Márkomeannu har i stor grad basert seg på frivillig arbeid, og er nå inne i en prosess for å vurdere festivalens framtid. Festivalen er blitt så stor at de har behov for en produsentstilling. Sametinget har oppfordret til et tettere samarbeid mellom Várdobáiki og Márkomeannu, noe Márkomeannu er positiv til. Sametinget vil arbeide sammen med Troms og Nordland fylkeskommuner for finansiering av en produsentstilling til festivalen i 2010.

2.7.7 Samisk idrett

Sametinget har i 2009 startet arbeidet med å inkludere flere i den samiske idrettsbevegelsen. Sametinget har styrket samisk kvinnefotball ved å gi midler til det samiske kvinnefotballandslaget. Etter dialog med det nye reinkappkjøringsforbundet Sámi Heargevuodjinsearvi, er forbundet tatt inn for fast driftsstøtte i 2010.

Sametinget har tildelt Samisk idrettsforbund Norge spillemidlene for samisk idrett. Formålet med tilskuddet er å støtte opprettholdelse og vide-

reutvikling av særegne samiske idrettsaktiviteter som er en del av tradisjonell samisk kultur. Det er også en målsetting at midlene skal bidra til økt omfang av idrett og fysisk aktivitet i befolkningen, primært for barn og ungdom. Samisk idrettsforbund har brukt spillemidlene til blant annet rekruttering til reinkappkjøring i områder utenfor Finnmark, og til tilrettelegging av langrennsarrangement med lassokasting.

2.7.8 Samiske teatre

Sametinget er opptatt av at de samiske teatrene skal ha tilstrekkelige økonomiske rammebetingelser, og har arbeidet for dette i dialog med teatrene. Sametinget har tatt initiativ til et møte på politisk nivå med Kulturdepartementet, hvor også Beaivváš Sámi Našunaláhter er invitert med. Sametinget er ikke gjort i stand til å gi teateret like utviklingsmuligheter som andre teater som forvaltes av regionale og statlige myndigheter. I tillegg til at Beaivváš Sámi Našunaláhter og Áarjelhsaemien Teatere lager teater for og av samer, utvikler de det samiske språket i sin kunstneriske virksomhet.

Det er over tid arbeidet med etablering av eget teaterbygg i Kautokeino for Beaivváš Sámi Našunaláhter. Teateret leier forestillingslokaler, kontorer og andre rom i kulturhuset til Kautokeino kommune. Teaterets lokaler tilfredsstiller ikke dagens standard og behov. Sametinget støtter tanken bak et nytt teaterbygg og deler teatrets ønsker om å få dette realisert innenfor rimelige tidsgrenser.

Áarjelhsaemien Teatere har gjort vedtak om omorganisering til stiftelse, og prosessen mot dette er igangsatt.

2.7.9 Samiske museer

Oppfølging av Sametingets delutredning om samisk museumsvirksomhet i Nordre Nordland og Troms er gjennomført. Árran Julevsáme guovdásj/Lulesamisk senter har overlevert Plan for etablering av museumsvirksomhet i pitesamisk område, Várdobáiki samiske senter har overlevert plan for etablering av museumsvirksomhet ved Várdobáiki samiske senter – museumsvirksomhet i det markasamiske området samt Lofoten og Vesteraalen, og Ája samiske senter har overlevert plan for samisk museumsvirksomhet i nordlige Midt-Troms og Nord-Troms. Ája sámi musea 2010–2015.

Sentrene har fått midler til etablering av museumssiidaer i henhold til delutredningen. I etable-

ringsfasen har prosjektene vært finansiert av Sametinget og Nordland og Troms fylkeskommuner. De tre nye museumsenhetene er på Sametingets budsjett for samiske museer fra 2010. Det er igangsatt en prosess for at fylkeskommunene i Troms og Nordland skal bidra med driftsmidler til museumsenhetene, slik det er for de samiske museene i Finnmark.

Stiftelsen Tana og Varanger museumssiida er under etablering. Stiftelsen er et driftsselskap for museene Varanger Samiske Museum, Tana Museum, Saviomuseet og Østsamisk museum/Ä'vv skoltksamisk museum. Siidaen skal etter planen stå som eier av Ä'vv, som skal åpnes høsten 2010.

Sametinget har sendt oppdragsbrev til Statsbygg angående samisk kunstmuseum i tilknytning til RiddoDuottarMuseat. Sametinget ber Statsbygg om å forestå planleggingen av et nybygg samt nødvendig renovering og ombygging av eksisterende anlegg til Sámi Vuorká-Dávvirat. Sametinget har bevilget kr 850 000 til forprosjekteringen. Beløpet står til Statsbyggs disposisjon. Statsbygg har kontakt med RiddoDuottarMuseat.

Alta-Kautokeino-saken er sentral i samisk historie. Det har ikke vært gjennomført en planmessig dokumentasjon av saken. Sametinget har i revidert budsjett 2009 bevilget midler til RiddoDuottarMuseat til et forprosjekt for et dokumentasjonsenter for Alta-Kautokeino-saken.

Saemien Sijte står foran utbyggingen av et nytt bygg for institusjonen. Temaet i dialogen mellom Sametinget og Saemien Sijte har derfor vært preget av dette, og Saemien Sijtes framtidige økonomi og utviklingsplaner.

Katalogiseringsverktøyet Primus er et system for forvaltning av museumssamlinger som håndterer ulike museumsobjekter i samme system. Verktøyet brukes av mange museer. Utfordringen for de samiske museene er at Primus ikke håndterer samiske tegn. Sametinget, ABM-utvikling og KulturIT har opprettet en arbeidsgruppe som skal arbeide for å få nordsamisk tegnsatt inn i Primus i løpet av 2010.

Det er igangsatt en prosess mellom Norsk Folkemuseum og Sametinget vedrørende mulighetene for tilbakeføring av samisk museumsmateriale til ett eller flere samiske museer. Bakgrunnen for den igangsatte prosessen er folkemuseets styrevedtak vedrørende tilbakeføring. Det er opprettet en arbeidsgruppe som skal arbeide videre med problemstillingen. Gruppen består av representanter fra Sametinget, Norsk Folkemuseum og Samisk museumslag.

2.7.10 Oppfølging av UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven

Statens senter for arkiv, bibliotek og museum har fått i oppdrag av Kulturdepartementet å utarbeide en oversikt over implementeringen av konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven og har i denne forbindelse henvendt seg til Sametinget for et mulig samarbeid. Oversikten skal leveres departementet høsten 2010. Det er opprettet en referansegruppe som skal følge arbeidet. Riddu DuottarMuseat er representert i referansegruppen.

2.7.11 Litteratur

I forbindelse med Samisk forfatterforenings 30-års jubileum inviterte Sametinget, Samisk forfatterforening og Nordnorske bokdager til litteraturdager på Sametinget.

Sametinget har i samarbeid med kunstnerorganisasjonene vurdert en innkjøpsordning for samisk skjønnlitteratur og musikk/joik. Sametinget har vedtatt at innkjøpsordningene for samisk skjønnlitteratur og musikk/joik igangsettes som en prøveordning på tre år. Arbeidet med retningslinjer for ordningene starter i 2010, og vil bli sendt på høring til kunstnerorganisasjonene.

2.7.12 Billedkunst og dáiddaduodji

Samisk Kunstnerforbund har oppnevnt tre representanter til Sametingets innkjøpskomité for samtidskunst/dáidda og kunsthåndverk/dáiddaduodji. Innkjøpskomiteen skal virke ut 2011.

2.7.13 Kunstneravtalen

Kunstneravtalen som Sametinget inngikk i 2004 er en samarbeidsavtale med Sámi Dáiddárráđđi/Samisk kunstnerråd (SDR). Sametinget og Samisk kunstnerråd ble enige om en økonomisk ramme for bevilgningene over sametingsbudsjettet til Kunstneravtalen 2010 på kr 5 515 000. Det tilsvarer en økning på kr 365 000 i forhold til vedtatt kunstneravtale for 2009.

2.7.14 Samisk film

Internasjonalt samisk filmsenter i Kautokeino har fått midler til oppstart fra Sametinget, Finnmark fylkeskommune, Kautokeino kommune og Kultur- og kirke departementet. Sametinget vil at filmsen-

teret, i likhet med andre sammenlignbare sentre, skal ha offentlige eiere og offentlig finansiering. Internasjonalt samisk filmsenter har startet dette arbeidet og arbeidet med de formelle sidene ved etableringen av et filmfond.

2.7.15 Musikk

Sametinget og Finnmark fylkeskommune har finansiert forprosjektet for etablering av et etnomusikksenter i Karasjok. Initiativtaker for prosjektet er Karasjok kommune som også har bidratt økonomisk.

2.7.16 Sørsamisk medietilbud

Sametinget igangsatte i 2009 arbeidet med å utrede behovet for et medietilbud på sørsamisk. Målet er blant annet å gi en oversikt over eksisterende medietilbud i sørsamisk og å foreslå tiltak for å forbedre tilbudet.

2.7.17 Samiske kirkesaker

Sametinget deltok på konferansen Parliament of World Religion's i Australia, som del av et samarbeidsprosjekt med Samisk kirkeråd, hvor Samiska rådet i den Svenska kyrkan er innlemmet. Prosjektets formål er å bidra til en prosess om tradisjonelle åndelige verdiers rolle i dagens Sápmi. Blant annet gjelder dette hvordan misjon, fornorskning, modernisering og globalisering har påvirket de åndelige verdiers plass i samiske samfunn.

2.7.18 Virkemidler – kultur, direkte tilskudd

2.7.18.1 Samiske kulturhus

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og utvikle aktiviteten i eksisterende samiske kulturhus

I revidert budsjettet for 2009 var det avsatt kr 8 912 000 til 12 samiske kulturhus. De samiske kulturhusene som får bevilgning over Sametingets budsjett er lokalisert til kommuner på norsk side i Sápmi og i Oslo.

Kulturhusene skal innen 01.08.10. rapportere om bruken av tilskuddet for 2009.

For 2008 rapporteres det at de samiske kulturhusene er viktige arenaer for utvikling og formidling av den lokale samiske kulturen, og at de fungerer som møteplasser for befolkningen. En del av aktiviteten i de samiske kulturhusene er derfor kurs med lokalt kulturelt innhold.

2.7.18.2 Samiske festivaler

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og utvikle aktiviteten i eksisterende samiske festivaler

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 2 882 000 til 6 samiske festivaler. De samiske festivalene som får bevilgning over Sametingets budsjett er lokalisert til kommunene Kåfjord, Evenes, Kautokeino og Karasjok.

Arrangørene av festivalene skal innen 01.08.10 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009.

For 2008 rapporteres det at de samiske festivalene er scene for samisk musikk og andre kulturuttrykk. De er også viktige møteplasser for folk i ulike aldre. Festivalarrangørene rapporterer også om positive holdningsendringer overfor den samiske kulturen i området.

2.7.18.3 Samisk idrett

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og øke den idrettsaktiviteten som organiseres av Sámiid Valáštallanlihttu/Samenes idrettsforbund (SVL) og Sámi Spábbačiekčanlihttu/Samisk fotballforbund (SSL)

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Sámiid Valáštallanlihttu/Samenes idrettsforbund (SVL) sine distriktsforbund som har aktivitet i Norge. Disse er Sámiid Valáštallanlihttu-Norga/Samenes idrettsforbund-Norge (SVL-N) og Sámi Spábbačiekčanlihttu/Samisk fotballforbund (SSL)

I revidert budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 629 000 til samisk idrett.

SVL-N og SSL skal innen 01.08.10 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009.

For 2008 rapporterer de samiske idrettsorganisasjonene at de gir et identitetsbyggende fritidstilbud i mange samiske områder, spesielt for unge samer. Idrettsorganisasjonene understreker videre at samisk idrett er en viktig kulturformidler på tvers av landegrensene.

2.7.18.4 Samisk teater

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og utvikle aktiviteten i de etablerte samiske teatrene

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Beaivváš Sámi Teáhter og Áarjelhsaemien Teatre

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 16 519 000 til samisk teater.

Teatrene skal innen 01.08.10 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009.

For 2008 rapporterer de samiske teatrene at de er arenaer for kulturopplevelser og kulturformidling, og at teatrene har stor betydning for bruk og synliggjøring av samisk språk.

2.7.18.5 Samiske publikasjoner

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og utvikle mangfoldet av samiske publikasjoner

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- De samiske publikasjonene Gába, Nuorttanaste og Š.

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 2 571 000 til samiske publikasjoner.

Det skal rapporteres om bruken av tilskuddet for 2009 innen 01.08.10.

For 2008 har det blitt rapportert følgende om utgivelser: Gába 4 nummer, herav 2 dobbeltnumre over 84 sider, Nuorttanaste 11 utgivelser, herav 5 numre på 12 sider, 4 numre på 8 sider og 2 numre på 16 sider. Det ble utgitt 5 nummer av ungdomsbladet Š, hvorav 2 numre var på 36 sider og 3 numre på 32 sider.

2.7.18.6 Bokbusser

Mål for tilskuddsordningen:

- Å sikre et godt og lett tilgjengelig bibliotektilbud til samiske brukere og andre

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Eiere og drivere av samiske bokbusser

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 6 145 000 til 6 samiske bokbusser.

Eierne av bokbussene skal innen 01.08.10 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009.

For 2008 rapporterer de følgende eksempler på aktivitet i tillegg til ordinær bibliotekdrift; forfatterbesøk, utstillinger og lesekonkurranser.

2.7.18.7 Museer

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og utvikle aktiviteten i eksisterende samiske museer

I revidert budsjettet for 2009 var det avsatt kr 20 798 000 til 5 samiske museer. Avsetningen omfatter også 1 800 000 til oppfølging av museumsreformen.

Museene skal innen 01.08.10 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009.

For 2008 rapporterer de samiske museene betydningen av samers rett til selv å dokumentere, bevare og formidle sin historie og samtid. Museene rapporterer videre om hvordan dette arbeidet følges opp, og at behovet og interessen for kunnskap og informasjon om samisk kultur og historie er økende.

2.7.19 Virkemidler – kultur, søkerbaserte tilskudd

2.7.19.1 Kulturutvikling

2.7.19.1.1 Litteratur

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke antall utgivelser av samisk litteratur

Prioriteringer for 2009:

- Faglitteratur med originalmanus på samisk
- Faglitteratur oversatt til samisk

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 2 586 000 til litteratur. Det ble bevilget kr 2 074 000 til 8 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene.

Av tidligere bevilgede tilskudd til litteratur er 6 prosjekter utgitt i 2009.

2.7.19.1.2 Musikkutgivelser

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke antall tiltak innen samiske musikkuttrykk

Prioriteringer for 2009:

- CD-utgivelser med musikk for barn
- CD-utgivelser innenfor sørsamisk musikk
- CD-utgivelser med tradisjonell joik
- CD-utgivelser med religiøse tekster

I revidert budsjett for 2009 var det avsatt kr 2 150 000 til musikkutgivelser. Det ble bevilget kr 2 075 000 til 18 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene. Ett av prosjektene er ferdigstilt i 2009.

Av tidligere bevilgede tilskudd til musikkutgivelser er 6 prosjekter utgitt i 2009.

2.7.19.1.3 Kulturtiltak for barn og unge

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og utvikle varierte kulturaktiviteter for barn og unge

Prioriteringer for 2009:

- Kunst- og duodjitiltak der barn og unge er aktive deltakere
- Samisk teatervirksomhet for og med barn og unge
- Prosjekter som bidrar til utvikling av møteplasser for samiske barn og unge
- Tiltak og prosjekter som fremmer barns oppvekstmiljø lokalt i samiske områder
- Musikktiltak med barn og unge
- Ballbinger i lule- og sørsamisk område

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 900 000 til kulturtiltak for barn og unge. Det ble bevilget kr 1 793 200 til 22 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene.

2.7.19.1.4 Andre kulturtiltak

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og utvikle varierte aktiviteter innen samisk kultur

Prioriteringer for 2009:

- Samiske kulturarrangement ved markering av samefolkets dag 6. februar
- Delfinansiering av filmproduksjoner om samiske forhold
- Reinkappkjøringsarrangement
- Samisk billedkunst- og duodjiutstillinger i Norge, inkl. kataloger og plakater
- Samisk amatørteater og revyvirksomhet
- Tiltak eller prosjekt for å fremme samisk litteratur overfor brukerne av skole- og folkebibliotek i Nordland fylke
- Artisthonorar for opptreden av samiske artister
- Turnéstøtte i Norge til samiske artister
- Deltakelse i kirkelig urfolksamarbeid
- Felles samisk-kvenske kulturarrangement

I revidert budsjett for 2009 var det avsatt kr 3 093 000 til andre kulturtiltak. Det ble bevilget kr 4 169 100 til 64 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene.

Av bevilgninger i 2009 er 21 prosjekter gjennomført.

2.7.19.2 Samiskspråklige tegneserier

Mål for tilskuddsordningen:

- Utgivelser av samiskspråklige tegneserier

Prioriteringer for 2009:

- Samiskspråklige tegneserier
- Parallele utgivelser på sør-, lule- og nordsamisk

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 460 000 til samiskspråklige tegneserier. Det ble bevilget kr 560 000 til 3 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene. Disse prosjektene er igangsatt i 2009. Overforbruket skyldes prioritering av virkemiddelordningen, og er dekket inn ved underforbruk og tilbaketreknings av ubenyttede tilsagn.

Av tidligere bevilgede tilskudd til samiskspråklige tegneserier er 2 prosjekter ferdigstilt i 2009.

2.7.19.3 Oppsummering kulturutvikling, søkerbasert

I revidert budsjett for 2009 var det totalt avsatt kr 10 189 000 til kulturutvikling. Sametinget mottok 255 søknader for kr 28 550 000, av disse ble 115

innvilget for totalt kr 10 671 300 innenfor prioriterte områder. Overforbruket skyldes prioritering av kulturutvikling, og er dekket inn ved underforbruk og tilbaketreknings av ubenyttede tilsagn.

I figuren under vises fordelingen fylkesvis av innvilgede tilskudd for kulturutvikling. Søylen for totalt innvilgede tilskudd viser at Finnmark har en høy andel av disse tilskuddene. Dette skyldes blant annet at flere forlag og andre utgivere med eget firma som er tilskuddsmottakere for litteratur, musikkutgivelser og samiskspråklige tegneserier, er lokalisert til fylket. Søylen som kun viser innvilgede tilskudd innenfor andre kulturtiltak og kulturtiltak for barn og unge, viser derimot et noe annet bilde av fordelingen.

2.7.20 Samiske forlag

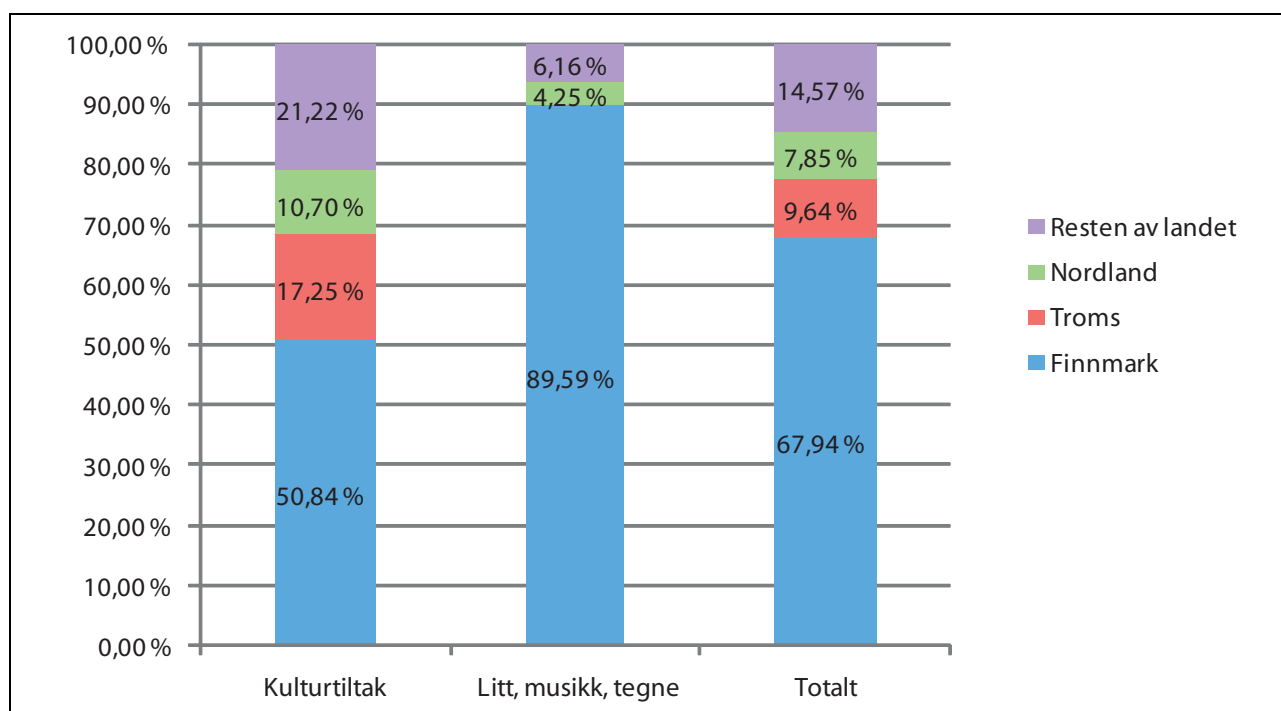
Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og utvikle aktiviteten i samiske forlag

Prioriteringer for 2009:

- Etablerte samiske forlag som oppfyller tildelingskriteriene for tilskuddsordningen

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 2 682 000 til samiske forlag. Det ble bevilget kr 2 682 000 til 6 forlag innenfor vedtatte prioritering.

Figur 2.5 Fylkesvis fordeling av innvilgede tilskudd for kulturutvikling.

2.7.21 Samiske møteplasser

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde og utvikle aktiviteten i samiske møteplasser

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Virksomheter som er definert i sametingsrådets melding om samisk institusjonsutvikling som samiske møteplasser samt duodje-fellesverkstedene Bugøyfjord i Sør-Varanger, Billefjord duoddjedallu i Porsanger, Doajariid dallo i Nesseby, Stuorrnjarga Samiid duodji i Skånland

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 700 000 til samiske møteplasser. Det ble bevilget kr 700 000 til 4 møteplasser.

2.7.22 Samisk kunstneravtale

I henhold til Hovedavtalen for kunstneravtale av 19. august 2004, forhandlet Sametinget og Samisk kunstnerråd om avtale for 2009. Sametinget og Samisk kunstnerråd ble enige om en økonomisk ramme for bevilgningene over Sametingets budsjett til kunstneravtalen 2009 på kr 5 150 000. Dette var en økning på kr 800 000 i forhold til vedtatt kunstneravtale for 2008.

Avtalen omfatter følgende tiltak:

- kunstfond kr 700 000
- stipend til samiske kunstnere kr 2 100 000
- driftsstøtte til samiske kunstnerorganisasjoner og til Samisk kunstnerråd kr 1 750 000
- innkjøpsordning for samisk billedkunst og dáiddaduodji kr 350 000
- Faglig veiledning kr 250 000

Samisk kunstnerråd forvalter avsetningene i avtalen med unntak av innkjøpsordning av billedkunst og dáiddaduodji, som forvaltes av RiddoDuottarMuseat.

2.8 Næring

2.8.1 Hovedmål

- Sterke og levende samiske samfunn med stabil bosetting og allsidig næringsliv

2.8.2 Delmål

- Opprettholde og utvikle næringslivet i samiske områder

- Bevare og utvikle marine næringer som materielt grunnlag for bo- og sysselsettingen i samiske områder
- Opprettholde jordbruket som en viktig kultur-bærer og sysselsetter i samiske områder
- Utvikle en næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og omsetning av egenproduserte varer
- En økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift og utmarksnæring

2.8.3 Strategier

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk bidra til å utvikle et allsidig næringsliv med god fordeling av tilskuddsmidler mellom kjønnene.
- Gjennom aktiv virkemiddelbruk gi unge etablerere mulighet til å starte egen virksomhet
- Samordne virkemiddelbruken i samarbeid med lokale og regionale myndigheter
- Opprettholde og videreutvikle dialog med sentrale og regionale myndigheter for å styrke rammevilkårene for samisk næringsvikling
- Legge til rette for kompetanseutvikling og innovasjon gjennom samarbeid med kompetanse- og kunnskapsmiljøer
- Gjennom samarbeid med relevante aktører bidra til at næringsutviklingsarbeidet blir mer proaktivt og at etablerere får bedre oppfølging

2.8.4 Samarbeid med ulike aktører

Sametinget er i dialog med ulike aktører for å styrke rammene for næringsutvikling i samiske områder. Næringsorganisasjonene er en av aktørene Sametinget prioriterer å ha en dialog med.

Sametinget har også gjennomført og vil gjennomføre folkemøter som arena for innspill i tillegg til formelle møter med ulike aktører. Folkemøtene er for eksempel del av arbeidet med oppfølging av Kystfiskeutvalgets innstilling.

Sametinget har i forbindelse med innspill til jordbruksavtalen og reindrifftsavtalen, signalisert at Sametinget skal kunne konsultere om avtalene før disse sendes ut til forhandlingspartene. Det er innledet samtaler med Landbruks- og matdepartementet om dette.

2.8.5 Tiltaksplan for trygging og utvikling av samiske bygder

Sametinget har behandlet spørsmålet om sikring og utvikling av samiske bygder som en drøftings-sak i plenum. Ansvaret for bygdeutviklingen hviler på mange parter; stat, fylke, kommuner og også Sametinget.

I saken ble det fokusert på behov for styrking av samisk språk, utviklingsmuligheter for frivillig organisasjonsarbeid, sikring av gode og trygge levekår basert på samiske verdier, styrking av lokalt næringsliv og samarbeid med andre utviklingsaktører. Som et konkret forslag vedtok Sametinget å arrangere et ide- og inspirasjonsseminar for bygdeutvikling i samiske strøk. Sametinget understreket at de samiske bygdene er ulike og det er behov for tilpassede tiltak for videre utvikling.

2.8.6 Marine næringer

2.8.6.1 Kystfiskeutvalget

Sametinget prioriterer arbeidet med anerkjennelse og styrking av sjøsamiske rettigheter, og arbeider derfor aktivt med å følge opp Kystfiskeutvalgets forslag til finnmarksfiskelov. Sametinget og Fiskeri- og kystdepartementet er blitt enige om et samarbeid for å forberede konsultasjoner. Sametinget er opptatt av at det må finnes en løsning innenfor udiskutable folkerettlige rammer som gir en lovmessig anerkjennelse av retten til fisket. Innholdet i en slik rett må videre konkretiseres, og en framtidig forvaltningsordning må sikre samisk medbestemmelse i ressursforvaltningen.

2.8.6.2 Lakseforvaltning

Sametinget har som mål at det samiske sjølaksefisket bevares i nåværende form for å opprettholde sjølaksefiskernes rettigheter. Sametinget har derfor arbeidet for at Miljøverndepartementets innføring av konsesjonsordning for sjølaksefisket ikke realiseres, og for å tilbakeføre reguleringen av sjølaksefisket til ordningen for 2007. Sametinget har hatt konsultasjoner om regulering av sjølaksefisket for 2009 med Direktoratet for naturforvaltning og Miljøverndepartementet. Reguleringene fastsatt for 2008 ble videreført i 2009.

Direktoratet for naturforvaltning har fastsatt retningslinjer for regulering av fiske etter anadrome laksefisk for perioden 2010–2014. Retningslinjene er fastsatt uten at Sametinget ble konsultert. Sametinget har i brev til Direktoratet for naturforvaltning påpekt dette.

Direktoratet for naturforvaltning har konsultert Sametinget før forslag til reguleringer av sjølaksefiske for perioden 2010–2014 ble sendt på høring. Det er avklart at miljøvernmyndighetene skal konsultere om fastsettingen av reguleringene etter at høringen er ferdig, og direktoratet vil ha egne møter med samiske sjølaksefiskeorganisasjoner før fastsetting.

2.8.6.3 Reguleringer av fisket for 2009

Sametingets forslag i forbindelse med reguleringene av fisket for 2009 var begrunnet i målet om å bedre ressurs situasjonen for samer og andre som fisker i kyst- og fjordområdene. Ved fastsetting av reguleringene for 2009 har Fiskeri- og kystdepartementet på enkelte punkter imøtekommet Sametinget. Eksempler på dette er at den minste flåten som fisker torsk er sikret en større overreguleringsprosent, fritt fiske for den minste flåten i fiske etter hyse og sei i lukket gruppe, ikke økning av maskevidde i garnfiske etter torsk innenfor fjordlinjene og forbud mot bruk av snurrevad innenfor fjordlinjene.

Sametinget har stilt seg negativt til åpning av loddefiske i 2009 i fjordene og på kysten av Finnmark, ettersom man i dag ikke har tilstrekkelig kunnskap om loddas betydning for næringskjeden i det økologiske marine systemet. Sametinget har videre gått inn for at kongekrabben forvaltes etter nærhets- og avhengighetsprinsippet.

2.8.6.4 Torskeoppdrett

Sametinget har gitt uttalelse til Storfjord kommune om torskeoppdrettsanlegg. I Sametingets uttalelse vises det til arbeidet i Storfjord, Lyngen og Kåfjord kommuner om en felles kystsoneplan. Etter Sametingets oppfatning bør ikke behandling av saken skje før planen er vedtatt. Sametinget mener videre at saken burde ha blitt behandlet som en plansak siden den kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Plan- og driftsstyret i Storfjord kommune anbefalte kommunestyret å ikke godkjenne anlegget. Kommunestyret har vedtatt søknaden og gitt Storfjord Torsk tillatelse til oppføring av torskeoppdrettet. Tillatelsen er tidsbegrenset til 3 år. Sametingets innvendinger er ikke tatt til følge i kommunestyrets vedtak. Sametinget har heller ikke motatt melding om vedtaket.

2.8.7 Jordbruk

2.8.7.1 Jordbruksforhandlingene

Sametinget har overfor Landbruks- og matdepartementet kommet med innspill til jordbruksforhandlingene, og har delvis fått gjennomslag for økt melkekvote på en million liter. Den økte melkeknoten er imidlertid avgrenset til Finnmark. Avtalepartene er enige om at det i Finnmark skal være samme tilskuddssats for arealer over og under 200 dekar. Dagens sats utenfor Finnmark er lavere for arealer over 200 dekar. Sametinget er ikke fornøyd med at ordningene for Finnmark ikke omfatter det

samiske jordbruket i Troms og Nordland, og vil arbeide for at disse to fylkene skal inkluderes i de ordninger Sametinget har fått gjennomslag for i 2010. Sametinget ønsket konsultasjoner om jordbruksavtalen før tilbudet ble sendt jordbruksorganisasjonene. Landbruks- og matdepartementet har avvist dette kravet både i brev og i møte.

2.8.7.2 Opprettholdelse av gårdsbruk

Sametinget har i samarbeid med Innovasjon Norge og Fylkesmannens landbruksavdeling i Finnmark, planlagt et prosjekt som går ut på å sikre jordbruket i Porsanger, Karasjøk og Kautokeino. Situasjonen i området er urovekkende med mange nedlagte gårdsbruk. Kommunene vil bli invitert til å være med i pilotprosjektet i 2010. Erfaringer fra prosjektet vil ventelig kunne ha overføringsverdi til andre samiske områder.

2.8.7.3 Konflikter jordbruk – reindrift

Sametinget har hatt møte med Finnmark bondelag om den pågående næringskonflikten i Alta mellom jordbruk og reindrift. Sametinget har lagt vekt på at dette ikke er en etnisk konflikt, men en næringskonflikt det er mulig å finne løsninger på som kan aksepteres av partene.

2.8.7.4 Regjeringens landbrukspolitikk

I Soria Moria-erklæringen går det fram at det skal utarbeides en ny stortingsmelding om norsk landbrukspolitikk. Sametinget vil ha en aktiv rolle i utarbeidelsen av denne meldingen. Landbruks- og matdepartementet har gitt tilbakemeldinger på at Sametinget vil bli involvert i dette arbeidet.

2.8.8 Duodji

2.8.8.1 Næringsavtalen for duodji

Sametinget og duodjiorganisasjonene forhandler årlig om næringsavtale for duodji. I september 2009 ble det brudd i forhandlingene for næringsavtalen for 2010. Sametinget har på grunn av dette vedtatt den økonomiske rammen for tiltak til duodji i det årlige budsjettet. Organisasjonenes krav oversteg de økonomiske rammene som var satt for næringsavtalen.

2.8.8.2 Driftstilskuddsordningen for duodjiutøvere

Sametinget har satt i gang evaluering av driftstilskuddsordningen i duodji. Evalueringen skal omfatte vurdering av kriteriene for driftstilskud-

det, vurdering av effekten av driftstilskuddsordningen og vurdering av saksbehandling og saksgang. Rapporten skal være ferdigstilt innen 1. mars 2010.

2.8.8.3 Lærlingordning for duodji

Lærlingordning i duodji er igangsatt, og seks søkere har fått tilbud om å begynne som lærlinger. Tre av disse har startet sin læreperiode. Nye lærlinger tas opp når skoleåret for 2010 starter. Sametinget har engasjert Opplæringskontoret for reindrift og duodji til å organisere ordningen. Lærlingordningen er en del av verdiskapingsprogrammet for næringskombinasjoner.

2.8.9 Reindrift

2.8.9.1 Sametingets melding om samisk reindrift

Sametingets plenum behandlet i 2009 melding om samisk reindrift. Melding om samisk reindrift ble utformet på grunnlag av blant annet drøftingssak om reindriftpolitikk behandlet i Sametinget, møter hvor alle reinbeitedistriktene i Norge var invitert, og møte med Norges reindriftssamers landsforbund.

Den overordnende målsetting for det reindriftpolitiske arbeid er å bidra til å videreføre reindriften som en bærekraftig samisk næring, og å ivareta og sikre reindriften kultur, språk, sedvaner og nedarvede rettigheter som viktige faktorer innen forvaltning og lovgivning. Målet innebærer en vektlegging av reindriften tradisjonelle karakter som familiebasert næring, samt sikring av reindriften arealer.

I meldingen varsles det blant annet om nye politiske mål og Sametingets forventninger i forhold til forvaltningen av reindriften, samt Sametingets egen rolle og ansvar overfor reindriftnæringens utvikling. Meldingen skisserer ulike politiske strategier med mål om å sikre reindriften rammevilkår. Sametinget ser for seg en utvikling som innebærer økt myndighet innenfor sentrale samiske samfunnsområder. Reelle årlige budsjettforhandlinger vil muliggjøre en utvikling av Sametingets rolle som politikktutvikler og myndighetsutøver. Ambisjonen om en slik utvikling berører også reindriften som politikk- og myndighetsområde for Sametinget.

2.8.9.2 Reindriftsavtalen

Sametinget er observatør på statens side i reindriftsavtaleforhandlingene. Sametinget hadde i sitt innspill til reindriftsavtalen blant annet foreslått at distriktstilskuddet for distrikter med for høyt rein-

tall ikke avkortet. Reindrifftsloven forplikter distriktene til å ivareta fellesressursene, og et vilkår i tilskuddet er at distriktene skal redusere reintallet dersom dette er for høyt i forhold til tilgjengelige arealer. Dette betyr at reinbeitedistriktene må regnes for å være et representativt organ for reindriften som skal ivareta det materielle grunnlaget på vegne av den enkelte reindrifftsutøver. Sametinget mener at statens håndtering av distriktstilskuddet ikke er i tråd med forpliktelsene i urfolksretten som tilsier at staten skal sette urfolks representative organ i stand til å ivareta sitt materielle grunnlag. Etter Sametingets syn er det ikke riktig at alle reineiere i distriktet blir rammet ved at distriktstilskuddet avkortet dersom en eller flere i distriktet ikke overholder et forsvarlig reintall.

2.8.9.3 Bygging av 132 kV kraftlinje på Sør-Helgeland

Sametinget konsulterer med Olje- og energidepartementet om bygging av kraftlinje på Sør-Helgeland. Kraftlinjen er planlagt fra Vevelstad kommune til Brønnøy kommune. Det valgte traséalternativet er det billigste alternativet, men kommer i konflikt med beiter og flere trekk-, drivings- og flytteveier i det berørte reinbeitedistriktet Jillen-Njaarke. Traseen vil også kunne komme i konflikt med samiske kulturminner.

2.8.9.4 Konsultasjoner om konsesjon til regulering og kraftutbygging av Forsanvatnet kraftverk

Olje- og energidepartementet har gitt Nord-Salten Kraftlag AL konsesjon for regulering av Forsanvatn og bygging av Forsanvatn kraftverk i Steigen og Hamarøy kommuner i Nordland. Sametinget var i konsultasjoner med Olje- og energidepartementet om denne saken. Det ble utarbeidet to utredninger om reguleringenes mulige virkninger for reindriften. Rapportene har ulik vektlegging om konsekvensene for flytteleier. I konsultasjonene ble det ikke avklart i hvilken grad det var enighet mellom departementet og Sametinget om reguleringene ville innebære en stenging av flytteleien. Sametinget fikk heller ikke anledning til å konsultere om eventuelle konsesjonsvilkår i forhold til reindriften i området. Konsultasjonene foregikk ikke i god tro med målsetting om å oppnå enighet slik konsultasjonsavtalen krever. Departementet avsluttet konsultasjonene ensidig uten at Sametinget har hatt mulighet til å vurdere om det ville være mulig å oppnå enighet. Konsultasjonene

ble heller ikke fulgt opp overfor det direkte berørte reinbeitedistriktet.

2.8.9.5 Fredning av visse områder mot reinbeite i Finnmark

Sametinget og Landbruks- og matdepartementet har i forbindelse med arbeidet med å revidere forskrift om fredning av visse områder i Finnmark mot reinbeite, igangsatt en konsultasjonsprosess. Landbruks- og matdepartementet skal også konsultere med øvrige direkte berørte samiske interesser. Rammene for konsultasjonene var det rettslige utgangspunktet, historikk, saksprosessen, juridiske problemstillinger og eventuelt mulige alternative løsninger. Sametinget og Landbruks- og matdepartementet kom ikke til enighet i denne saken.

2.8.9.6 Vei til Nervei

I 2008 ga Sametinget et tilsagn på kr 400 000 til Nervei veilag til arbeidet med prosjektet Vei til Nervei. Sametinget ønsket å møte Nervei veilag og reinbeitedistriktet som har ført Nervei-saken for retten, for gjennom dialog og bidra til en løsning av saken. Reinbeitedistriktet har ikke ønsket å møte. Sametinget har avholdt møter med Nervei veilag, og har fulgt opp saken gjennom drøftinger med Finnmarkseiendommen og Finnmark fylkeskommune. Det er fattet vedtak om ekspropriasjon som blant annet betyr at erstatningsutmålingene til reindriften blir vedtatt av retten. Deler av veien har vært under bygging siden oktober 2009 ved hjelp av midler fra Samferdselsdepartementet, men det er langt igjen før veien ansees å være ferdig. Saken skal sannsynligvis behandles i Finnmark fylkesting vinteren 2010.

2.8.10 Kombinasjons- og utmarksnæringer

2.8.10.1 Verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner og samisk reiseliv

Programbeskrivelsen for verdiskapningsprogrammet for næringskombinasjoner og samisk reiseliv vurderes jevnlig for å tilpasses utviklingen i næringslivet, samt Stortingets og Sametingets budsjettvedtak. Sametinget foretar i tillegg justeringer for enkelte tiltak for å få mer treffsikre virkemiddelordninger for verdiskapningsprogrammet. Gjennom programmet har det vært mulig å finansiere en veiledertjeneste innenfor duodji som Duodjeinstituttet har fått ansvaret for. Det er også satt i gang tiltak for å redusere selbestanden i enkelte fjorder. En rekke investeringstiltak er finansiert

gjennom programmet. Størstedelen av midlene er bevilget til reiselivsformål.

2.8.10.2 *Utmarks næringer*

Sametinget har drøftet utviklingen av utmarks næringer med spesiell vekt på innlandsfisk i Kautokeino med Sámi bivdo- ja meahcástansearvi og Kautokeino kommune. Det er store utfordringer med å få i gang nye virksomheter innen utmarks næring. Sametinget disponerer nødvendige virkemidler for å finansiere tiltak, men det er næringen selv som må ta initiativ til nye tiltak. Sametinget har bevilget støtte til å vurdere om det er grunnlag for et innlandsfiskemottak i Kautokeino.

2.8.10.3 *Snarefangst av ryer*

Sametinget har gitt uttalelse til forslaget fra Finnmarkseiendommen om regulering av snarefangst av ryer. Sametinget understreket at det må vektlegges at snarefangst er et grunnlag for samisk kultur og næringsutøvelse som finner støtte i finnmarkslovens formålsparagraf. Sametinget har videre gitt uttrykk for at en regulering av snarefangst ikke vil være nødvendig for å sikre bærekraftige rypebestander, fordi uttaksvolumet ved snarefangst ikke er så stort at det alene truer rypebestanden og fordi snarefangsten i stor grad vurderes å være selvregulerende. Finnmarkseiendommens styre besluttet imidlertid at det innføres sesongkvote for snarefangst når ressurs hensynet tilsier det. For fangstsesongen 2009–2010 innføres det en sesongkvote der personer som fangster rype med snare kan fange inntil 50 ryer per sesong.

2.8.11 **Rovvilt**

Sametinget oppnevner representanter til rovvilt-nemndene fra Hedmark og nordover. Miljøverndepartementet krever gjennom rovviltforskriften at Sametingets representanter i rovviltutvalgene skal være representant eller vararepresentant i Sametinget.

Sametinget oppfatter dette kravet som urimelig, og har bedt Miljøverndepartementet endre rovviltforskriften slik at Sametinget fritt kan oppnevne sine medlemmer i nemndene. Miljøverndepartementet har imøtekommet Sametingets krav og har hatt et forslag til forskriftsendring på høring høsten 2009. Forskriftsendringen går ut på at det ikke

lenger stilles krav om at Sametingets medlemmer i de regionale rovvilt-nemndene skal være representanter eller vararepresentanter i Sametinget. Kravet om lokal tilhørighet opprettholdes.

2.9 **Virkemidler – næring – direkte tilskudd**

2.9.1 **Duodjiinstitusjoner**

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde aktivitet i Duodjeinstituhitta for å utvikle duodjinæringen videre

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 2 509 000 til duodjiinstitusjoner, kr 2 009 500 er driftstøtte til Duodjeinstituhitta, og kr 500 000 tilskudd til veilederstillinger i duodji som forvaltes av Duodjeinstituhitta.

Duodjeinstituhitta skal innen 01.08.10 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009.

En arbeidsgruppe, der både Sametinget og Duodjeinstituhitta deltar, er etablert for å vurdere de mål som er satt for instituttet og det arbeidet instituttet gjør. Arbeidsgruppen skal også vurdere de økonomiske forholdene for instituttet. Prosessen er igangsatt og arbeidet vil bli avsluttet i 2010.

2.10 **Virkemidler – næring – søkerbaserte tilskudd**

2.10.1 **Næringsutvikling**

2.10.1.1 *Variert næringsliv*

Mål for tilskuddsordningen:

- Etablere og utvikle arbeidsplasser innenfor variert næringsliv

Prioriteringer for 2009:

- Kompetanseheving og produktutvikling
- Investeringer som bidrar til en betydelig grad av bedriftsutvikling
- Produktutvikling og investeringer i tilleggsnæringer for reindriftsutøvere
- Produkt- og markedsutvikling innenfor reiseliv

I revidert budsjettet for 2009 var det avsatt kr 6 017 000 til variert næringsliv. Det ble bevilget kr 7 452 000 til 53 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene. Overforbruket skyldes prioritering av variert næringsliv, og er dekket inn ved underforbruk og tilbaketreknings av ubenyttede tilskudd.

Utmarksnæringer

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 000 000 til utmarksnæringer, posten ble omdisponert til variert næringsliv i revidert budsjett.

Duodji utenom næringsavtalen

I revidert budsjettet for 2009 var det avsatt kr 500 000 til duodji utenom næringsavtalen. Det ble bevilget kr 291 700 til 2 driftstilskudd for aksjeselskap.

2.10.1.2 Marine næringer

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikling og økt sysselsetting innenfor marine næringer

Prioriteringer for 2009:

- Tilskudd til kjøp av fiskebåter under 25 år
- Tilskudd til videreutvikling og modernisering av mottaksanlegg
- Etablering, utvikling og/eller videreføring av nye produkter innenfor marin næringsvirksomhet

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 4 165 000 til marine næringer. Det ble bevilget kr 4 224 000 til 26 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene.

2.10.1.3 Jordbruk

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde dagens sysselsetting og bruksstruktur

Prioriteringer for 2009:

- Nybygging og omfattende ombygginger av driftsbygg
- Maskiner og redskaper i jordbruket til enkelt-søkere og redskapslag

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 4 799 000 til jordbruk. Det ble bevilget kr 4 790 200 til 32 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene. Det ble i tillegg innvilget støtte til kjøp av melkekvoter på kr 313 900 til 14 melkebruk. Overforbruket skyldes prioritering av jordbruk, og er dekket inn ved underforbruk og tilbaketrekninger av ubenyttede tilsagn.

2.10.1.4 Etablererstipend

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikling av nye forretningsideer og etablering av nye virksomheter

Prioriteringer for 2009:

- Småskala mat
- Etablerere som vil starte med utmarksbaserte virksomheter og reiselivsvirksomhet i kombinasjon med andre næringer

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 500 000 til etablererstipend. Det ble bevilget kr 1 500 000 til 11 stipend innenfor de vedtatte prioriteringene.

2.10.2 Verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner*2.10.2.1 Næringskombinasjoner*

Mål for tilskuddsordningen:

- Levedyktige kombinasjonsvirksomheter

Prioriteringer for 2009:

- Produktutvikling og kvalitetssikring av utmarksprodukter
- Salgs- og markedstiltak innenfor utmarksnæringer
- Oppdrett av innlandsfisk
- Utvikle opplevelsesbaserte reiselivsvirksomheter
- Småskala mat
- Mottaksanlegg for utmarksprodukter
- Kompetanseheving innenfor utmarksnæringer

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 3 150 000 til næringskombinasjoner. Ved årsavslutning for 2008 ble det overført kr 1 904 000 til 2009. Det ble bevilget kr 4 529 000 til 34 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene.

2.10.2.2 Duodji – lærlingeordning

Mål for tilskuddsordningen:

- Sikre rekruttering til duodjinæringen

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 500 000 til lærlingeordning for duodji.

Det ble inngått 3 lærlingekontrakter i 2009.

2.10.2.3 Utredningsprosjekter og andre tiltak i verdiskapningsprogrammet

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 350 000 til utredningsprosjekter og andre tiltak innenfor ver-

diskapingsprogrammet for næringskombinasjoner. Det ble bevilget kr 1 327 050 til tiltakene under.

Sametinget bevilget midler til et etablererkurs i Finnmark som ble igangsatt i 2008 og avsluttet i 2009. Av de 18 som gjennomførte var 4 fra Kåfjord kommune. Erfaringene fra kurset viser at det er behov for kompetanseheving, og at det er viktig å prioritere de som har konkrete forretningsideer.

Sametinget har utredet behovet for et kompetansesenter for utmarksnæringer. I utredningen er det foreslått et kompetansenettverk mellom etablerte institusjoner der blant annet Bioforsk, samiske sentre og Sámi allaskuvla/Sami University College skal være med. Utrederen foreslår ikke et selvstendig kompetansesenter. Utredningen er ikke behandlet i Sametinget.

Sametinget har i samarbeid med Sjøsamisk kompetansesenter i Billefjord, satt i gang et treårig prosjekt, Sel i lokal kultur og fjordutvikling, for å øke uttak av sel i Porsanger-, Lakse- og Tanafjorden. Målet med prosjektet er å redusere skader og øke kvaliteten på fisken i fjorden, ivareta og utvikle ny kunnskap i bruk av selkjøtt til mat og videreforedling av råvarer fra sel i duodjiproduksjon.

Gamvik kommune fikk tilskudd til et sjøsamisk dokumentasjonsprosjekt for å synliggjøre sjøsamisk kultur i kommunen, og gjennom dette tilrettelegge for sjøsamisk opplevelsesturisme der ektighet og troverdighet står i fokus

2.10.3 Næringsavtale for duodji

Sametingets har som mål å tilrettelegge for utvikling av en sterkere næringsrettet duodji gjennom å forbedre rammebetingelsene for duodjinæringen. Sametinget og duodjiorganisasjonene Duojáriid ealáhussearvi og Landsorganisasjonen Sámiid Duodji har inngått en hovedavtale som ble underskrevet i 2005. Avtalen slår fast at partene skal føre forhandlinger om en løpende næringsavtale for duodji med tiltak som tar sikte på utvikling av næringen i samsvar med politiske mål og retningslinjer for næringen.

Avtalen for 2009 var på totalt kr 9 210 000. Målet for duodjiavtalen er å utvikle en næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og omsetning av egenproduserte varer.

2.10.3.1 Driftstilskudd duodji

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke omsetningen av egenproduserte varer

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Enkeltpersonforetak som oppfyller kriterier for å motta driftstilskudd

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 3 300 000 til driftstilskudd for duodji. Det ble bevilget kr 3 650 900 til 57 driftstilskudd. Antallet driftstilskudd for duodji har økt med 4 fra 2008.

2.10.3.2 Investerings- og utviklingstilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle duodjibedrifter

Prioriteringer for 2009:

- Kompetansehevingstiltak for etablerere og etablerte utøvere
- Investeringer og tiltak som bidrar til bedriftsutvikling
- Utviklingsprosjekter for duodjinæringen
- Videreføring av prosjektet merkevarebygging
- Salgs- og markedsføringstiltak
- Kr 100 000 settes av til duodjistipend for elever som tar videregående opplæring

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 3 100 000 til investerings- og utviklingstilskudd til duodjiutøvere. Det ble bevilget kr 3 024 000 til 28 tiltak innenfor prioriteringene. I tillegg ble det bevilget kr 100 000 til 19 duodjistipend for elever i videregående skole med duodji i fagkretsen.

2.10.3.3 Evaluering av driftstilskudd

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 300 000 til evaluering av driftstilskuddsordningen innenfor næringsavtalen for duodji.

Evalueringen er igangsatt og vil etter planen bli ferdigstilt innen 01.03.10.

2.10.3.4 Velferdsordning i duodji

Mål for tilskuddsordningen

- Opprettholde velferdsordning for yrkesaktive duodjiutøvere

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 200 000 til velferdsordninger for duodjiutøvere. Det ble bevilget kr 43 974 til 4 utøvere.

2.10.3.5 Fag- og økonomisk utvalg

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 200 000 til fag- og økonomisk utvalg som avgjør søknader om registreringer i duodjiregisteret, og foretar bereg-

ning av det økonomiske grunnlaget for duodjinæringen. Prosedyrene for utarbeidelse av rapport om det økonomiske grunnlaget er endret, derfor ble det ikke utarbeidet rapport i 2009.

2.10.3.6 Samiske salgsorganisasjoner i duodji

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 550 000 til samiske salgsorganisasjoner eller foretak som driver duodjiutsalg. Det ble bevilget kr 550 000 til 4 duodjiutsalg.

2.10.3.7 Duodjiorganisasjoner – direkte tilskudd – næringsavtale duodji

Mål for tilskuddsordningen:

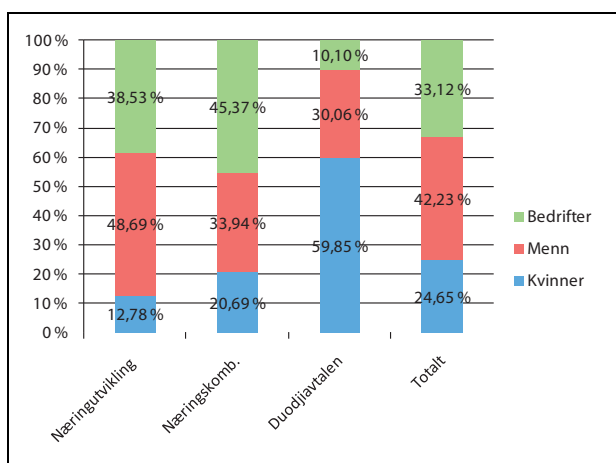
- Opprettholde aktiviteten for Duojarid Ealahus Searvi og Sámiid Duodji OS

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 560 000 til duodjiorganisasjonene.

Duojarid Ealahus Searvi og Sámiid Duodji OS skal innen 01.08.10 rapportere om bruken av tilskuddet for 2009.

2.10.4 Oppsummering næring, søkerbasert

I revidert budsjettet for 2009 var det totalt avsatt kr 26 661 000 til søkerbaserte ordninger for næring. Sametinget mottok 475 søknader for kr 50 387 294 av disse ble 262 innvilget for totalt kr 29 875 700 innenfor prioriterte områder. Overforbruket skyldes prioritering av næringsutvikling, og er dekket inn ved underforbruk og tilbaketrekninger av ubenyttede tilsagn.

Figur 2.6 Innvilgede tilskudd innenfor næringsutvikling, næringskombinasjoner og duodjiavtalen.

I figuren under vises andelen av kvinner, menn og bedrifter som er innvilget tilskudd innenfor næringsutvikling, næringskombinasjoner og duodjiavtalen, samt totalt for ordningene.

Kartet på neste side viser fordelingen kommunervis av de innvilgede tilskuddene i 2009 til søkerbaserte ordninger innenfor næring.

2.11 Miljø- og kulturvern

2.11.1 Hovedmål

- Sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur og vern av samiske kulturminner og kulturmiljøer

2.11.2 Delmål

- Dokumentasjon og formidling av samiske kulturminner og kulturmiljø
- Synliggjøre samisk tradisjonell kunnskap

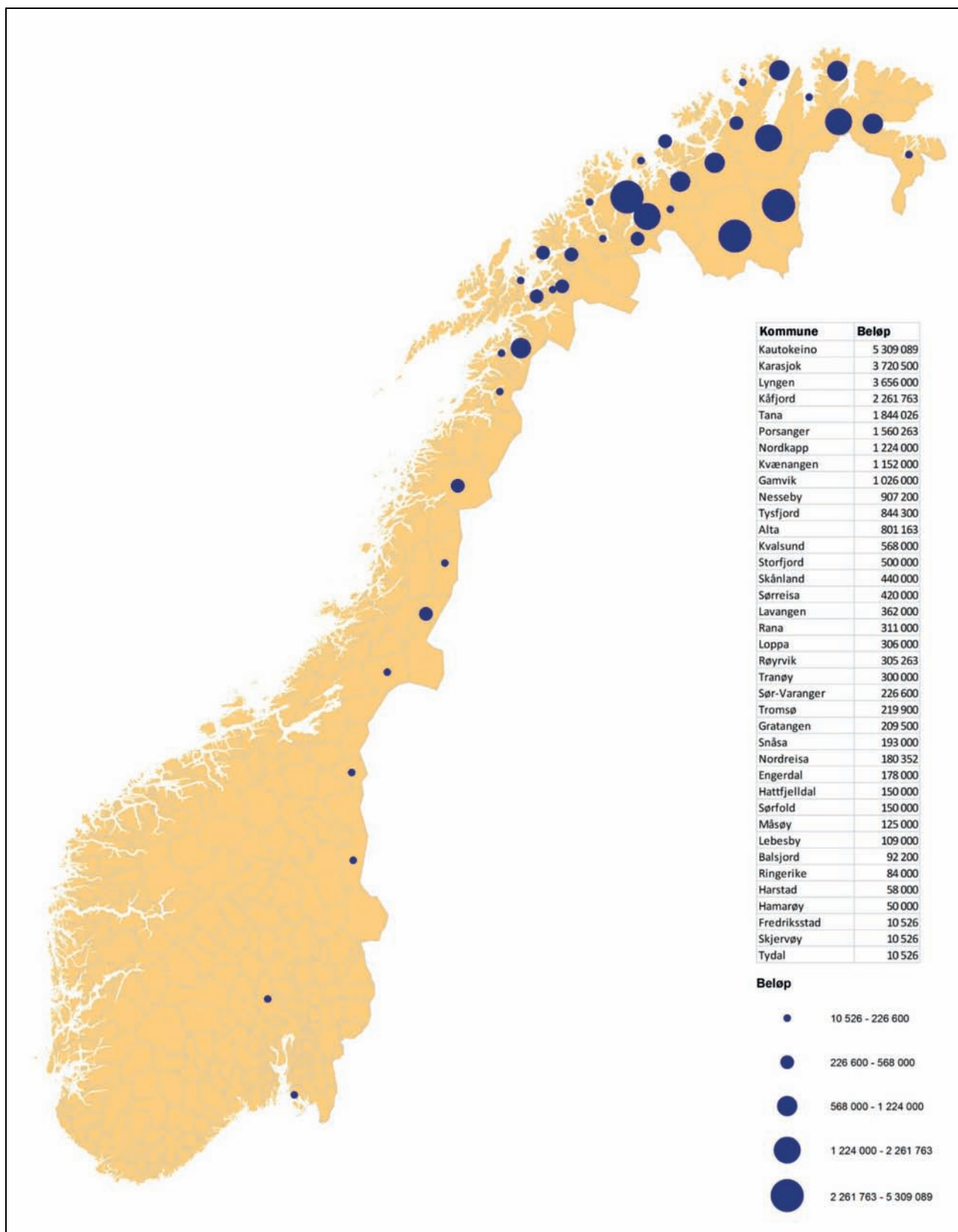
2.11.3 Strategi

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk styrke samisk tradisjonskunnskap og grunnlaget for bevaring og vern av samiske kulturminner
- Opprettholde og videreutvikle dialog og samarbeid med sentrale, regionale og lokale myndigheter og andre aktører, for å styrke rammevilkårene for samisk kultur- og miljøvern
- Gjennom samarbeidsavtalene med fylkeskommunene styrke det samiske kulturminnevernet
- Ivareta samiske interesser gjennom tett dialog og samarbeid med kommunene i henhold til kulturminneloven, plan- og bygningsloven og andre aktuelle bestemmelser
- Gjennom dialog med høyskoler, forskningsinstitusjoner og universitet arbeide for å øke forskning på samisk kulturminnevern og tradisjonskunnskap
- Gjennom egen miljø- og klimamelding synliggjøre hvilke utfordringer samisk tradisjonell bruk står overfor

2.11.4 Kulturminnevern

2.11.4.1 Statistikk over aktivitet

Sametingets forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner medfører stor aktivitet, noe statistikken over aktiviteten innen kulturminnevern for 2009 viser: 6820 inngående dokumenter og 2912 utgående, 186 befaringer, 6 innsigelser, 19 frigitte

Figur 2.7 Tilskudd til næringsformål i 2009.

kulturminner og 630 nye kulturminneregistreringer i tillegg til endringer på 1082 enkeltminner registret i kulturminnebasen Askeladden.

2.11.4.2 *Riksrevisjonens undersøkelse av Miljøverndepartementets ivaretagelse av det nasjonale ansvaret for fredete og verneverdige bygninger*

Riksrevisjonen har foretatt forvaltningsrevisjon av Miljøverndepartementets ivaretagelse av det nasjonale ansvaret for fredete og verneverdige bygninger. Riksrevisjonens rapport slår fast at Miljøverndepartementet ikke har tilstrekkelig styringsinformasjon på bygningsvernområdet. Sametinget har gitt uttalelser til både foreløpig rapport og Riksrevisjonens bemerkninger. Sametingets uttalelse er gjengitt i sin helhet i sluttrapporten. Sametinget har spesielt pekt på at det ikke er tilført økte administrative ressurser til den samiske kulturminneforvaltningen siden 1999, og at Sametingets forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner må få en permanent ordning.

2.11.4.3 *Samarbeidet med Riksantikvaren*

Sametinget og Riksantikvaren har jevnlig dialog om aktuelle saker. I tillegg til dette har Sametinget sammen med Riksantikvaren vært med på å anbefale og fordele kr 2 000 000 til samiske kulturminnetiltak fra midler i regjeringens tiltakspakke.

Sametinget har anmodet Riksantikvaren om å arbeide for at en samiskspråklig versjon av kulturminnebasen Askeladden gjøres tilgjengelig for samiskspråklige brukere.

2.11.4.4 *Samarbeidet med andre aktører*

Sametinget har jevnlig dialog med aktuelle fylkeskommuner i kulturminneforvaltningen. Sametinget deltar på fylkeskommunenes arealplanforum, og samarbeider i tillegg i den daglige saksbehandlingen og om befaringer.

Sametinget har forøvrig også jevnlig kontakt og dialog med kommuner og tiltakshavere som enkeltpersoner, private og offentlige bedrifter og institusjoner. Denne kontakten er spesielt hyppig i befaringssesongen.

Sametinget assisterer for øvrig både søkere og fondet i Norsk kulturminnefondets saksbehandling av søknader vedrørende samiske kulturminner.

2.11.4.5 *Samarbeidsavtale med Oppland fylkeskommune*

Oppland fylkeskommune og Sametinget har inngått samarbeidsavtale om kulturminneforvaltning. Avtalen er fulgt opp med utgravning av en antatt sørsamisk bosetning i Rensenn i Vestre Slidre kommune. Utgravningen ble planlagt og utført av kulturhistorisk museum i Oslo, med midler fra Oppland fylkeskommune og Sametinget. Sametinget bidro med kr 100 000.

2.11.4.6 *Regional plan for kulturminne og kulturmiljø*

I samarbeidsavtalen mellom Finnmark fylkeskommune og Sametinget er det nedfelt at partene skal ha en felles plan for kulturminner og kulturmiljø. Regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark er et nybrottsarbeid. Partene er enige om større grad av faglig tematisk arbeidsdeling i kulturminnevernet og om å utarbeide en felles kulturminneplan for Finnmark. Planarbeidet er startet opp med oppretting av politisk styringsgruppe og vedtak av planprogram. Planen skal godkjennes både av fylkestinget og Sametinget.

2.11.4.7 *Skoltebyen*

Sametinget har kjøpt campingplassen i Skoltebyen i Neiden og står nå som eier av denne. Campinghyttene er revet. Våningshuset er bevart og settes i stand som servicebygg for prester som gjennomfører gudstjenester og besøker menigheten, og som oppholdssted og lager i forbindelse med landskapspleie og skjøtsel av kulturmiljøet. Den årlige skjøtselen utføres etter avtale av Østsamisk museum/Ä'vv skoltesamisk museum.

I forbindelse med gjenbegravelse er Sametinget bevilget midler fra Riksantikvaren til gjennomføring av forundersøkelse av gravplassen i Skoltebyen. Undersøkelsen ble gjort i samarbeid med Norsk institutt for kulturminneforskning, blant annet med bruk av georadar/markradar for identifisering av mengden graver og gravplassens utstrekning. Arealplan for fredningsområdet er under utarbeiding.

Sametinget har avholdt folkemøte i Neiden for å informere om gjenbegravelsen i Skoltebyen.

2.11.4.8 *Ceavccegeadgi-Mortensnes på UNESCOs verdensarvliste*

Sametinget har over lang tid arbeidet med å få Ceavccegeadgi-Mortensnes på UNESCOs ver-

densarvliste. Sametinget har tatt initiativ til at det opprettes en arbeidsgruppe der Riksantikvaren, Nesseby kommune og Sametinget arbeider videre med planene for å få fortgang i saken. Den årlige skjøtselen av kulturminneområdet utføres etter avtale av Varanger samiske museum.

2.11.4.9 Befaringer

Sametinget er som forvaltningsmyndighet forpliktet til å oppfylle undersøkelsesplikten. Sametinget foretar en meget grundig vurdering av nødvendigheten av å foreta befaringer i sin saksbehandling. Når man allikevel velger å foreta befaringer, skyldes dette at det ikke har vært foretatt befaringer i plan- og utbyggingsområdet tidligere, eller at tidligere befaringer vurderes som mangelfull på bakgrunn av nye kunnskaper om samiske kulturminner. Befaringene vil eventuelt også ha som formål å kvalitetssikre registreringene av samiske kulturminner som er gjort i forbindelse med tidligere befaringer. Sametinget har et godt samarbeid med fylkeskommunene innenfor Sametingets forvaltningsområde med hensyn til fordelingen av befaringene. Dette gjelder ikke for forvaltningsområdet Nordre Nordland hvor samarbeidet om fordelingen av befaringene ikke synes å fungere optimalt.

I det følgende gis eksempler på befaringer foretatt i 2009:

Avinor er anmeldt for å ha brutt bestemmelsene om inngrep i kulturminner ved Vadsø lufthavn. Sametinget har sammen med Finnmark fylkeskommune, Tromsø museum og politiet i Vadsø befart området og konkludert med at blant annet et samisk gravfelt med 8 graver er direkte berørt og det er brudd på sikringssonen på tre enkeltgraver. Den faglige vurderingen endte ikke i krav om utgraving da gravene i seg selv ikke var skadet, men om opprydding av naturen rundt gravene.

Sametinget har gjennomført befaring i forbindelse med at Mauken skytefelt skal avklares når det gjelder kulturminner. Det var fra før registrert en mengde kulturminner i området, og det ble funnet 25 nye kulturminner. De nye funnene var hovedsakelig årran, men også tre steinringer av ukjent funksjon ble registrert.

Sametinget har laget skjøtselsplan for å bevare en unik samling av bjørnegraver i Kvænangen kommune. Bjørnegravene er truet av ferdsel. I området er det også registrert en del nye kulturminner.

Regjeringen har i 2008 pekt ut 20 utvalgte kulturlandskap i jordbruket som skal gis en særskilt skjøtsel og forvaltning. Den sjøsamiske bygda

Skårfvággi/Skardalen i Kåfjorden er valgt ut som Troms fylkes nasjonale jordbrukslandskap. Bygda er representativ for tradisjonell sjøsamisk bosetting og levemåte. Sametinget samarbeider med Fylkesmannen i Troms og Kåfjord kommune om prosjektet. Der er gjort registreringer av om lag 20 arkeologiske kulturminner (gamme- og fjøstufter, gjerdeplasser, offerstein), 11 verneverdige sommerfjøs og laer og 19 naust, sjøbuer, støer og fiskehjeller. Sametinget har gjort intervju og befaringer i lag med grunneierne, som står for et aktivt vedlikehold av jordbrukslandskapet. I Nordland er det området Kjelvik-Engan/Ørnes i Sørfold kommune som er utvalgt. Her inngår blant annet den samiske husmannsplassen Kjelvik, med en autentisk bygningsmasse bestående av stue, fjøs, eldhus, smie og et patihus hvor man oppbevarte kjøtt og fisk. Nede ved sjøen finnes også tufter etter naust og sjøhus.

I forbindelse med utarbeidelse av egen forvaltningsplan for Rago nasjonalpark i Sørfold kommune i Nordland fylke har Sametinget gjennomført befaring i nasjonalparken. Det ble til sammen registrert 52 kulturminnelokaliteter. Disse består av årran/teltboplasser, gammetufter, spor i tre, barns kulturminner, offerstein og hellere.

Riksantikvaren har gitt Sametinget tilskudd til utarbeidelse av egen skjøtselsplan for et urgravfelt i Skrovkjosen i Tysfjord kommune, for å hindre ytterligere ødeleggelse av disse. Registreringsarbeidet har gitt Sametinget nødvendig oversikt over omfanget av kulturminnene, tilstanden til disse og skjøtselsbehovet. De registrerte kulturminnene er sårbare kulturminner, og behovet for ytterligere dokumentasjon og skjøtsel av urgravfeltet er stort.

2.11.4.10 Bygningsvern

Sametinget har i 2009 utført befaringer innen samisk bygningsvern i Finnmark, Troms og Nordre Nordland. I tillegg har Sametinget arbeidet med ulike plan- og restaureringssaker. Eksempler på saker er Sandeggen kirkegård i Kåfjord kommune, utvalgte kulturlandskap i Skardalen i Troms og Makkenes i Finnmark og kulturminneundersøkelser i Lille Lerresfjord i Finnmark.

I det flerårige bygningsvernprosjektet i Sirbmá, samarbeider Sametinget med Tana kommune og bygdelaget i Sirbmá. Formålet med prosjektet er å vinne erfaringer med samisk bygningsvern og å utdanne restaureringshåndverkere. Det er i forbindelse med prosjektet avholdt et fagseminar for å vurdere resultatene fram til nå.

2.11.4.11 Innsigelse

Sametinget har som kulturminnemyndighet reist innsigelse til reguleringsplanen for Hamnefjell vindkraftverk i Båtsfjord kommune. Innsigelsen er reist på bakgrunn av gjennomførte kulturminnebevaringer i det berørte området. Det er registrert 147 enkeltminner, fordelt på 82 kulturminnelokaliteter. Det dreier seg om skyteskjul, varder, lagringsplasser, røyser, beingjemmer samt en mulig grav.

Planområdets midtre del kommer i konflikt med flere registrerte kulturminner, som kan settes inn i en samisk kontekst og regnes som automatisk fredete. Flere av kulturminnene vurderes å ha en betydelig tidsdybde og dokumenterer kontinuitet i den samiske bruken av området, det vil si fra fangstsamfunn til tamreindrift. Videre kan en del kulturminner mest sannsynlig knyttes til gammel samisk tro og tradisjon. Opplevelsesverdien vurderes å være stor.

Det omsøkte tiltaket vil etter Sametingets vurdering kunne ødelegge, skade og utilbørlig skjemme samiske kulturminner, og er derfor i strid med kulturminneloven. Sametinget mener at deler av området må tas ut av reguleringsplanen. Resterende del av planforslaget vil fortsatt virke visuelt inn på de registrerte kulturminnene, men arealdisponeringen vil ikke være i strid med kulturminneloven.

2.11.4.12 Formidling

Formidlingsaspektet er en del av arbeidet med kulturminner, og Sametinget har blant annet guidet under den årlige Gollevárre-marsjen i Tana kommune. Temaet var den historisk kjente fangstboplassen som ligger tilknyttet det omfattende fangstanlegget ved Gollevárre.

2.11.5 Miljøvern

2.11.5.1 Sametingets miljø- og arealmelding

Sametingets plenum behandlet Sametingets miljø- og arealmelding, *Leve i landet på landets vis*, i 2009. Meldingen fremmer Sametingets miljø- og arealpolitikk, både på nasjonalt og internasjonalt nivå. Dette omfatter både saksområder der Sametinget har reell styringsmulighet og områder der Sametinget i samarbeid med andre kan formulere en miljøpolitikk.

Hovedmålsettingen for Sametingets miljø- og arealmelding er å sikre bærekraftig utvikling i all disponering av arealer og ressurser i de samiske bosettingsområdene. Følgene av feilslått miljøpoli-

tikk rammer i særlig grad urfolk. Sametinget understreker behovet for å delta på den internasjonale arenaen for slik å sikre urfolksperspektivet i den overordnede miljøpolitikken.

Problemstillingene knyttet til miljø og areal er omfattende og favner om svært ulike saksområder. I meldingen peker Sametinget på utfordringer knyttet til bosetting og befolkningsutvikling i de samiske områdene, næringsutvikling i et miljøperspektiv, bruk og vern av arealer og ressurser, globale miljøutfordringer, samt lovverk rettigheter, kunnskap og kompetanse. Meldingen presenterer også prioriterte tiltak på viktige områder.

2.11.5.2 Klima

FNs permanente forum for urfolkssaker avholdt møte i Karasjok. Møtet var formøte til Permanent forums sesjon i New York. Klimaendringer og urfolk var et av flere tema som var gjenstand for drøftinger på møtet. Sametingene og representanter for russiske samer hadde egne møter med medlemmene. I tillegg var det et åpent møte for samiske organisasjoner og institusjoner. Verdensbanken kom særskilt til Karasjok for å diskutere klimatiltak med medlemmene i Permanent forum i et åpent møte.

Sametinget og Samerådet deltok på et internasjonalt urfolksmøte om klimaendringer i Anchorage i Alaska. Erfaringene, kontaktrelasjonene, samt rapporten og erklæringen fra Anchorage-møtet, var et viktig bidrag i arbeidet med implementeringen av urfolksposisjonene i toppmøtet under klimakonvensjonen i København. Sametinget har utarbeidet overordnede posisjoner om klimaendringer. Sametinget deltok i Norges delegasjon under klimatoppmøtet og i mellomforhandlingene i forkant.

Norges oppfølging av klimaprojektet til Arktisk råd Arctic Climate Impact Assessment, skal gjennom en delutredning bidra til å utvikle, sammenstille og formidle kunnskap om klimaendringer – effekter og tilpasninger – i norsk del av Arktis. Sametinget deltar i temagruppen om tilpasning til klimaendringer og avbøtende tiltak, og bidrar også på temagruppen om folk og samfunn.

2.11.5.3 Konvensjon om biologisk mangfold

Sametinget har deltatt i Norges delegasjon på det sjuende og åttende arbeidsgruppemøtet om genressurser under konvensjonen om biologisk mangfold. Forhandlingene om et internasjonalt regime om tilgang til genressurser og rettferdig fordeling er krevende. Hovedtemaene det ble forhandlet om

var regimets målsetning og virkeområde, karakter, etterlevelse, utbyttefordeling og tilgang til genressurser, samt kapasitetsbygging og tradisjonell kunnskap knyttet til genressurser. Partene i prosessen står fortsatt langt fra hverandre.

Sametinget har også deltatt i Norges delegasjon på det sjette arbeidsgruppemøtet under artikkel 8 (j) om urfolks tradisjonelle kunnskap, fornying og utøvelse som er relevant for bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold. Urfolksgruppen var fornøyd med resultatet fra arbeidsgruppemøtet om urfolksrelaterte spørsmål og tradisjonell kunnskap, og mener det gir et godt grunnlag for konstruktive vedtak på partsmøtet til konvensjonen om biologisk mangfold i 2010. Særlig gjelder dette det økte fokuset på anerkjennelse av urfolks sedvanemessige og bærekraftige bruk av biologisk mangfold. Videre var det positiv utvikling i arbeidet med etiske koder, indikatorer og integrering av sedvanerett i utviklingen av systemer for å beskytte urfolks tradisjonelle kunnskap.

2.11.6 Arealer

2.11.6.1 Finnmarkseiendommen

Sametinget, Finnmark fylkeskommune og Finnmarkseiendommen avholder kontaktmøter hvert halvår. Møtene er forankret i samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune som sier at partene skal «legge til rette for god samhandling med Finnmarkseiendommen». Tema for møtene har blant annet vært Finnmarkseiendommens omdømme og disponering av fremtidig overskudd i Finnmarkseiendommen.

2.11.6.2 Samerettsutvalget II – videre oppfølging

Sametinget har i forbindelse med arbeidet med Samerettsutvalget II, avholdt folkemøter i berørte områder for å få lokale innspill og presentere Sametingets politikk.

2.11.6.3 Vern

I Statsbudsjettet for 2010 er den nye forvaltningsmodellen for nasjonalparker og andre store verneområder presentert. Innholdet og teksten samsvarer med konsultasjonsresultatet fra prosessen mellom Sametinget og Miljøverndepartementet. Forvaltningen av eksisterende og nye nasjonalparker skal skje gjennom et interkommunalt nasjonalparkstyre/verneområdestyre. Nasjonalparkstyrene skal bestå av folkevalgte representanter fra de berørte kommunene og fylkeskommunene. I områder med samiske interesser skal i tillegg

Sametinget oppnevne representanter. Sametinget og Miljøverndepartementet er i dialog om modeller for lokal og samisk deltakelse i forvaltning av verneområder. Det vil bli gjennomført konsultasjoner om dette.

Sametinget og Miljøverndepartementet er enige om verneforskriftene for vern av skogsområder. Tidligere enighet omkring verneplaner i samiske områder ble videreført i verneforskriften for Holmvassdalen naturreservat i Grane kommune i Nordland fylke, og for Tostenelva naturreservat i Roan kommune i Sør-Trøndelag fylke. I skogsområder utenfor det samiske reinbeiteområdet er det for Mølmannsdalslia, Dragåsvollen, Samsjøen og Nålbogen naturreservater kommet inn tekst i forskriften som tar hensyn til at reindriften likevel kan komme i berøring med områdene i forbindelse med flytting, beiting og leting etter strørein.

Sametinget er i en henvendelse fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag informert om at det planlegges igangsatt en planprosess for Dåapma nasjonalpark på Nord-Fosen i kommunene Namdalseid og Verran i Nord-Trøndelag, og Åfjord, Osen og Roan kommuner i Sør-Trøndelag. Initiativet kommer fra de berørte kommunene etter samtaler med Fosen/Njaarke reinbeitedistrikt. Forslaget kommer utenom stortingsmelding om landsplan for nasjonalparker, og er å anse som et motsvar til de mange planene om vindkraft- og kraftledningsprosjekter på Fosen. Sametinget har krevd at det må etableres et arbeidsutvalg for verneplanarbeid for Dåapma nasjonalpark med representanter fra berørte samiske interesser, herunder Fosen/Njaarke reinbeitedistrikt.

Sametinget og Miljøverndepartementet har gjennom konsultasjoner blitt enig om verneforskriftene og innholdet for Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarke vaarjelimmiedajve, Strauman landskapsvernområde og for Sjunkehatten nasjonalpark i Nordland. Tidligere enighet omkring verneplaner i samiske områder er videreført, og det er kommet inn nye bestemmelser om at vernet ikke skal være til hinder for uttak av naturmaterialer knyttet til samisk kultur. Sametinget har i møte med Fylkesmannen i Nordland og berørte kommuner, blitt enige om sammensetningen av et arbeidsutvalg for utarbeiding av forvaltningsplan for Lomsdal-Visten nasjonalpark og for Sjunkehatten nasjonalpark. Dette er også avklart med berørte reinbeitedistrikt.

Fylkesmannen i Troms har på grunnlag av konsekvensutredninger og høringsuttalelser, anbefalt overfor Direktoratet for naturforvaltning at det opprettes en nasjonalpark i Bardu med navnet Roh-

kunborri nasjonalpark. Fylkesmannen i Troms gjennomførte ikke konsultasjoner med Sametinget og øvrige berørte samiske interesser. Dette til tross for at Sametinget ba om slike konsultasjoner. Sametinget vil avklare med Direktoratet for naturforvaltning og Miljøverndepartementet hvordan konsultasjonene skal gjennomføres i den videre saksbehandlingen. Sametinget regner både Gielas og Hjerttind/Altevatn/Fagerfjell reinbeitedistrikter, samt Talma sameby i Sverige, som direkte berørte samiske interesser som statlige myndigheter må konsultere med i tillegg til Sametinget.

2.11.6.4 Mineraler

Stortinget vedtok i 2009 mineralloven. Den vedtatte loven tar ikke hensyn til Sametingets syn som blant annet understreker at samiske interesser utenfor Finnmark må ivaretas. Dette betyr at Staten vil kunne gi både undersøkelses- og utvinningsrett utenfor Finnmark uten at Sametinget er informert. Samiske hensyn vil der verken bli vurdert eller vektlagt, og Sametinget vil ikke bli konsultert. Dette er etter Sametingets oppfatning i åpenbar strid med folkeretten.

På bakgrunn av Stortingets vedtak om ny mineralloven og Sametingets vedtak om ikke å kunne gi sitt samtykke til loven og de aktiviteter den regulerer sendte Sametingsrådet i juni 2009 på høring et forslag til hvordan Sametinget kan gjennomføre direkte dialog med mineralselskaper for slik likevel å kunne gi tilslutning til mineralaktivitet som er tilpasset internasjonale rettsstandarder for urfolk. Høringsfristen var 01.12.09. Forslaget til mineralretningslinjer er en beskrivelse av hvordan Sametinget som et offentlig organ på en gjennomiktig måte kan ha individuelle og direkte forhandlinger med mineralselskaper om muligheten for mineralaktivitet i samiske områder til tross for et lovverk som ikke ivaretar samenes rettigheter som urfolk. Forslaget innebærer forhandlinger om en avtale mellom Sametinget, direkte berørte samiske interesser og lokalsamfunn og mineralselskap om søknader for undersøkelsesrett, prøveuttak, utvinningsrett og driftskonsesjon etter mineralloven. Forslaget presiserer at slike forhandlinger ikke innebærer en tilsidesetting av mineralloven. Det understrekes i høringsforslaget at saksbehandlingsregler som følger av mineralloven selvsagt skal følges.

Sametinget har avgitt uttalelse til Finnmarkseiendommens forslag til retningslinjer for bruk av grunneiers mineraler på den grunnen Finnmarkseiendommen styrer og forvalter. Sametinget framhevet at undersøkelser og utvinning av grunn-

eiers mineraler bare kan skje etter avtale med grunneier eller etter ekspropriasjon. Sametingets innspill er delvis inkorporert i de endelige retningslinjer for forvaltning av grunneieres mineraler. I saker om endret bruk av utmark har Sametinget en oppfattning om at Finnmarkseiendommen skal gjøre selvstendige vurderinger om hvilken betydning endringen vil ha for samisk kultur, rein drift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunns liv. Dette gjelder også for tillatelser etter mineralloven der Direktoratet for mineralforvaltning har gjort vurderinger i henhold til finnmarksloven.

Sametinget har avgitt høringsuttalelse til Bergmesteren om Sydvaranger Gruve AS sin søknad om utmål, rett til utvinning, av i alt 15 områder i Sør-Varanger kommune. Utmålsområdene ligger både innenfor og utenfor Sydvaranger Gruves konsesjonsområde. Sametinget har ingen merknader til utmålsområdene som i sin helhet ligger innenfor konsesjonsområdet. Dette er meldt fra om tidligere, under forutsetning av at gjenopptakelsen ikke innebærer nye naturinngrep og endrede reguleringer. Sametinget har derimot gått imot at det innvilges utvinningsrett på områder som ligger utenfor konsesjonsområdet. Dette begrunnes blant annet med at Bergmesteren ikke har foretatt vurderinger av søknaden om utvinningsrett i forhold til finnmarksloven og Sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark. Sametinget har bedt om at det gjennomføres konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget dersom søknad om utvinningsrett utenfor konsesjonsområdet overveies innvilget. Sametinget har forløpig ikke mottatt svar angående henvendelsen om konsultasjoner.

2.11.6.5 Motorisert ferdsel i utmark

Sametinget har gitt samtykke til endring av forskriften om motorferdsel i utmark som styrker mulighetene for å utøve utmarksnæringer. Det er presisert at endringen ikke vil innskrenke muligheten for andre kjørebegreb. Miljøverndepartementet vil konsultere med Sametinget om den varslede fullføringen av gjennomgangen av lov om motorferdsel i utmark.

2.11.6.6 Avtale med Norges vassdrags- og energidirektorat

Sametinget og Norges vassdrags- og energidirektorat har inngått avtale om gjennomføring av konsultasjoner i energisaker. Direktoratet er underlagt Olje- og energidepartementet og er saksforbereder for og behandler alle konsesjonssaker som

gjelder utbygging etter energiloven. Sametinget møter derfor ofte direktoratet i utbyggings- og arealspørsmål, og som statlig myndighet er Norges vassdrags- og energidirektorat underlagt den overordnede konsultasjonsavtalen mellom Sametinget og statlige myndigheter. Samarbeidsavtalen er en presisering av den overordnede konsultasjonsavtalen mellom Sametinget og statlige myndigheter.

2.11.6.7 *Konsultasjoner om vindmølleparker*

Varanger kraft AS har søkt om konsesjon om å få bygge vindpark på Ráikkočearru i Berlevåg. Sametinget har vært i konsultasjoner med Norges vassdrags- og energidirektorat vedrørende konsesjonssøknaden. Sametinget har fremhevet utfordringer omkring to forhold, samiske kulturminner og reindrift. Konsultasjonene er avsluttet og Sametinget er lite fornøyd med at heller ikke i forbindelse med utbyggingsplanene på Ráikkočearru, går direktoratet med på at undersøkelser etter kulturminneloven bør gjennomføres før konsesjonssøknaden blir behandlet. Det aktuelle reinbeitedistriktet og tiltakshaver har blitt enige om avgrensninger og tilpasninger av planområdet til reindriften. Sametinget kunne ut fra disse prosessene være enig i at realisering av Ráikkočearru vindkraft ikke vil være til vesentlig hinder for reindriften i området.

Sametinget har mottatt melding med konsekvensutredningsprogram om bygging av Kalvvatnan vindkraftverk i Bindal kommune i Nordland. Den planlagte utbyggingen berører både natur- og kulturmiljø. Utbyggingen vil kunne få negative konsekvenser både for samiske kulturminner og reindriften i området. Det har vært gjennomført konsultasjoner mellom Sametinget og Norges vassdrags- og energidirektorat om konsekvensutredningsprogrammet. Sametinget var opptatt av at tidligere og nye inngrep skulle ses i sammenheng, spesielt med hensyn til reindriften. Sametinget tok til etterretning at det ikke var mulig å komme til enighet med Norges vassdrags- og energidirektorat om alle merknadene til utredningsprogrammet. Behovet for ytterligere konsultasjoner vil Sametinget komme tilbake til når en eventuell konsesjonssøknad med konsekvensutredninger foreligger.

Norges vassdrags- og energidirektorat har prioritert fire vindkraftprosjekter på Fosen når det gjelder sluttbehandling. De berørte kommunene er Roan, Åfjord, Bjugn og Osen i Sør-Trøndelag og Flatanger i Nord-Trøndelag. Det berørte reinbeitedistriktet er Fosen reinbeitedistrikt. 4 vindkraftprosjekter er satt på vent. Norges vassdrags- og energidirektorat anbefaler videre at planleggingen for ytterligere 11 vindkraftprosjekter avsluttes og

at prosjektene formelt trekkes tilbake på bakgrunn av høringsuttalelser. Det ser dermed ikke ut til at utbyggingen av vindkraftverk får det omfang som det lå an til. Dette oppfatter Sametinget som positivt sett fra samisk ståsted. Men fortsatt er det noen prosjekter som vil kunne føre til negative konsekvenser for samiske interesser og samisk kultur. På bakgrunn av disse planlagte prosjektene er Sametinget i konsultasjoner med Norges vassdrags- og energidirektorat.

2.11.6.8 *Havenergilov*

Sametinget og Olje- og energidepartementet har i konsultasjoner oppnådd enighet om en havenergilov. Loven gjelder for utnytting av fornybare energiresurser utenfor grunnlinja og legger opp til å vektlegge hensynet til samisk kultur ved åpning av areal- og konsesjonssøknader for utbygging.

2.11.6.9 *Utbygging og drift av Goliatfeltet i Barentshavet*

Sametinget har avholdt konsultasjon med Olje- og energidepartementet om Goliatfeltet. Partene konstaterte at det ikke var grunnlag for å oppnå enighet i saken. Det ble ikke oppnådd enighet mellom partene om et urfolksfond i forbindelse med petroleumsvirksomheten eller hvorvidt samene har særlige rettigheter til petroleumssressursene. På bakgrunn av uenigheten er Sametingets vurdering at det ikke foreligger et tilstrekkelig grunnlag for å gi tilslutning til utbygging og drift av Goliatfeltet. Sametingets standpunkter er riktig gjengitt i stortingsproposisjonen.

2.11.7 **Virkemidler – miljø- og kulturvern – Direkte tilskudd**

2.11.7.1 *Forskning og dokumentasjonsvirksomhet*

2.11.7.1.1 *Forsknings- og dokumentasjonsvirksomhet om grenselosene i Tysfjord*

I revidert budsjett for 2009 var det avsatt kr 1 000 000 til forsknings- og dokumentasjonsvirksomhet om grenselosene i Tysfjord. Prosjektet er i slutfasen og vil bli ferdigstilt i løpet av 2010.

Forsknings- og dokumentasjonsvirksomhet om grenselosene i Tysfjord har som formål å belyse og dokumentere den innsatsen den samiske befolkningen utviste under 2. verdenskrig generelt og den innsats som grenselosene i Tysfjord utviste spesielt. Sametinget inngikk i 2007 en avtale med Arran Julevsáme guovdásj/Lulesamisk senter om

et treårig forsknings- og dokumentasjonsprosjekt om grenselostrafikken under 2. verdenskrig.

2.11.8 Virkemidler – miljø- og kulturvern – Søkerbaserte tilskudd

2.11.8.1 Kulturminnevern

Mål for tilskuddsordningen:

- Verne, bevare og synliggjøre samiske kulturminner og -miljøer

Prioriteringer for 2009:

- Registrering av automatisk fredete samiske kulturminner og kulturmiljø
- Sikring og restaurering av utsatte og truede samiske kulturminner
- Innenfor prioriteringsområdene vil prosjekter som har bevissthet om kjønnsperspektiv gå foran

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 2 000 000 til kulturminnevern. Det ble bevilget kr 1 968 000 til 24 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene. Av disse er 17 prosjekter igangsatt i 2009.

Av bevilgningen for 2009 er 2 prosjekter ferdigstilt. Av tidligere bevilgede tilskudd til kulturminnevern, ble det i 2009 ferdigstilt 19 prosjekter.

I tillegg ble Sametinget bevilget kr 2 000 000 fra Riksantikvaren til vern av fredete og verneverdige bygninger. Det ble bevilget kr 2 000 000 til 7 prosjekter.

2.12 Helse- og sosialsatsing

2.12.1 Hovedmål

En likeverdig helse- og sosialtjeneste til det samiske folket, på lik linje med den øvrige befolkning

2.12.2 Delmål

- Et helse- og sosialtilbud som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur
- Samisk språk- og kulturkompetanse hos helse- og sosialfaglig personell på alle nivå

2.12.3 Strategi

- Gjennom dialog og samarbeid med sentrale myndigheter og relevante aktører sikre Sametingets innflytelse på utforming og gjennomføring av helse- og sosialtjenester til det samiske folk

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk bidra til tilrettelegging av helse- og sosialtjenesten som bygger på samisk språk- og kulturforståelse på alle nivå

2.12.4 Samarbeid med ulike aktører

Sametinget er i dialog med ulike aktører i arbeidet for å utvikle en bedre helse- og sosialtjeneste for den samiske befolkningen.

2.12.5 Samiske barns rettigheter

I 2009 var det 20 år siden FNs konvensjon for barns rettigheter ble vedtatt. I den forbindelse arrangerte Sametinget et seminar om barnekonvensjonen for Sametingets representanter. Barnekonvensjonen er et viktig verktøy i Sametingets arbeid for samiske barn og unges rettigheter. Sametinget har også støttet utgivelse av Gáldu Čala – Barnekonvensjon og samiske barn i Norge.

2.12.5.1 Tilsyn for samiske barn under barnevernets omsorg

Sametinget har innledet konsultasjoner med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet om tilsynsordningen for samiske barn under barnevernets omsorg. Bakgrunnen for konsultasjonen er ivaretagelse av samiske barns rett til å bevare sitt språk og sin kultur ved plassering utenfor foreldrehjemmet. Sametinget har som mål at samiske barns rettigheter til språk og kultur som er regulert i konvensjoner og nasjonale lover, skal implementeres i forskrifter for tilsyn i barnevernet.

2.12.5.2 Barnehuset

Sametinget konsulterer med Justis- og politidepartementet om ivaretagelse av samiske barns rettigheter og behov i organiseringen av Barnehuset. Barnehuset er en ny avhørsmodell for barn som har vært utsatt for overgrep der formålet er å samle all kompetanse og instanser under ett fysisk tak. Sametingets mål er at samiske barn som utsettes for overgrep blir møtt med et kulturelt og språklig tilpasset tilbud i møte med behandlingsapparat, politi og rettsvesen.

2.12.6 Samhandlingsreformen

Sametinget har hatt dialogmøter med Helse- og omsorgsdepartementet om arbeidet med samhandlingsreformen. Målet med samhandlingsreformen er å få til bedre samhandling mellom pri-

mær- og spesialisthelsetjeneste. Sametinget har gitt tilbakemelding om at samhandlingsreformen har konsekvenser for alle samer, og at det derfor må være et nasjonalt fokus på det samiske perspektiv i arbeidet på overordnet nivå. Sametinget har invitert representanter fra samiske fagmiljøer med i møte med Helse- og omsorgsdepartementet. Sametinget vil følge opp den videre ivaretagelsen av helsetilbudet for samiske pasienter i samhandlingsreformen.

2.12.7 Spesialisthelsetjenesten

Sametinget har i samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet blitt enige om at det skal igangsettes et prosjekt for å utarbeide tiltak for at samiske pasienter kan bruke sitt språk i kontakt med spesialisthelsetjenesten.

2.12.8 Samisk nasjonalt kompetansesenter for læring og mestring

Det er etablert lærings- og mestringssentre over hele landet som skal ivareta opplæring av pasienter og pårørende. Tilbudene ved dagens lærings- og mestringssentre er lite benyttet av samiske pasienter og fungerer ikke tilfredsstillende. Sametinget støtter derfor etablering av et eget lærings- og mestringstilbud for samiske pasienter som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur. Tilbudet må være av nasjonal karakter og nå hele den samiske befolkningen i Norge. Sametinget har tatt dette opp med Helse- og omsorgsdepartementet, og blitt enig om at dette skal følges opp i oppdragsdokumenter til regionale helseforetak.

2.12.9 Oppdragsdokumenter til regionale helseforetak

Sametinget har gjennomført konsultasjoner med Helse og omsorgsdepartementet om ivaretagelse av samiske pasienters behov og rettigheter i oppdragsdokumenter til regionale helseforetak for 2010. Resultatet av konsultasjonene er blant annet at følgende tekst er tatt med i oppdragsdokumentene for alle regionale helseforetak:

Samiske pasienters rett til og behov for tilrettelagte tjenester skal etterspørres og synliggjøres i planlegging, utredninger og når beslutninger tas.

2.12.10 NAV

Sametinget er opptatt av å sikre at de samiske brukerne i NAV-systemet blir møtt med samisk språk-

og kulturkompetanse, samt kunnskap om samiske samfunnsforhold. Sametinget har derfor fortsatt arbeidet vedrørende samiske tjenestemottakeres rettigheter og behov innenfor reformen, og har tatt dette opp i møter med Arbeids- og inkluderingsministeren ved flere anledninger.

2.12.11 Nødmeldetjenesten

Sametinget har innledet konsultasjoner med Justis- og politidepartementet om ivaretagelse av samisk språk- og kulturkompetanse i nødmeldetjenesten. Nødmeldesentralene mangler i dag samisk språk- og kulturkompetanse, noe som kan føre til at samiske brukere ikke får hjelp tilstrekkelig raskt. I konsultasjonen har Sametinget tatt utgangspunkt i samiske brukeres rett til å bruke samisk språk i kontakt med nødmeldesentralen. Dette må følges opp i arbeidet med nytt digitalt nødnett ved at løsninger som velges ivaretar samiske brukeres behov. Arbeidet med et nytt landsomfattende digitalt nødnett er forsinket. Sametinget vil være med i videre planprosess for å bidra til at samisk språk og kultur blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte.

2.12.12 Evaluering av virkemidler til helse- og sosialsatsing

Hovedmålet for Sametingets satsing på helse og sosialområdet er å bidra til å utvikle en likeverdig helse og sosialtjeneste til det samiske folket på lik linje med den øvrige befolkning. Sametinget har i 2009 gjennomført en evaluering av virkemiddelbruken fra 2001–2007. Evalueringen viser at prosjekter som Sametinget har støttet har hatt en god effekt på kunnskapen om, og forståelsen for samisk kultur og språk i helse og sosialtjenesten, og spesielt i eldreomsorgen.

Prosjektene har ikke ført til større forståelse for utvikling av et helsetilbud som tar hensyn til samisk språk og kultur i lule- og sørsamiske områder. Prosjektene har heller ikke ført til større fokus på samiske pasienters behov blant ansvarlige på et overordnet nivå.

Evalueringen viser at tilskuddene har effekt. Utfordringene er begrensede ressurser, formidling av resultatene i de ulike prosjektene og videre arbeid med å øke forståelsen for behovene spesielt i lulesamiske og sørsamiske områder blant ansvarlige helsemyndigheter.

2.12.13 Virkemidler – helse- og sosialsatsing – søkerbaserte tilskudd*2.12.13.1 Helse- og sosialprosjekter*

Mål for tilskuddsordningen:

- En bedre tilrettelagt helse- og sosialtjeneste for samiske brukere

Prioriteringer for 2009:

- Prosjekter som fremmer kunnskap om samisk språk og kultur i eksisterende helse- og sosialtilbud
- Metodeutviklingsprosjekter
- Prosjekter som har konkrete tiltak for permanent tilrettelegging
- Prosjekter som utvikler gode redskaper for å måle og sikre kvalitet på helse- og sosialtilbud til den samiske befolkning
- Utvikling av pasientrettet helse- og sosialfaglig litteratur som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur. Ren oversetting av litteratur eller brosjyrer til samisk faller utenfor prioriteringene
- Forprosjekter for å utvikle forskningsideer og prosjektskisser
- Prosjekter som nevnt ovenfor med flere finansieringskilder prioriteres

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 3 250 000 til helse- og sosialprosjekter. Det ble bevilget kr 2 894 000 til 17 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene. Av disse er 16 prosjekter igangsatt i 2009,

Av tidligere bevilgede tilskudd til helse- og sosialprosjekter, ble det i 2009 ferdigstilt 16 prosjekter.

2.13 Samiske organisasjoner**2.13.1 Hovedmål**

- Opprettholde et variert samisk organisasjonsliv

2.13.2 Virkemidler – samiske organisasjoner – søkerbaserte tilskudd*2.13.2.1 Samiske organisasjoner**2.13.2.1.1 Samiske hovedorganisasjoner*

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde samiske hovedorganisasjoner

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 2 451 000 til samiske hovedorganisasjoner. Det ble bevilget kr 2 452 000 til 2 organisasjoner.

2.13.2.1.2 Samiske politiske partier

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprette samepolitiske partier

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 250 000 til samiske politiske partier. Det ble bevilget kr 250 000 til 1 parti.

2.13.2.1.3 Samiske grenseoverskridende organisasjoner

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde samiske grenseoverskridende organisasjoner

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 350 000 til samiske grenseoverskridende organisasjoner. Det ble bevilget kr 350 000 til 1 organisasjon.

2.13.2.1.4 Samiske kulturorganisasjon

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde samiske kulturorganisasjoner

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 350 000 til samiske kulturorganisasjoner. Det ble bevilget kr 350 000 til 4 organisasjoner.

2.13.2.1.5 Samiske næringsorganisasjoner

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde samiske næringsorganisasjoner

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 500 000 til samiske næringsorganisasjoner. Det ble bevilget kr 500 338 til 5 organisasjoner.

2.13.2.1.6 Samiske likestillingsorganisasjoner

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde samiske likestillingsorganisasjoner

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 300 000 til samiske likestillingsorganisasjoner. Det ble bevilget kr 301 000 til 2 organisasjoner.

2.13.2.1.7 Samiske organisasjoner som arbeider med spørsmål knyttet til tapt skolegang under andre verdenskrig

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde samiske organisasjoner som arbeider med spørsmål knyttet til tapt skolegang under andre verdenskrig

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 200 000 til samiske organisasjoner som arbeider med spørsmål knyttet til tapt skolegang under andre verdenskrig. Det ble bevilget kr 199 000 til 3 organisasjoner.

2.14 Andre virkemidler

2.14.1 Virkemidler til sametingsrådets disposisjon

2.14.1.1 Regionalutvikling

I revidert budsjettet for 2009 var det avsatt kr 3 800 000 til oppfølging av samarbeidsavtalene. Sametinget har inngått med Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Hedmark fylkeskommuner. Målet med avtalene er å styrke og synliggjøre samisk språk, kultur og samfunnsliv i samarbeid med fylkeskommunene.

I 2009 inngikk Sametinget en samarbeidsavtale om samisk kulturminnevern med Oppland fylkeskommune. Sametinget har også mål om å få til en samarbeidsavtale med Oslo kommune.

Det rapporteres årlig til fylkestingene og Sametinget over aktivitet og utvikling. Grunnlaget for utarbeidelsen av rapportene legges i årlige møter på politisk nivå med de aktuelle fylkeskommunene. Samarbeidsavtalene revideres og oppdateres jevnlig. Arbeidet med revidering av samarbeidsavtalen mellom Sametinget og fylkeskommunene i sørsamisk område er igangsatt i 2009.

Samarbeidsavtalene omfatter omforente tiltak innenfor en rekke samfunnsområder og midlene til regionalutvikling går til tiltak og prosjekter som har felles finansiering med fylkeskommunene.

Det ble bevilget kr 5 217 500 til 27 prosjekter i 2009. Overforbruket skyldes prioritering av tiltak over samarbeidsavtalene med fylkeskommunene, og er dekket inn ved underforbruk og tilbaketrekinger av ubenyttede tilsagn.

2.14.2 Frie virkemidler

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 550 000 til frie virkemidler som sametingsrådet disponerer til tiltak som ellers ikke dekkes av Sametingets virkemidler.

Det ble bevilget kr 777 700 til 15 prosjekter i 2009. Overforbruket skyldes prioritering av tiltak over frie midler, og er dekket inn ved underforbruk og tilbaketrekinger av ubenyttede tilsagn.

2.14.3 Internasjonale tiltak

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 100 000 til internasjonale tiltak som sametingsrådet disponerer til tiltak som ellers ikke dekkes av Sametingets virkemidler.

Av den totale rammen ble det bevilget kr 250 000 til Barents urfolkskontor i Lujávri/Lovozero, og kr 700 000 til samisk regional finansiering av prosjekter i Interreg 2007–2013 Delprogram Sápmi.

Disse midlene er fordelt på 4 prosjekter i 2009. I tillegg er det gitt tilskudd til Mama Sara Education Foundation for Maasai School Children/Youth på kr 50 000, og tilskudd til delfinansiering av urfolksrådgiver i Barents International Secretariat med kr 100 000 etter avtale med Utenriksdepartementet.

2.14.3.1 Rammeavtale med Utenriksdepartementet

Sametinget og Utenriksdepartementet undertegnet i 2009 en rammeavtale om støtte til Sametingets internasjonale arbeid. Det gis en årlig støtte fra Utenriksdepartementet til Sametingets internasjonale arbeid på kr 1 000 000. Støtten omfatter tilfeller der Sametinget opptre på egne vegne som representanter for det samiske folk. Av rammen avsettes kr 650 000 til Sametingets internasjonale arbeid med urfolksspørsmål innen FN og andre multilaterale organisasjoner, samt til bilateralt arbeid overfor regionale organisasjoner som arbeider med urfolksspørsmål. Innen FN-systemet gjelder dette blant annet deltakelse i Permanent forum og for urfolksspørsmål og urfolksarbeidet innen ILO. I tillegg skal støtten brukes til å dekke utgifter i forbindelse med Sametingets deltakelse i mellomfolkelige organisasjoner utenfor FN-systemet og til bilateralt arbeid overfor organisasjoner i Asia, Afrika og Latin-Amerika som arbeider med urfolksrettigheter. Til Sametingets deltakelse i Barentsrådet og Arktisk råd ble det i 2009 avsatt kr 350 000.

2.14.3.2 Sametingets internasjonale arbeid

Internasjonalt samarbeid med urfolksdeltakelse er nøkkelen for å sikre en bærekraftig utvikling som sikrer urfolks livsopphold. Dette er særskilt relevant når det gjelder klimaendringer der løsningene må finnes gjennom inngåelse av internasjonale avtaler og aktiv oppfølging av disse på nasjonalt plan.

Sametingets deltakelse i det internasjonale arbeidet prioriteres strengt på grunn av begren-

sede ressurser. Samtidig framkommer det stadig forventninger fra ulike hold, også statlige, om Sametingets deltakelse og engasjement på den internasjonale arena.

Mange internasjonale aktører har vist interesse for Sametinget og Sametingets virksomhet i 2009. Flere utenlandske delegasjoner har besøkt Sametinget.

2.14.3.3 Samisk parlamentarisk råd

Samisk parlamentarisk råd er et parlamentarisk samarbeidsorgan mellom sametingene i Finland, Norge og Sverige. Samene fra Russland er permanente deltakere i rådet. Samisk parlamentarisk råd skal ivareta samenes interesser på tvers av landegrensene og er den samiske stemmen internasjonalt. Sametinget tildeles kr 500 000 til Samisk parlamentarisk råd over statsbudsjettet. Tildelingen går til det sameting som har sekretariatet for rådet. Delegasjonenes utgifter til deltakelse i møter og øvrig representasjon dekkes av de ulike sametingene.

Ledervervet i Samisk parlamentarisk råd roterer mellom de tre sametingene. Fra og med 29.10.08 og for en periode på 16 måneder har Sametinget i Sverige hatt ledervervet. Rådet har vedtatt egen virksomhetsplan for perioden november 2008 til desember 2010. Planen omhandler blant annet samisk språk, opplæring/utdanning, ungdomssaker, samisk universitet, nordisk samekonvensjon, ressurs utnyttning og miljø, internasjonalt engasjement og likestilling. Virksomhetsplanen er retningsgivende for rådets arbeid.

2.14.3.4 Nordisk samekonvensjon

Det årlige møtet mellom sameministrene i Finland, Norge og Sverige og sametingspresidentene som opprinnelig var berammet til november 2009, ble utsatt til januar 2010. Årsaken til utsettelsen er fortsatt usikkerhet fra spesielt Sametinget i Finland om egen partsrolle og egen forhandlingsrett i forhandlingene om en nordisk samekonvensjon. Regjeringen i Norge har tilbudt seg å stå som arrangør for det utsatte møte som vil finne sted innenfor Sveriges formannskapsperiode.

2.14.3.5 FNs urfolkserklæring

I FNs urfolkserklæring er det er lagt inn en forutsetning om tilbakerapportering om hvordan de enkelte land implementerer erklæringen i egen urfolkspolitikk. Denne rapporteringen har vært drøftet i det nordiske samarbeidet om samiske

spørsmål innenfor Nordisk ämbetsmannsorgan for samiska frågor. Embetsmannsorganet består av representanter fra regjeringene i Finland, Norge og Sverige og sametingene på administrativt nivå.

2.14.3.6 Permanent forum for urfolkssaker i FN

Permanent forum for urfolkssaker avholdt sin åttende sesjon i New York i mai. Sametinget deltok i den norske delegasjonen. Tema på årets sesjon var blant annet implementering av FNs urfolkserklæring og klimaendringer i Arktis.

2.14.3.7 Ekspertmekanismen for urfolksrettigheter

Sametinget deltok i Ekspertmekanismen for urfolksrettigheters andre sesjon i Genève. Temaet på sesjonen var implementeringen av urfolks rett til utdanning, samt urfolkserklæringen. Ekspertmekanismen har avgitt sine anbefalinger i form av tilrådninger. Dersom dette etableres som fast praksis, vil ekspertmekanismens tilrådninger etter hvert fremstå som en oversikt over utvikling av urfolksretten og fortolkninger av etablerte folkerettslige instrumenter vedrørende urfolksrettigheter. Sametinget deltok under Menneskerettighetsrådets sesjon i september da ekspertmekanismen rapporter fra dens to første sesjoner ble behandlet. Ekspertmekanismens tilrådninger og forslag til nye utredningsmandat ble akseptert av Menneskerettighetsrådet. Ekspertmekanismen har fått i mandat å utrede urfolks rett til medbestemmelse i saker som angår dem. Foreløpig rapport vil bli fremmet under sesjonen i 2010 og endelige rapport fremmes i 2011.

2.14.3.8 Universal periodic review

Sametinget deltok i Norges delegasjon under årets høring i Universal periodic review i Genève.

Sametinget tok i sitt innlegg opp den positive utviklingen samene i Norge opplever, men pekte også på utfordringene samene står ovenfor. Det ble fra flere stater fremmet spørsmål og anbefalinger som omhandlet samene, blant annet ivaretagelse av samenes rettigheter generelt som urfolk og en effektiv implementering av urfolkserklæringen.

2.14.3.9 Arktisk råd

Minstermøtet i Arktisk råd ble i 2009 avholdt i Tromsø. Sametinget deltok i den norske delegasjonen. Sametinget vektla i sin tale partnerskapspektivet mellom stater og urfolk, og understreket at partnerskap må nedfelles i håndfast politikk, lov-

verk og praksis. 6 urfolksorganisasjoner har status som permanente deltakere i Arktisk råd, deriblant Sámiráddi/Samerådet.

Det arktiske samarbeidet omfatter også samarbeid mellom de parlamentariske forsamlingene, arktisk parlamentarisk konferanse, i de arktiske statene. Sammensetningen gjenspeiler sammensetningen av Arktisk råd. Urfolk er representert som permanente deltakere og Samisk parlamentarisk råd representerer samene i samarbeidet. I 2009 var det Sametinget i Sverige som representerte Samisk parlamentarisk råd. Arktisk parlamentarisk konferanse finner sted hvert annet år. Den parlamentariske arktiske samarbeidskomité står for den daglige driften.

2.14.3.10 Barentssamarbeidet

Samene, nenetsere og vepsere er urfolkene som deltar i Barentssamarbeidet. Urfolkene har en felles representant i Barents Regionråd og Regionkomité. I 2009 er det samene ved Sametinget i Finland, som har representert urfolkene i regionrådet og Sametinget i Norge i regionkomiteen. Det er etablert en arbeidsgruppe for urfolk på permanent basis. Arbeidsgruppen for urfolk har rådgivende status for Regionrådet og Barentsrådet. Urfolkene er ikke representert i Barentsrådet. Samisk parlamentarisk råd oppnevner samenes representanter til Barentssamarbeidets organer. Urfolkene er representert i den grad de har økonomisk kapasitet til det. Urfolkene har ikke egne økonomiske midler til rådighet, men er avhengig av de respektive nasjonalstatenes økonomiske støtte.

Sametinget i Norge finansierer driften av Barents Indigenous Peoples' Office i Lovozero i Russland.

Sametinget og Utenriksdepartementet er blitt enig om i fellesskap å finansiere en stilling som urfolksmedarbeider ved Det internasjonale Barentssekretariatet i Kirkenes. Formålet er å stimulere til økt kontakt og samarbeid mellom urfolkene i Barentsregionen.

2.14.3.11 Europapolitiske spørsmål

Sametingets arbeid med europapolitiske spørsmål skjer gjennom Samisk parlamentarisk råd og Sametingets kontakt med sentrale, regionale og lokale myndigheter i Norge. Sametinget deltar med 2 representanter i Europapolitisk forum for sentrale, regionale og lokale myndigheter.

2.14.3.12 Halvårlige konsultasjoner mellom Sametinget og Utenriksdepartementet

Sametinget og Utenriksdepartementet avholder 2 konsultasjonsmøter i året. Saker som er drøftet har blant annet vært Nordisk samekonvensjon, Barentssamarbeidet, Arktisk råd, Senter for klima og miljø i Tromsø, Ekspertmekanismen for urfolksrettigheter, Permanent forum, forståelse av begrepet «free prior and informed consent», forhandlingene om WTO-avtalen, østsamene og Gáldu kompetansesenter for urfolks rettigheter.

2.14.4 Tilskudd til markedsføring og nettverksbygging innen samisk reiseliv

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 300 000 til tilskudd til markedsføring og nettverksbygging innen samisk reiseliv. Det ble bevilget kr 300 000 til 1 prosjekt.

2.14.5 Oppfølging av institusjonsmelding

I revidert budsjett for 2009 var det avsatt kr 1 000 000 til oppfølging av institusjonsmeldingen. Forbruket på kr 1 308 000 er Sametingets andel av aksjekapital ved stiftelsen av Senter for nordlige folk AS. Overforbruket er dekket inn ved underforbruk og tilbaketrekninger av ubenyttede tilsagn.

2.14.6 Virkemidler til møtelederskapets disposisjon

2.14.6.1 Politiske grupper i Sametinget

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 872 000 til tilskudd til 11 politiske grupper i Sametinget.

2.14.6.2 Opposisjonens arbeidsvilkår

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 988 000 til opposisjonens arbeidsvilkår, det vil si 10 politiske grupper.

2.14.6.3 Lister ved Sametingsvalget 2009

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 2 000 000 til lister ved Sametingsvalget. Det ble bevilget kr 1 999 998 til de 54 godkjente listene.

2.15 Andre tiltak som ikke er virkemidler

2.15.1 Konferanser i regi av Sametinget

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 150 000 til konferanser i regi av Sametinget.

Følgende konferanser ble avholdt i 2009:

2.15.1.1 Barnehage- og skolekonferanse

Sametinget har i samarbeid med Fylkesmennene i Finnmark, Troms og Nordland og Sámi allaskuvla/Sami University College gjennomført samisk barnehage- og skolekonferanse i Alta. Tema for konferansen var samisk språk med fokus på vitalisering og revitalisering. Det var om lag 250 deltakere fra hele landet fordelt på barnehager, grunnskoler, videregående skoler, studenter og administrativt ansatte fra ulike institusjoner.

2.15.1.2 Sametingets ungdomskonferanse

Sametingets ungdomspolitiske utvalg var medarrangør for Sametingets ungdomskonferanse. Konferansen ble arrangert i Trondheim, og omlag 50 ungdommer deltok. Hovedtema var utdanning, kompetansebehov i Sápmi og FNs barnekonvensjon. Ungdomskonferansens resolusjon omhandler blant annet Sámi allaskuvla/Sami University College som allsamisk skole der undervisning og materiell er på alle samiske språk, styrket samisk språk og kulturkompetanse i lærerutdanningen og læreplanene og medias rolle i opprettholdelsen av fordommer mot samer som strider mot FNs barnekonvensjon.

2.15.1.3 Konferanse med kommunene og fylkeskommunene

Sametinget har avholdt konferanse for kommuner og fylkeskommuner der temaet var finanskrisen og dens innvirkning på samiske områder. Det var innledere fra næringslivet, forskning, departementer og andre offentlige institusjoner. Det deltok om lag 35 personer på konferansen.

2.15.1.4 Bibliotekkonferanse

Nordnorsk bibliotekkonferanse arrangeres annet hvert år av Norsk bibliotekforening region Nord-Norge. I 2009 ble konferansen arrangert i Tromsø, og Sametinget var samarbeidspartner. Konferansen hadde over 160 deltakere og et allsidig program.

2.15.1.5 Helse- og sosial konferansen

Helse- og sosial konferansen ble gjennomført som plenumsseminar for Sametingets representanter med FNs barnekonvensjon som tema.

2.15.2 Utdeling av priser og stipend

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 200 000 til priser og stipend.

Sametingets idrettsstipend for ungdom som skal motivere unge idrettsutøvere til å satse på idrett, ble tildelt hundekjører Aila Emilie Sarre og fridrettsutøveren Martin Hanssen Lillevik.

Sametingets språkmotiveringspris ble tildelt Sagka Stångberg fra Tärna for hennes arbeid med å fremme sørsamisk språk.

2.15.3 Midler til forskning og utvikling, utredninger og dokumentasjonsprosjekter

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 2 650 000 til forskning og utvikling, utredninger og dokumentasjonsprosjekter.

- Utredningsprosjekt i samarbeid med Kunnskapsdepartementet angående fremtidig organisering av læremiddelproduksjonen. Rapport fra arbeidsgruppe planlagt ferdigstilt ved utgangen av januar 2010.
- Terminologiprojekter initiert som oppfølging av Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling: matematikktermer – lulesamisk, matematikktermer – sørsamisk.
- Prosjekter med formål å utvikle kvalitetssikringssystemer tilpasset samisk grunnopplæring: Det er dannet en felles arbeidsgruppe med representanter fra Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet. Arbeidsgruppen skal foreta en vurdering av fag- og timefordelingen etter Kunnskapsløftet – samisk. Vurderingen skal danne grunnlag for eventuelle endringer av fag- og timefordelingen samt koordinering og tilpassing av læreplaner. Arbeidsgruppen skal være ferdige med sitt arbeid våren 2010.
- Det er behov for å fremskaffe mer kunnskap om helsen til den samiske befolkningen og om hvilke spesielle utfordringer den samiske befolkningen har når det gjelder god folkehelse. Sametinget har påbegynt arbeidet i 2009 og arbeidet videreføres i 2010.

2.15.4 Evalueringer

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 500 000 til evaluering av Sametingets virkemiddelordninger.

Arbeidet med evaluering av tilskudd til kulturutvikling er påbegynt i 2009, og vil ferdigstilles høsten 2010.

2.16 Samefolkets fond

Stortinget har i Samefolkets fond avsatt 75 millioner kroner som kollektiv erstatning for skadene og den uretten fornorskningspolitikken har medført for det samiske folk. Avkastningen fra fondet forvaltes av Sametinget. Sametinget i plenum er fondsstyre for Samefolkets fond.

Den årlige avkastningen er på ca kr 4 600 000. Fra Stortingets opprettelse av Samefolkets fond og fram til Sametinget tok det i bruk i 2008, ble de årlige avkastningene avsatt i fondet. Den oppsamlede avkastning var på noe over kr 30 000 000 da fondet ble tatt i bruk. Deler av denne oppsamlede avkastningen samt fondets årlige avkastning avsettes i Sametingets årlige budsjett. Sametinget fastsetter i sitt budsjettvedtak bruken av avkastningen av Samefolkets fond med grunnlag i sitt vedtak om prioriteringer og satsingsområder for valgperioden. Eventuelt over- eller underforbruk føres tilbake til fondet ved regnskapsårets slutt.

2.16.1 Søkerbaserte virkemidler – Samefolkets fond

2.16.1.1 Språkutvikling

Mål for tilskuddsordningen:

- Flere brukere av samisk språk

Prioriteringer for 2009:

- Leirskole på samisk, stimulere til bruk av samisk språk og synliggjøre mangfoldet i samisk kultur og identitet
- Språkbudprosjekter for barn, unge og voksne
- Utvikling av samiske termer (fagterminologi og fagbegreper):
  - lule- og sørsamisk: samfunnsfagstermer
  - nordsamisk: naturfagstermer
- Stedsnavnsprosjekter i lule- og nordsamiske områder
- Språkvitaliseringsprosjekter

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 4 000 000 til språkutvikling, Samefolkets fond. Det ble bevilget kr 4 049 000 til 14 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene.

2.16.2 Tradisjonell kunnskap – dokumentasjon og formidling

Mål for tilskuddsordningen:

- Dokumentasjon og formidling av tradisjonell kunnskap knyttet til ivaretagelse og bruk av naturen

Prioriteringer for 2009:

- Prosjekter som kartlegger tradisjonell kunnskap ved høsting av naturressurser
- Prosjekter som bidrar til dokumentasjon og opprettholdelse av samisk folkemedisin
- Prosjekter som dokumenterer samisk utmarksbruk og næringsutøvelse i et historisk perspektiv
- Prosjekter som dokumenterer kvinners bruk og videreføring av tradisjonell kunnskap ved bearbeiding av naturlige råstoffer

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 600 000 til dokumentasjons- og formidlingsprosjekter av tradisjonell kunnskap, Samefolkets fond. Det ble bevilget kr 2 222 000 til 16 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene.

2.16.3 Litteratur

Mål for tilskuddsordningen:

- Øke antall utgivelser av samisk litteratur

Prioriteringer for 2009:

- Skjønnlitteratur med originalmanus på samisk
- Skjønnlitteratur oversatt til samisk
- Lydbøker på samisk

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 4 000 000 til litteratur, Samefolkets fond. Det ble bevilget kr 4 668 000 til 24 prosjekter innenfor de vedtatte prioriteringene.

2.17 Andre tiltak som ikke er søkerbaserte

2.17.1 Språkprogram

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 3 000 000 til språkprogram.

Revitalisering og styrking av det samiske språket er en av de største utfordringene det samiske samfunnet står overfor. Målet er at det gjennom et 5-årig språkprogram settes i gang tiltak som kan resultere i flere aktive samiskspråklige brukere. Et av tiltakene er opplæringstilbud i samisk for voksne som ikke kan samisk. Dette tiltaket skal

foregå i nært samarbeid med lokale språksentre og språkmiljøer. Sametinget samarbeider med Sámi allaskuvla om språkprogrammet, og er i jevnlig dialog med høgskolen om programmets status.

I løpet av 2009 har Sámi allaskuvla/Sami University College inngått samarbeid med og gjennomført språkkurs ved språksentrene i Alta, Kåfjord, Lavangen og Porsanger. Språksentrene har brukt kursplaner som er godkjent av Sámi allaskuvla/Sami University College. Dette har gitt språkkurselevne mulighet til å ta eksamen og få studiepoeng for kursene. Sámi allaskuvla/Sami University College bistår med forelesere og gjennomføring av eksamen. Til sammen har ca. 50 studenter gjennomført og tatt eksamen i samisk begynnerkurs 1 og/eller 2.

2.17.2 Pilotprosjekt om Árbediehtu, kartlegging, bevaring og bruk

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 650 000 til pilotprosjekt om Árbediehtu, kartlegging, bevaring og bruk. Prosjektet, som gjennomføres av Sámi allaskuvla, pågår i henhold til revidert prosjektplan. Det har blant annet vært avholdt seminar og folkemøter og flere delrapporter er utarbeidet. Pilotprosjektet skal fullføres i 2010.

2.17.3 Utvikling av register for forvaltning av tradisjonell kunnskap

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 950 000 til utvikling av register for forvaltning av tradisjonell kunnskap.

Arbeidet med utviklingen av dette registeret tok til i 2008 ved bestilling av en rapport fra Sámi allaskuvla som grunnlag for forvaltning av tradisjonell kunnskap. Rapporten ble ferdigstilt i 2009 og viser at det er nødvendig med ytterligere vurderinger og avklaringer før et konkret utviklingsarbeid igangsettes. Avsetningen er derfor ikke tatt i bruk og tiltaket er heller ikke videreført i budsjettet for 2010.

2.18 Driftsutgifter politisk nivå

2.18.1 Sametingets plenum

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 9 300 000 til Sametingets plenum.

På grunn av valget i 2009 er det i tillegg til plenums møte i forbindelse med åpning av det nye Sametinget, avholdt tre ordinære plenumsamlinger. I forkant av disse tre plenumsamlingene er det i tillegg avholdt komitémøter.

Det 6. Sameting ble åpnet av H.M. Kong Harald den 13.10.09.

2.18.2 Sametingets møtelederskap

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 200 000 til Sametingets møtelederskap.

I tillegg til innkalling til komité- og plenums møtene med sakliste, kjøreplaner, taleliste med mer, behandler møtelederskapet i hovedsak følgende type saker: søknader om permisjon eller fritak fra verv, forvaltning av gruppe- og opposisjonsmidlene, revidering av arbeidsordenen, grunnregler og forretningsorden, og møteplan for komité- og plenums møtene.

Leder i møtelederskapet, plenumslederen, er heltidspolitiker og har kontor på Sametinget i Karasjok.

2.18.3 Sametingets kontrollkomité

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 200 000 til Sametingets kontrollkomité.

2.18.4 Samisk parlamentarisk råd

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 500 000 til Samisk parlamentarisk råd som er et samarbeidsorgan for sametingene i Finland, Norge og Sverige.

2.18.5 Sametingets tilskuddsstyre

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 000 000 til Sametingets tilskuddsstyre som fordeler Sametingets tilskuddsordninger i henhold til de målsettinger og prioriteringer som fremkommer i Sametingets årlige budsjettvedtak. Sametingets tilskuddsstyre er sammensatt av 7 medlemmer.

2.18.6 Sametingsrådet

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 7 200 000 til sametingsrådet som står for den daglige politiske virksomheten. Sametingsrådets fem medlemmer er valgt av og blant flertallet i Sametingets plenum. Sametingsrådet medlemmer og 2 politiske rådgivere har i 2009 vært heltidspolitikere.

2.18.7 Sametingets språkstyre

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 350 000 til Sametingets språkstyre som oppnevnes av sametingsrådet.

Sametingets språkstyre er et fagorgan for språkspørsmål, og er sammensatt av 5 medlemmer fra nord-, lule- og sørsamisk område.

2.18.8 Samisk språknemnd

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 500 000 til Samisk språknemnd. Denne avsetningen sammen med midlene fra sametingene i Finland og Sverige, dekker driften av Samisk språknemnd.

2.18.9 Sametingets ungdomspolitiske utvalg

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 325 000 til Sametingets ungdomspolitiske utvalg. Utvalget består av 5 medlemmer fra nord-, lule- og sørsamisk område.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg har i løpet av 2009 avholdt informasjonstreff for samisk ungdom i Oslo, Trondheim og Tromsø. Utvalget har blant annet hatt møter med statssekretær i Arbeids- og inkluderingsdepartementet og med Barneombudet. Barneombudet deltok også på et folkemøte som Sametingets ungdomspolitiske utvalg arrangerte i Karasjøk i 2009. Hovedtemaet for folkemøtet var mobbing. Folkemøtet der nærmere 300 personer deltok, og mobbeproblematikken fikk mye medieoppmærksomhet. Utvalget har i tillegg holdt innlegg på ulike seminarer og konferanser.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg har deltatt i arbeidsgruppen for stiftelsesmøtet for den nye samiske ungdomsorganisasjonen Noereh.

Utvalget ble innvilget et tilskudd fra Kommunal- og regionaldepartementet til informasjonstiltak i forbindelse med valget høsten 2009. Tilskuddet ble brukt til en todelt kampanje med fokus på å øke antall unge innmeldt i Sametingets valgmannstall og økt valgdeltakelse blant unge.

Etter valget ble et nytt ungdomspolitisk utvalg oppnevnt av sametingsrådet for perioden 2010–2011.

2.19 Driftsutgifter administrativt nivå

Sametingets budsjetttramme er økt med 140 millioner kroner de siste seks årene. Budsjetttrammene for 2003 og 2009 var på hhv. 206 og 346 millioner kroner. Dette viser at Sametingets aktivitet har økt betydelig. Strategiene i budsjettet for 2009 gir et bilde av aktiviteten på de ulike politikk- og forvaltningsområdene. Strategiene konkretiseres i administrasjonens arbeidsplaner. Arbeidet med politikkutvikling og oppfølging av politiske saker, økte forvaltningsoppgaver og forventningene i samfunnet krever kapasitet og høy faglig kompetanse på en rekke områder. I revidert budsjett for 2009 var det avsatt kr 81 660 000 til driftsutgifter på administrativt nivå.

Per 31.12.09 var det 124,56 årsverk i Sametingets administrasjon. Utviklingen i tabellen under viser at andelen kvinnelige ansatte øker, mens andelen kvinner i ledelsen går ned.

Partene i Sametinget, arbeidsgiver- og tjenestemannsorganisasjonene, har i fellesskap etablert Sametingets personal- og lønnspolitikk, som blant annet berører samhandling mellom partene. Gjennom de lokale lønnsforhandlingene har partene avdekket og utjevnet lønnsforskjeller mellom kvinner og menn innenfor de ulike stillingsgruppene.

Sametinget er en IA-bedrift og følger de bestemmelser som er fastsatt i avtalen om inkluderende arbeidsliv. Ansatte med behov for tilrettelegging av arbeidsplass og arbeidsoppgaver får tilbud om dette. I de lokaler Sametinget bruker skal utformingen ta hensyn til personer med nedsatt funksjonsevne.

Det er et personalpolitisk mål å oppnå balansert alders- og kjønns sammensetting, samt å

Tabell 2.5

	31.12.2007		31.12.2008		31.12.2009	
	Ledere	Ansatte totalt	Ledere	Ansatte totalt	Ledere	Ansatte totalt
Kvinner	8	78	7	75	6	83
Menn	3	42	4	42	6	43
Totalt	11	120	11	117	12	126
Prosent kvinner	72,7	65,0	63,6	64,1	50	65,9
Prosent menn	27,3	35,0	36,4	35,9	50	34,1

rekruttere personer med minoritets- og urfolksbakgrunn. Dette blir det tatt hensyn til ved all annonsering og rekruttering av personell.

Sametingets administrasjon består av 4 avdelinger i tillegg til en plenumsstab. I 2009 ble det etablert en kommunikasjonsavdeling. Kommunikasjonsavdelingen har ansvar for kommunikasjon og informasjon internt og eksternt og for praktisk tilrettelegging av sametingsrådets møter og reiser. Avdelingen har også ansvar for driften av Sametingets bibliotek som har som oppgave å bidra til å styrke og utvikle bibliotektilbudet til det samiske folket. Biblioteket er et kompetansebibliotek for samisk litteratur og samisk bibliotekstjeneste. Sametingets bibliotek etablerte i 2009 egen nettside hvor det er mulig å søke etter samisk litteratur og bøker om samiske forhold.

Plenumsstaben er en del av administrasjonen i Sametinget, men hører politisk under plenumslederen, ikke sametingsrådet. Plenumsstaben har det administrative ansvaret for den parlamentariske virksomheten i Sametinget, herunder planlegging og avvikling av møtene i komiteene og plenum. Plenumsstaben består av tre ansatte og må derfor i forbindelse med komitémøtene og plenumsmøtene få bistand fra avdelingene til sekretærtjenester på nevnte møter, oversettertjenester med mer. Også til forberedelse og oppfølging av sametingsvalget og forberedelse og gjennomføring av åpningen av det nye Sametinget i 2009, fikk plenumsstaben bistand fra avdelingene.

Sametinget har kontorsteder i Snåsa, Drag, Evenes, Manndalen, Kautokeino, Karasjok og Varangerbotn.

Saksmengden i Sametinget har økt fra år til år. I tillegg til den reelle økning av antall dokumenter har omfanget og kompleksiteten i mange av de

sakene Sametinget behandler økt vesentlig de siste årene.

Figuren under gir et inntrykk av dette ved å vise utviklingen av antall dokumenter som årlig behandles over Sametingets journalsystem. Innkomne dokumenter i 2009 er 18 399 av totalt 33 368 dokumenter. I 2008 var antallet innkomne dokumenter 15 122. Det vil si at det i 2009 var 3 217 flere innkomne dokumenter enn i 2008, noe som tilsvarer en økning på 21,3 pst..

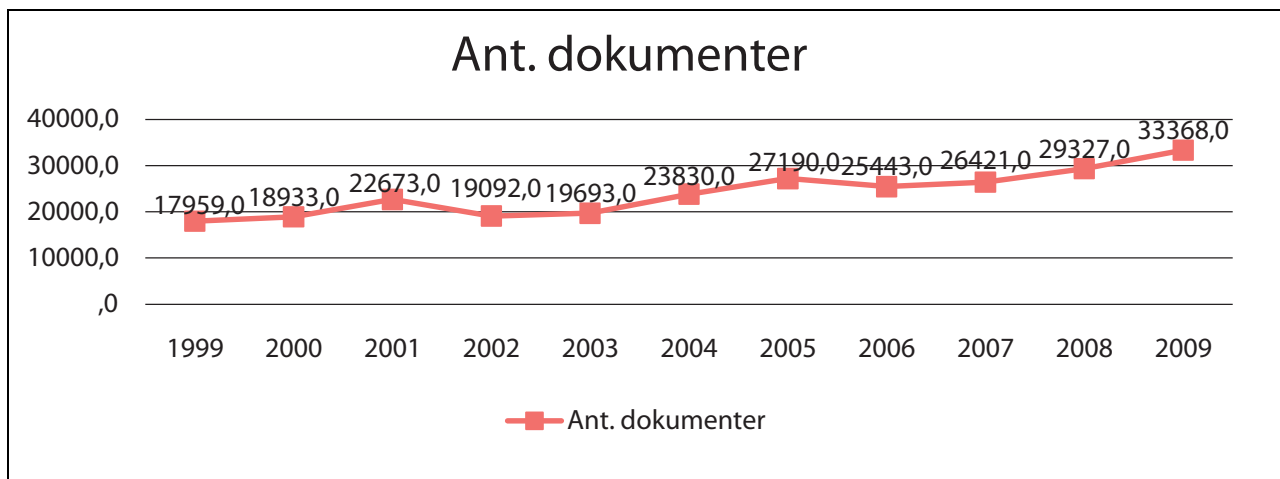
Utviklingen i antall dokumenter totalt fra 2008 til 2009 viser en økning på 4 041 dokumenter eller 13,8 pst.. Tilsvarende økning de siste 10 år, fra 1999 til 2009, viser en økning på 85,8 pst..

2.20 Arbeid med saker som ikke faller inn under kapitlene foran

2.20.1 Rapportering på FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter

Norge hadde frist til 01.10.09 på å avgi sin sjette rapport til FN's menneskerettskomité om oppfyllelsen av Norges forpliktelser etter FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. I rapporten skal det i tilknytning til hver av konvensjonens artikler redegjøres for endringer av prinsipiell karakter i relevant lovgivning og forvaltnings- og rettspraksis av betydning siden foregående rapport i november 2004. Det kan også være aktuelt å redegjøre for viktige hendelser og debatter.

Sametinget oversendte ingen skyggerapport ved forrige periodiske rapportering i 2004. Sametinget har for perioden 2004–2009 utarbeidet en egen skyggerapport, som er oversendt FN med kopi til departementene. Rapporten omhandler i all vesentlighet de samme sakene som Sametinget omtalte i sin skyggerapport om ILO-konvensjon nr.

Figur 2.8 Utviklingen i antall dokumenter som behandles over Sametingets journalsystem.

169. Sametingets rapport omhandler retten til selvbestemmelse, samt statlige myndigheters plikt til å verne om samisk språk, kultur og samfunnsliv, blant annet med henblikk på finnmarksloven, mineralloven, fiskeri, sjølaksefisket, østsamene, skolenedleggelse i samiske områder, situasjonen for samiske eldre og mangelen av et nasjonalt organ som kan overvåke menneskerettighetsbrudd overfor samene.

2.20.2 Divvun II – samisk korrekturprogram

Det ble ved årsavslutning i 2008 avsatt kr 5 192 600 til arbeidet med samisk korrekturprogram, Divvun. Prosjektet som har fem ansatte, arbeider nå med korrekturprogram for sørsamisk, og har 5 ansatte.

Sametinget arbeider for en permanent driftsorganisering for Divvun gjennom å opprette en egen enhet ved Universitetet i Tromsø tilknyttet Samisk senter for språkteknologi. Den permanente videreføringen av Divvun skal sikre at programmene som er utviklet i prosjektet blir vedlikeholdt og oppdatert teknisk og språklig.

2.20.3 Geografiske informasjonssystemer

Samarbeidsprosjektet mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune om innføring av geografiske informasjonssystemer er avsluttet. Partene samarbeider fremdeles om bruk av systemet i organisasjonene. Ved gjennomføringen av sametingsvalget ble det geografiske informasjonssystemet brukt i informasjon om valgordningen ved hjelp av kart.

Sametinget driver nettsjeneren Nordatlas sammen med Finnmark fylkeskommune og Fylkesmannen i Finnmark. Nordatlas inneholder kart med ulike temaer, blant annet samiske kulturminner i Norge.

Sametinget har i 2009 deltatt i plan- og temadatautvalget i Finnmark. Utvalget ledes av Statens kartverk og er en arena for samordning og koordinering av informasjon og tilgjengeliggjøring av plan- og temadata.

2.20.4 Statistikk

Det er i 2009 inngått en ny rammeavtale med Statistisk sentralbyrå om utgivelse av samiskrelatert statistikk annethvert år. Neste utgave av samiske tall forteller ventet i februar 2010.

2.21 Spesielle prosjekter

2.21.1 Bedre service til brukerne

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 000 000 til bedre service til brukerne.

Arbeidet med fornying av Sametingets nettsider er påbegynt og vil fortsette i 2010. Også arbeidet med elektronisk mottak av søknader om tilskudd er igangsatt. Det forventes at muligheten for å søke etter tilskudd elektronisk igangsettes i 2010.

2.21.2 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen – læreplan

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 2 200 000 til kvalitetsutvikling i grunnopplæringen.

Utviklingen av 5 læreplaner i duodji for videregående opplæring er igangsatt, og utkastene til læreplaner er sendt på høring.

2.21.3 Bygningsvernprosjekter

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 300 000 til bygningsvernprosjekter.

Avsetningen er til et bygningsvernprosjekt i Sirbmá. Prosjektet er ikke ferdigstilt.

2.21.4 Verdiskapingsprogrammet

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 150 000 til utviklingsforum og faglig forum i verdiskapingsprogrammet.

Det har vært holdt et fellesmøte i utviklingsforumet og det faglige forumet for verdiskapingsprogrammet for næringskombinasjoner. På møtet ble det diskutert blant annet nye tiltak i 2009.

2.21.5 Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen

I revidert budsjettet for 2009 var det avsatt kr 2 220 000 til Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen. Midlene er brukt til oppkjøp av campingplassen i Skoltebyen. I tillegg bevilget Arbeids- og inkluderingsdepartementet kr 1 500 000 til dette formålet. Denne bevilgningen er inntektsført og utbetalt.

2.21.6 Kvalitetsutvikling i samiske barnehager

I budsjettet for 2009 var det avsatt kr 1 000 000 til kvalitetsutvikling i samiske barnehager. Midlene er omdisponert til tilskudd til samiske barnehager,

og tildelt utviklingsprosjekter i samiske barnehager og samisk språkopplæring for samiske barn i norske barnehager.

2.21.7 Sametingsvalget 2009

I revidert budsjett for 2009 var det avsatt kr 3 162 962 til valg 2009.

Sametinget har hatt ansvaret for den administrative gjennomføringen av sametingsvalget 2009. Det ble gjort omfattende endringer i valgordningen i 2009. Endringene medførte store utfordringer, spesielt når det gjaldt informasjon til kommuner og velgere om det nye i valgordningen.

Våren 2009 gjennomførte Sametinget en kampanje for å få flere til føre seg inn i valgmanntallet. Kampanjen besto av tre ulike annonser i aviser i hele Sápmi og i Dagbladet. Ved sametingsvalget 2009 var 13 890 personer registrert i Sametingets valgmanntall. Det var en økning på 1 352 personer siden valget i 2005

2.22 Utfordringer

Den norske stat har et særskilt ansvar for utvikling av samisk språk, kultur og samfunnsliv. Dette ansvaret er nedfelt i grunnloven.

Lover, forskrifter og sentrale styringsdokumenter, deriblant statsbudsjettet, legger rammer for den samiske samfunnsutviklinga. Gjennom konsultasjonsavtalen mellom Sametinget og statlige myndigheter har Sametinget innflytelse over innholdet i ulike styringsdokumenter, og bidrar dermed til å ivareta det samiske perspektivet i blant annet lover og forskrifter. Hvis Sametinget ikke på et tidlig tidspunkt er med på å sikre at hensynet til den samiske befolkningen blir ivare tatt, risikerer man at utviklingen av det samiske samfunnet går i en retning man ikke ønsker. For Sametinget er det derfor nødvendig å ha fokus på regjeringens arbeid.

Proessen med utarbeiding av lover, forskrifter og andre styringsdokumenter viser på en konkret måte det lange perspektivet i Sametingets politiske arbeid. Initiativ om ulike saker fra Sametinget og andre samiske politikere og konsultasjoner mellom Sametinget og regjeringen, har bidratt til at regjeringen ivaretar det samiske perspektivet i større grad enn tidligere.

På den annen side gir ikke konsultasjonsavtalen Sametinget tilstrekkelig innflytelse i prosessene som fører fram til bevilgningene til samiske formål over statsbudsjettet. Dagens budsjettprosedyrer oppfyller ikke retten samene selv har til å

bestemme over sin økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Sametinget må derfor komme i en reell forhandlingsposisjon om de overordnede økonomiske rammene for det samiske samfunnet.

Den samiske befolkningens mulighet til å styrke og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv, avhenger av kompetanse og kapasitet. For å føre en politikk som styrker og utvikler det samiske samfunnet er vi avhengig av å samarbeide med andre parter, både på internasjonalt, nasjonalt og regionalt nivå. Konsultasjonsavtalen og samarbeidsavtalene med fylkeskommunene er eksempel på samarbeidsformer som bør styrkes og utvikles.

Sametinget har over tid fått flere oppgaver og en sterkere rolle i offentlige beslutningsprosesser, og står overfor store utfordringer innenfor flere samfunns- og politikkområder. Dette stiller økende krav til faglig tyngde og politisk medvirkning.

De viktigste utfordringene for styrking og utvikling av samisk språk, kultur og samfunnsliv er knyttet til følgende tre forhold: gode politiske styringsredskaper, tilstrekkelige økonomisk rammer og nødvendig kompetanse og kapasitet.

Gode politiske styringsredskaper er lover, forskrifter, veiledere og andre dokumenter eller avtaler som gir Sametinget mulighet til å være med legge premisene ved viktige politiske avgjørelser. Det er en utfordring for Sametinget å sikre det samiske perspektivet i nye styringsdokument, og å følge dette opp i vedtatte lover, forskrifter eller planer. Oppfølging av dette ansvaret krever kapasitet av et omfang det samiske samfunnet alene ikke har, eller vil få i uoverskuelig framtid. Utfordringene framover vil derfor være å styrke og utvikle de samarbeidsmulighetene som det allerede er gitt rom for i gjeldende avtaler, og å utvikle nye arenaer for samarbeid. Sametinget stilles også ovenfor store utfordringer i det internasjonale urfolkssamarbeidet for å stille nødvendige ressurser og kapasitet til å delta solidarisk.

En av hovedutfordringene for Sametinget er styrking og utvikling av samisk språk og kultur. Dette krever kompetanse og kapasitet, både faglig og økonomisk, og det krever godt samarbeid med nasjonale og lokale myndigheter. Utvikling av samisk språk fordrer offentlige arenaer der språket kan brukes. God opplæring i og på samisk på alle nivå i skolen, kvalifiserte fagfolk, gode opplæringsmodeller og tilgang på samiskspråklige læremiddel er avgjørende forutsetninger for å lykkes i språkarbeidet. Utvikling og tilpassing av teknologiske redskaper som styrker samisk språk og språkbruk er avgjørende forutsetninger for å lykkes i dette arbeidet.

Å sikre bærekraftig samfunns- og næringsutvikling i samiske områder betinger styrking av tradisjonelle næringer og utvikling av nye næringer. Næringene må gis trygge rammer, blant annet gjennom sikring av arealer. De samiske samfunnene må videre sikres sin del av overskuddet ved uttak av ressurser i egne bosettingsområder.

En trygg fortsatt bosettings- og næringsutvikling i samiske bygder er avhengig av at begge kjønn sikres likeverdige muligheter i arbeid og i samfunnet forøvrig. Samiske bygder må sikres

infrastruktur, arbeidsplasser og kulturinstitusjoner som bidrar til å ta vare på og utvikle samisk historie og kultur, og som samtidig sikrer bosetningen.

Gode politiske beslutninger legger grunnlaget for en god framtid for det samiske folket. Slike beslutninger må bygge på et solid kunnskapsgrunnlag, der også samisk tradisjonell kunnskap inngår.

Sametinget støtter for øvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

3 Regjeringens arbeid med samepolitiske spørsmål og oppfølging av Sametingets årsmelding

3.1 Sametinget

3.1.1 Budsjettprosedyrer mellom Sametinget og regjeringen

Regjeringen og Sametinget er i dialog om nye budsjettprosedyrer. Saken ble tatt opp på det halvårslige politiske konsultasjonsmøtet i desember 2009, og var også tema på det årlige møtet Sametinget, Finansdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet avholder før årets første budsjettkonferanse. Sametinget har i mars 2010 oversendt et notat til departementet med forslag for videre framdrift av arbeidet med å få på plass nye budsjettprosedyrer. Departementet vil drøfte forslaget med Sametinget sammen med berørte departementer.

3.1.2 Økonomistyring og rapportering

I de årlige budsjettproposisjonene til Stortinget er deler av bevilgningsforslagene til Sametinget knyttet opp mot konkrete føringene for det enkelte år. Det kan imidlertid være vanskelig å knytte disse føringene til rapporteringen i Sametingets årsmelding og regnskap.

Som eksempel på dette peker Miljøverndepartementet på at det i Prop. 1 S (2009–2010) er gitt følgende føring for bruk av midlene under kap. 1429, post 50 Tilskot til samisk kulturminnearbeid: «Tilskotsordninga skal ivareta dei overordna kulturminnefaglege omsyna i arbeidet med samisk kulturminne og kulturmiljø. Midlane skal i hovudsak nyttast til større vedlikehalds- og restaureringsarbeid og til skjøtsel, og blir stilte til disposisjon for Sametinget.»

I regnskapet for 2009 er det vist til at av 3 millioner kroner som er stilt til disposisjon for Sametinget, er det avsatt 2 millioner kroner til søkerbaserte tilskudd. Det kan stilles spørsmål ved om rap-

porteringen er tilfredsstillende på dette punktet, i forhold til føringene i Prop. 1 S.

Sametinget varslet i sin årsmelding for 2008 at det fra 2009 ville bli foretatt endringer i årsmeldingen. Endringen er begrunnet i behovet for en tettere sammenheng mellom Sametingets budsjett og årsmelding. Årsmeldingen er med dette blitt mer oversiktlig.

I tildelingsbrevet for 2010 til Sametinget fra Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet ber departementet om at det i Sametingets årsrapport for 2010 redegjøres for bruken av de tildelte midlene, hvilke resultater som er oppnådd og om tilstanden på det enkelte område. Sametingets årsrapport kan slik i større grad være et grunnlag for departementene i deres arbeid med å utforme de årlige budsjettproposisjonene. Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet vil gå i dialog med Sametinget om hvordan Sametingets årsmelding kan bli et godt grunnlag for departementenes arbeid med statsbudsjettet.

3.1.3 Oversikt over gjennomførte konsultasjoner med Sametinget

Nedenfor fremgår en oversikt over konsultasjoner mellom Sametinget og departementene i henhold til avtale om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget i 2009 og frem til mai 2010. Det er totalt gjennomført 35 konsultasjoner på dette nivået, i 3 av disse er det ikke oppnådd enighet og i 3 saker er det oppnådd delvis enighet. I de øvrige sakene er det oppnådd enighet.

Det gjennomføres også faste dialogmøter, og dialog om enkeltsaker mellom departementene og Sametinget, og mellom Sametinget og direktorater.

For enkeltsaker er det videre angitt om konsultasjonene er ferdige og om det er oppnådd enighet eller ikke.

Tabell 3.1 Oversikt over gjennomførte konsultasjoner med Sametinget

Departement	Tema	Tidspunkt	Ferdig/ ikke ferdig	Enighet/ ikke enighet
Flere departementer	Tiltak i handlingsplan samiske språk, administrativ konsultasjon	31.03.2009	Ferdig	Enighet
Flere departementer	Tiltak i handlingsplan samiske språk, politisk konsultasjon	17.04.2009	Ferdig	Enighet
AID	Halvårlig politisk konsultasjonsmøte mellom Sametinget og arbeids- og inkluderingsdepartementet	11.08.2009	Fast møte	Fast møte
AID	Konsultasjonsmøte mellom Samordningsutvalget for samiske spørsmål og Sametinget	27.10.2009	Fast møte	Fast møte
FAD	Halvårlig politisk konsultasjonsmøte mellom Sametinget og fornyings- og administrasjons- og kirke departementet	15.12.2009	Fast møte	Fast møte
BLD	Sametingets likestillingsplan	Feb. 09	Ferdig	Enighet
FKD	Politisk konsultasjon om oppfølging av Kystfiskeutvalgets innstilling	20.03.2009	Ikke ferdig	Videreføres
FKD	Administrativ konsultasjon om forskrift for fangst av kongekrabbe 2009–2010	23.3.2009	Ferdig	Enighet
FKD	Administrativ konsultasjon om oppfølging av Kystfiskeutvalgets innstilling	16.4.2009	Ikke ferdig	Videreføres
FKD	Oppfølgingen av Kystfiskeutvalgets innstilling	22.03.2010	Ikke ferdig	Videreføres
HOD	Oppdragsdokumentet til de regionale helseforetakene for 2010	08.12.2009	Ferdig	Enighet
JD	Ivaretagelse av samisk språk i nødmeldetjenesten	25.08.2009	Ikke ferdig	Enighet så langt. Ingen beslutning foreligger.
KD	Utkast til odelstingsproposisjon om endringer i opplæringsloven (lov 17. juli 1998 nr 61) og privatskoleloven (lov 4. juli 2003 nr 84). Høringsforslag til ny lov om læring utenfor det formelle utdanningssystemet. Læreplan i historie påbygging.	11.02.2009 og 13.03.2009	Ferdig	Enighet
KD	St.meld. nr. 30 (2008–2009) Klima for forskning	31.03.2009	Ferdig	Enighet
KD	St.meld. nr. 41 (2008–2009) Kvalitet i barnehagen		Ferdig	Enighet
KD	Handlingsplan samiske språk	17.04.2009	Ferdig	Enighet
KD	Utkast til odelstingsproposisjon om ny lov om læring for voksne ved siden av det formelle utdanningssystemet	24.04.2009	Ferdig	Enighet
KD	Veiledninger til LK06-S	24.06.2009	Ikke ferdig	Videreføres
KD	Endring av vurderingsforskriften	24.06.2009	Ikke ferdig	Videreføres

Tabell 3.1 Oversikt over gjennomførte konsultasjoner med Sametinget

Departement	Tema	Tidspunkt	Ferdig/ ikke ferdig	Enighet/ ikke enighet
KD	Endring av forskrift til opplæringsloven kap. 17 – krav til språklige parallellutgaver	24.06.2009	Ferdig	Ikke enighet
KD	Regionale forskningsfond	15.-22.07.2009 og 06.08.2009	Ferdig	Enighet
KD	Samisk grunnskolelærerutdanning	22.02.2010	Ferdig	Enighet
KKD	To kontaktmøter på administrativt nivå	Mai og des 2009	Faste møter	Faste møter
LMD	Norsk-svensk reinbeitekonvensjon	20.04.2009	Ikke ferdig	
LMD	Forskrift om fredning av visse områder i Finnmark mot reinbeite	25.04.2009	Ferdig	Delvis enighet
MD	Reguleringer i sjølaksefisket	28.04.2009		Ikke enighet
MD	Reguleringer i sjølaksefisket	11.05.2010 og 27.05.2010	Ferdig	Delvis enighet
MD	Etablering av ny forvaltningsordning for verneområder etter naturvernloven/ naturmangfoldloven	Møte 19.03.2009 m/oppfølging	Ferdig	Enighet
MD	Sjølaksefiske	11. og 27.05.2010	Ferdig	Delvis enighet
OED	Finnmarkseiendommens stilling etter industrikonsesjonsloven	12.03.2009	Ferdig	Ikke enighet
OED	Utbygging og drift av Goliatfeltet	17.04.2009	Ferdig	Ikke enighet
OED	Kraftledning på 132 kV i Sør-Helgeland, klagesak	09.06.2009	Ikke ferdig	
OED	Forslag til lov om fornybar energi-produksjon til havs (Havenergilova)	09.06.2009 og 18.09.2009	Ferdig	Enighet
UD	Halvårlige kontaktmøter på politisk nivå	30.03.2009 og 18.12.2009	Faste møter	Faste møter

3.1.4 Sametingsvalget 2009 – ny valgordning

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 15 Spesielle prosjekter.

Ved sametingsvalget i 2009 var det innført 13 890 personer i Sametingets valgmanntall. Av disse er 53,1 pst. menn og 46,9 pst. kvinner. Valgmanntallet økte med 1 352 personer (10,8 pst.) fra forrige valg. Valget i 2009 ble gjennomført på grunnlag av en ny valgordning fastsatt med hjemmel i endringer i sameloven og i forskrift om valg til Sametinget. Valgkretsinnstillingen er endret ved at 13 kretser er slått sammen til 7. Ordningen med utjevningsmandater er fjernet, og antall mandater i tinget er igjen 39. Målsettingen med endringene i valgordningen er økt valgdeltakelse, raskere og enklere valgavvikling og større legitimitet for

Sametinget, blant annet bedre samsvar mellom mandatfordeling og avgitte stemmer.

Det ble gjennomført konsultasjoner om endringene mellom Sametinget, Kommunal- og regionaldepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet i løpet av 2008.

Etter valget i 2009 er kjønnsfordelingen 19 kvinner og 20 menn i Sametinget.

En sentral endring i valgordningen fra valget i 2009, er innføringen av et skille mellom kommuner som har færre enn 30 personer innført i Sametingets valgmanntall, og kommuner som har 30 eller flere manntallsførte i valgmanntallet. I kommuner med færre enn 30 manntallsførte, har velgere kun adgang til å avgi forhåndsstemme ved sametingsvalget. Det er Sametingets valgmanntall fra forrige valg som utgjør grunnlaget for å avgjøre hvilke kommuner som kun skal motta forhåndsstemmer ved valget, og hvilke kommuner som skal både

legge til rette for stemmegivning på valgting og motta forhåndsstemmer. Velgere i 47 av landets kommuner, i hovedsak i de nordligste valgkretsene, stemte på valgting selve valgdagen, mens velgere i andre kommuner kun hadde muligheten til å avgi forhåndsstemme ved valg til sameting høsten 2009. Samtlige kommuner var pålagt å ta imot forhåndsstemmer til sametingsvalget som til stortingsvalget.

Valgdeltakelsen var på 69,3 pst. på landsbasis i 2009. Dette er en nedgang på 3,3 pst. i forhold til valget i 2005. Resultatene fra valget viser store variasjoner i valgdeltakelsen i de ulike valgkretsene og i forhold til forrige valg. Det er utpreget nedgang i valgdeltakelsen i de sørligste valgkretsene Sør-Norge, sørsameområdet (Trøndelagsfylkene) og Vesthavet (kommunene i Sør-Troms, Nordre-Nordland og Midtre-Nordland). I samsvar med ny valgordning er det i disse valgkretsene at svært få kommuner hadde stemmegivning på valgtinget selve valgdagen, dvs. stemmegivningen skjedde ved forhåndvalg.

Sametingsvalgene har til nå ikke vært gjenstand for systematisk valgforskning. Det samiske forskningsprogrammet i Forskningsrådet har gitt støtte til et flerårig Samisk valgforskningsprogram. Programmet skal samle og tilgjengeliggjøre data knyttet til tidligere sametingsvalg, utføre velgerundersøkelse ved valget i 2009 og foreta avgrensede tematiske studier knyttet til valget i 2009, med særlig vekt på konsekvensene av ny valgordning. Programmet har også fått støtte fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet.

Det ble i 2009 bevilget 2,9 mill. kroner til Sametingets arbeid med forberedelse og gjennomføring av sametingsvalget i 2009.

3.2 Likestilling og antidiskriminering

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 2.10.2.1.6.

Barne- og likestillingsdepartementet (BLD) forpliktet seg i St.meld. nr. 28 (2007–2008) Samepolitikken til å gi faglig og økonomisk støtte til oppfølgingen av Sametingets handlingsplan for likestilling. Et viktig ledd i dette er støtten til opprettelsen av en stilling ved Gáldu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter. Stillingen finansieres i samarbeid med Sametinget og Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet. Stillingen knyttes til prosjektet «Likestilling og mangfold i det samiske samfunnet».

Tilskuddet til hovedprosjektet gis for en periode på tre år, fra 2010–2012.

Hensikten med prosjektet er å styrke kunnskapen og kompetansen i likestillings- og ikke-diskrimineringsarbeidet innenfor det samiske samfunnet. Det forventes at stillingen vil bidra til økt bevissthet om disse områdene innenfor bredden av den samiske befolkningen. Prosjektet tar utgangspunkt i regjeringens samlede innsats i forhold til likestilling og ikke-diskriminering, blant annet ved å se flere diskrimineringsgrunnlag i sammenheng.

Det er viktig at Sametinget integrerer likestillings- og ikke-diskrimineringsarbeidet i sin virksomhet, og aktivt fremmer økt tilgjengelighet og universell utforming i tråd med ny lovgivning og nasjonale målsettinger.

3.2.1 Handlingsplan for å fremme likestilling og hindre etnisk diskriminering 2009–2012

I 2009 la BLD fram *Handlingsplan for å fremme likestilling og hindre etnisk diskriminering 2009–2012*. Sametinget deltar i referansegruppa for planen.

Flere tiltak i planen retter seg mot den samiske befolkningen bl.a. kartlegging av hvordan samepolitikken ivaretas på lokalt og regionalt nivå (Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet) og rekruttering til samisk utdanning (Kunnskapsdepartementet).

På oppdrag fra BLD har FAFO i 2009 utarbeidet rapporten «*Lesbiske og homofile i Sápmi. En narrativ levekårsundersøkelse.*» Undersøkelsen er knyttet til regjeringens handlingsplan «*Bedre livskvalitet blant lesbiske, homofile, bifile og transpersoner 2009–2014*». Som et ledd i oppfølging av denne planen ble det i 2009 bevilget midler til Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner for å tilgjengeliggjøre informasjon på samisk.

3.3 Samisk statistikk

Det vises til Sametingets årsmelding kap 2.15.4.

Faglig analysegruppe for samisk statistikk ble opprettet i samarbeid med Sametinget i 2006 med formål om å styrke faktagrunnlaget for vurderinger og beslutninger særlig i konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. Gruppens mandat er å legge fram en årlig rapport med oversikt og analyse av aktuelle utviklingstrekk i det samiske samfunnet. Rapporten legges til grunn for konsultasjoner. Resultatene i gruppens andre rap-

port «Samiske tall forteller 2» (2009) viser følgende:

- Det er ikke funnet markante forskjeller i helse mellom den samiske og den ikke-samiske del av befolkningen, slik det er rapportert for noen andre urfolksgrupper. Samer er for øvrig mer misfornøyd med helsevesenet enn nordmenn.
- Antall sysselsatte i primærnæringene reindrift, jordbruk og fiske i samiske bosetningsområder er redusert i løpet av de siste ti år.
- I årene 2006–2009 gikk tallet på grunnskoleelever med opplæring i Samisk som 2. språk ned med 593 elever, dvs. at faget mistet 29 pst. av elevene sine de tre siste årene.
- Utdanningsnivået blant befolkningen mellom 24 og 65 år i SUF-området (Sametingets område for tilskudd til samiske næringstiltak) viser at det er flere som ikke gjennomfører videregående opplæring enn landsgjennomsnittet. På den annen side har kvinner i dette området relativt høy andel av de som har fullført universitets- og høyskoleutdanning. Andelen er høyere enn landsgjennomsnittet i områdets spredtbygde strøk, mens den er litt under i tettsteder. Andelen menn med universitets- og høyskoleutdanning i dette området er lavere enn landsgjennomsnittet, spesielt i tettsteder.

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet støtter årlig arbeidet til Faglig analysegruppe for samisk statistikk og arbeidet til Statistisk sentralbyrå med produksjon av Samisk statistisk årbok som utgis annet hvert år.

3.4 Regionalpolitikk

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 2.7.

Regjeringen legger stor vekt på den distrikts- og regionalpolitiske utviklingen, og ser det som svært positivt at Sametinget har engasjert seg i spørsmålet om sikring og utvikling av samiske bygder.

Samisk statistikk viser at antallet sysselsatte i primærnæringene reindrift, jordbruk og fiske i samiske bosetningsområder er redusert i løpet av de siste ti årene. Det er nedgang i antallet årsverk innen samisk reindrift, og det er nedgang i antallet fiskere og i antallet gårdsbruk i de fleste kommuner med samisk befolkning (jf. Samiske tall forteller II). Dette må ses sammen med data om nedgangen i folketallet, som særlig skyldes utflytting.

Slik Sametinget påpeker i sin årsmelding, hviler ansvaret for bygdeutvikling på mange parter;

både stat, fylke, kommuner og Sametinget. Økt samarbeid mellom sektorer, mellom regionale og statlige aktører, og mer direkte tiltaksrettede «spleiselag» mellom aktører i næringslivet, viser at det er vilje til økonomisk satsing og dialog om næringsutvikling og satsing på lokalsamfunnsutvikling.

Et viktig mål i distrikts- og regionalpolitikken er at alle skal ha reell frihet til å bosette seg der de vil. Regjeringen har således klare mål for stedsutvikling og utvikling av attraktive lokalsamfunn. Her vil Sametingets samarbeidsavtaler med fylkeskommuner med samisk befolkning være viktig, så vel som det arbeidet som Sametinget gjør med egne støtteordninger og næringsavtaler, og i forhold til Verdskapingsprogrammet for næringskombinasjoner og reiseliv.

Regjeringens satsinger på entreprenørskap er viktig for å skape utvikling i samiske bygder og lokalsamfunn. Samfunnsutviklingen tilsier at man her i stadig større grad er avhengig av å skape sin egen arbeidsplass for å bli boende. St.meld. nr. 30 (2008–2009) «Klima for forskning» understreker betydningen av næringsetableringer og entreprenørskap i samiske samfunn. Forskning, kompetanseoppbygging og fokus på entreprenørskap i utdanningen står sentralt for å realisere målene i regjeringens satsing på entreprenørskap. Også den næringspolitiske og den regionalpolitiske dimensjonen er viktig. Skolene utvikler opplegg som legger til rette for entreprenørskap, og vektlegger samarbeid med lokalsamfunnet (partnerskapsavtaler). Den næringspolitiske dimensjonen innebærer å utvikle innovasjon og entreprenørskap ved å bygge på de fortrinn som man har i de enkelte lokalsamfunnene. Det innebærer å samarbeide om å legge til rette for innovasjon og entreprenørskap på alle forvaltningsnivåer. (Jf. St.meld. nr. 25 (2008–2009) om distrikts- og regionalpolitikken, og St.meld. nr. 7 (2008–2009) Et nyskapende og bærekraftig Norge.) Regjeringen har utviklet Handlingsplan for entreprenørskap i utdanningen for å sikre utviklingen av fagmiljøer som kan ivareta entreprenørskap og innovasjon på alle utdanningsnivåer. En særlig satsing på Nord-Norge går også inn i handlingsplanen. Et eget nettverk for entreprenørskap i samiske områder er også dannet.

3.5 Internasjonal politikk

3.5.1 Nordområdene

Strategidokumentet *Nye byggesteiner i Nord – Neste trinn i regjeringens nordområdestrategi* ble presen-

tert i mars 2009. De konkrete satsingene som er nevnt i strategidokumentet, er innrettet i et 10–15 års perspektiv. Prioriteringen mellom de forskjellige satsingene, rekkefølgen på iverksettingen og tempoet i fremdriften, vil bli løpende vurdert og fremgå av regjeringens årlige budsjettfremlegg for Stortinget. Som det går frem av Nye byggesteiner i Nord, vil satsing på tiltak i nordområdene måtte tilpasses regjeringens øvrige satsingsområder og det økonomiske handlingsrommet i det enkelte budsjettår.

Regjeringen har etablert jevnlig kontakt og dialog med Sametinget om nordområdespørsmål og har tatt opp urfolksspørsmål i det bilaterale samarbeidet med Russland og innenfor regionale samarbeidsordninger som Barentssamarbeidet og Arktisk råd. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har løpende kontakt og dialog med andre departementer i oppfølgingen av regjeringens nordområdestrategi og -satsning som berører urfolk i nord. Det nye senteret for klima og miljø i Tromsø vil også ha fokus på problemstillinger relatert til urfolk. Både samiske forskningsinstitusjoner og Sametingets sekretariatet er trukket med i utformingen av senteret faglig og organisatorisk i prosessen.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har i 2009 gitt støtte til Skoltesamisk kultur over grenser – et grenseoverskridende prosjekt som i hovedsak er støttet av Interreg Sápmi med nasjonal finansiering fra Finland og Norge. Videre har departementet gitt støtte til arbeidet i SamiNorth – Samiske institusjoners nordområdenettverk, Senter for nordlige folk til utvikling av utstilling om nordlige folk og Internasjonalt reindriftssenter til kompetanseutvikling. Siktemålet er at reindriftsrelatert informasjon på engelsk, russisk og samisk skal være tilgjengelig via reindriftsportalen. Departementet har også gitt støtte til Samisk høyskole til å videreføre CEAVVI som er et delprosjekt av det internasjonale klimaprogrammet EALÁT som er støttet av Forskningsrådet. EALÁT er et samarbeid mellom flere titalls forskere og fagmiljøer fra flere arktiske land.

Kultur- og kirkedepartementet har i 2009 støttet etableringen av et internasjonalt samisk filmsenter i Kautokeino som skal fremme samisk film og filmskapning i Norge, Sverige, Finland og Russland. I tillegg har Sametinget bidratt med støtte til filmsenteret.

Utenriksdepartementet har gitt støtte til Samerådet til styrking av lokale samiske samfunn og språk i Nordvest-Russland, og til å styrke grenseoverskridende samarbeid og informasjon gjennom samiske media. Departementet har også bidratt

med midler til Karasjok kommune til å utvikle kunnskap og kompetanse innen internasjonal handel hos foretak og kommunale næringsutviklingsaktører i 15 grensekommuner i Finland, Norge, Russland og Sverige. Siktemålet er å utvikle nettverkssamarbeid med særlig fokus på eliminering av grensehindringer.

I forhold til årsrapportens omtale i kap. 2.11.3.10 av Barentssamarbeidet bemerker Utenriksdepartementet at Norge og Sverige har gitt økonomisk støtte til urfolks deltagelse i arbeidsgruppen for urfolk (WGIP) og andre arbeidsgrupper. Det norske Barentssekretariatet i Kirkenes har en fast ansatt urfolksmedarbeider som arbeider med prosjekter og samtidig er sekretær for urfolksgruppen. Det er et nært samarbeid med det internasjonale Barentssekretariatet (IBS), som har en urfolksmedarbeider finansiert av Sametinget og Utenriksdepartementet.

Regjeringen la i september 2009 frem *Mulighetenes landsdel. Handlingsplan for kultur i Nordområdene*, som inneholder en rekke tiltak som skal bidra til å synliggjøre, sikre og styrke kulturlivet og kulturfeltets bidrag til utvikling i nordområdene, herunder også samisk kultur. Handlingsplanen inneholder tiltak til styrking av kulturfeltet i Nord-Norge, styrking av norsk-russisk kultursamarbeid og styrking og videreføring av annet internasjonalt kultursamarbeid i nordområdene. I tråd med handlingsplanen vil Kulturdepartementet arbeide for å styrke samisk kultur og nasjonale minoriteters kultur. Som ledd i styrkingen av det norsk-russiske kultursamarbeidet er det etablert et treårig samarbeidsprogram. Her er samisk kultur og urfolkskultur trukket frem som et av fem fokusområder i programperioden 2010–2012.

Kulturdepartementet har bidratt til næringsutvikling basert på samisk kultur gjennom et tilskudd til Hermetikken næringshage til forberedelse og gjennomføring av et program for samiske kulturnæringsutøvere i Barentsregionen.

3.6 Areal og miljøpolitikk

3.6.1 Naturmangfoldloven

Det vises til Sametingets årsmelding pkt. 2.8.4.17 om vern. Den nye *Lov om forvaltning av naturens mangfold* (naturmangfoldloven) trådte i kraft 1. juli 2009. Loven legger til grunn at samisk kultur og livsstil alltid har vært sterkt knyttet til naturen. Dette kommer blant annet til uttrykk i lovens formål (§ 1) og i bestemmelsen om kunnskapsgrunnlaget (§ 8). § 14, annet ledd uttrykker at det skal legges tilbørlig vekt på det samiske naturgrunnla-

get ved vedtak i eller i medhold av naturmangfoldloven, noe som også følger av konvensjon om sivile og politiske rettigheter art. 27. Dette er for første gang synliggjort ved at det i formålsparagrafen for Sjunkehatten nasjonalpark i Nordland heter: «Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget». Det er videre tatt inn en bestemmelse i loven om ivaretagelse av urfolks og lokalbefolknings interesser når fordelene fra utnytting av genetiske ressurser fra naturen skal fordeles. Det vises for øvrig til Ot.prp. nr. 52 (2008–2009).

Det har vært gjennomført flere konsultasjonsrunder med Sametinget i vernesaker etter naturvernlovgivningen. Konsultasjonene mellom Sametinget og Miljøverndepartementet har enten vært konkrete drøftingsmøter og/eller en rekke kontakter ofte gjennom e-postutveksling av konkrete tekstforslag på administrativt nivå. Det har også vært konsultasjonsmøter mellom Sametinget og vedkommende fylkesmann/Direktoratet for naturforvaltning. Møtene gjelder både nye vernesaker og arbeidet med forvaltningsplaner. Konsultasjonene har vært gjennomført innenfor en åpen og tilfyllsfull ramme, og det er oppnådd enighet i alle saker.

Sametinget har i mange enkeltsaker opptrådt som konstruktivt mellomledd mellom offentlig miljøvernmyndighet og ulike samiske interesser. Det er regjeringens målsetting at nasjonalparkplanen (St.meld. nr. 62 (1991–92) skal være slutført i løpet av 2010. I områder med samiske interesser gjenstår følgende planer: Finnmark: Verneplan for utvidelse av Øvre Anarjokha nasjonalpark og verneplan for Goahetteloubbal nasjonalpark, Troms: Verneplan for Rohkunborri nasjonalpark og verneplan for Kvænangsbotn/Navitdalen. Nordland: Verneplan for Sundsfjordfjella. I tillegg gjenstår verneplan for myr og våtmarker i Finnmark. For å sikre fremdriften i gjenstående vernesaker i de tre nordligste fylkene, har Miljøverndepartementet for 2010 bevilget 1 million kroner til Sametinget for å styrke Sametingets kapasitet i arbeidet med vernesaker i samiske områder.

Regjeringen tar sikte på å fremme verneplanen for Rohkunborri nasjonalpark før sommeren 2010. Direktoratet for naturforvaltning har konsultert Sametinget, Hjerttind/Altevatn/Fagerfjell og Gielas reinbeitedistrikter, samt Talma sameby 28. og 29. september 2009. Miljøverndepartementet har hatt møter med Talma sameby 25. mars 2010 i Kiruna. På møtet i Kiruna deltok også representanter fra Sametinget, direktoratet og fylkesmannen. Pr. 1. mai 2010 er konsultasjonsrunden her ennå ikke avsluttet.

Den nye forvaltningsmodellen for nasjonalparker og andre store verneområder skal gradvis implementeres i løpet av 2010. I områder med samiske interesser skal bl.a. Sametinget oppnevne representanter til de interkommunale verneområdestyrene.

Det er nylig igangsatt en planprosess for Dåapma nasjonalpark på Nord-Fosen i Sør-Trøndelag. Det skal etableres et arbeidsutvalg for verneplanarbeidet i regi av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Representanter fra berørte samiske interesser, herunder Fosen/Njaarke reinbeitedistrikt vil bli invitert til å delta i arbeidsutvalget.

Etter samråd med Sametinget er arbeidet med verneplan for Tysfjord/Hellemo i Nordland foreløpig stilt i bero. Det vil bli tatt stilling til spørsmålet om gjenoppstart i 2011.

3.7 Kulturminnevern

I behandlingen i Stortinget av saken om Riksrevisjonens undersøkelse av hvordan Miljøverndepartementet ivaretar det nasjonale ansvaret sitt for freda og verneverdige bygninger, uttalte miljø- og utviklingsministeren at han var enig med kontroll- og konstitusjonskomiteen i at det var nødvendig å iverksette ulike typer tiltak for å sikre en god måloppnåelse innen 2020, og videre at departementet vil komme tilbake til Stortinget med et nærmere opplegg for oppfølging av Riksrevisjonens rapport på et senere tidspunkt.

3.8 Kultur

3.8.1 Samisk kultur

Det vises til kapittel 6 Kultur i Sametingets årsmelding.

Fra 2002 er forvaltningsansvaret for en rekke kulturinstitusjoner og -tiltak overført til Sametinget. Sametinget forvalter en rammebevilgning til kulturformål under statsbudsjettets kapittel 320 Allmenne kulturformål, post 53 Samiske kulturformål. Det er Sametingets ansvar å prioritere innenfor denne rammen og sørge for at midlene blir brukt på best mulig måte for å styrke og ivareta samisk kultur.

Bevilgningen skal dekke følgende formål: samiske musikkfestivaler, samiske kunstnerstipend og stipendkomitévederlag, utstillingsvederlag til samiske kunstinstitusjoner, Beavivvås Samiske Nasjonalteater, tidsskriftet Nuorttanaste, stedsnavnstjenesten og oppfølging av samisk språklov, Sametingets bibliotek, mobil bibliotek-tje-

neste og samiske museer. For øvrig fordeler Sametinget midlene etter egne prioriteringer.

Bevilgningen til samiske kulturformål under kap. 320, post 53 er i 2010 på nær 65,4 mill. kroner, en økning på 3,3 mill. kroner fra året før. Siden 2005 er bevilgningen på denne posten økt med over 33 mill. kroner. Formålet med økningen er å bedre Sametingets mulighet til å drive en aktiv kulturpolitikk, i samsvar med intensjonene i Soria Moria-erklæringen og Kulturløftet.

I 2009 flyttet Samisk arkiv inn i nye lokaler i Samisk vitenskapsbygg i Kautokeino. I den forbindelse ble driftsbevilgningen til Samisk arkiv, som ligger under det statlige Arkivverket, økt med 2,2 mill. kroner i statsbudsjettet for 2010. I tillegg ble det bevilget 1,1 mill. kroner til investeringer.

Over statsbudsjettets kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner er det i 2010 bevilget 1,5 mill. kroner til Riddu- Riddu Festivála. Festivalen er gitt status som knutepunkt fra 2009.

Med henvisning til St.meld. nr. 32 (2007–2008) *Bak kulissene*, ble det i Prop. 1 S (2009–2010) foreslått å overdra statens aksjeandel på kr 40 000 i Beaivvás Samiske Nasjonalteater vederlagsfritt til Sametinget i 2010. Forslaget ble vedtatt av Stortinget 15. desember 2009 i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2010.

Kulturdepartementet vil i løpet av 2010 overdra statens aksjeandel på kr 40 000 i Beaivvás Samiske Nasjonalteater vederlagsfritt til Sametinget, jf. vedtak VII, Prop. 1S (2009–2010) for Kultur- og kirkedepartementet.

3.8.1.1 Kulturbygg

Under statsbudsjettets kapittel 320 Allmenne kulturformål, post 73 Nasjonale kulturbygg, ga Kulturdepartementet 2,5 mill. kroner i 2009 i tilskudd til ferdigstilling av utstillinger i nybygget for Østsamisk museum/Ávvá skoltesamisk museum og 5,2 mill. kroner til videre prosjektering av utvidelsen ved Ája samisk senter. Statsbygg er byggherre for begge prosjektene.

Utbyggingen ved Ája vil gjennomføres i 2010. Utstillingene blir montert første halvår 2011, og utvidelsen med museumsfunksjoner og samisk bibliotek åpnes for publikum sommeren 2011.

Statsbygg har i 2009 gjennomført arkitektkonkurranse for nye lokaler for Saemien Sijte på Snåsa i Nord-Trøndelag. Prosjektkostnadene finansieres av Statsbygg innenfor husleieordningen. Husleien vil måtte dekkes innenfor de årlige bevilgningene på statsbudsjettets kapittel 320, post 53 Samiske kulturformål som forvaltes av Sametinget.

3.8.1.2 Pressestøtte til samiske aviser

Pressestøtten til samiske aviser ble økt betydelig i 2008 og 2009 med det formål å legge til rette for utgivelse av samiske dagsaviser. Fra høsten 2008 kom både Ávvir og Ságat ut som dagsaviser, med fem utgivelser per uke.

Som et ledd i oppfølgingen av handlingsplanen for samiske språk har Kulturdepartementet i samarbeid med Medietilsynet utredet hvordan tilskuddsordningen for samiske aviser i større grad kan stimulere til bruk av alle de samiske skriftspråkene. Utredningen ble sendt på alminnelig høring 25. august 2009.

Under høringen ba Sametinget om å bli konsultert i den videre behandlingen av saken.

Kulturdepartementet vil følge opp anmodningen i tråd med gjeldende avtale om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget.

3.8.1.3 UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven

UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven ble ratifisert av Norge i 2007. Statens senter for arkiv, bibliotek og museum (ABM-utvikling) har fått i oppdrag av Kulturdepartementet å utarbeide en overordnet oversikt over aktuelle fagmiljøer og kulturarvsområder som dekkes av konvensjonen i Norge. Det skal lages en bred utredning som blant annet også skal gi oversikt over udekkede felt, historisk og i vår egen samtid, hvor det er nødvendig med særskilte tiltak. Utredningen skal utarbeides i samarbeid med fagpersoner, fagmiljøer, organisasjoner, utøvere og andre. Det er også oppnevnt en referansegruppe for utredningen og etter forslag fra Sametinget er RiddoDuottarMuseat representert i denne.

Den norske UNESCO-kommisjonen og ABM-utvikling har som ledd i dette arbeidet også fått utarbeidet en analyse av konvensjonen, med mål om å skape innsikt i dens betydning i praktisk politikk på lokalt og nasjonalt plan.

3.9 Samiske språk

3.9.1 Handlingsplan for samiske språk

Handlingsplan for samiske språk ble lagt frem 29. mai 2009. Handlingsplanen skal ha en virketid på fem år.

Det overordnede målet med handlingsplanen er å legge til rette for en trygg framtid for de samiske språkene i Norge. Et viktig mål er å få flere samiske språkbrukere. De tre samiske språk-

kene nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk skal få likeverdige utviklingsmuligheter. Lulesamisk og sørsamisk språk er minoritetsspråk også i samisk sammenheng. Handlingsplanen har derfor spesielt fokus på lulesamisk og sørsamisk språk, noe som også avspeiles i oppfølgingen av planen.

Som oppfølging av handlingsplanen har flere departementer i sin tildelingsbrev til statlige etater understreket etatenes ansvar for å styrke den samiskspråklige og kulturelle kompetansen innenfor egen virksomhet, og ved å øke informasjonen på samisk til samiske brukere.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet koordinerer arbeidet med oppfølging av handlingsplanen, og skal utarbeide årlige statusrapporter i samarbeid med berørte departementer og i dialog med Sametinget. Første statusrapport vil foreligge høsten 2010.

3.9.2 Samelovens språkregler

Forvaltningsområdet for samelovens språkregler ble i 2009 utvidet med Lavangen kommune. Flere kommuner vurderer innlemmelse i forvaltningsområdet. Regjeringen mener at det er viktig å etablere tospråklige samfunn der dette er mulig, og er positiv til en ytterligere utvidelse av forvaltningsområdet.

Samelovens språkregler ble evaluert i 2007. Evalueringen ble foretatt av Samisk institutt på oppdrag fra Kultur- og kirkedepartementet. Evalueringsrapporten viser at de offentlige organene som omfattes av samelovens språkregler ikke oppfyller lovens krav fullt ut. Hovedårsaken synes å være mangel på kompetanse i samisk språk blant ansatte i offentlige etater. På bakgrunn av de problemstillingene som kommer frem i evalueringen av samelovens språkregler, og på bakgrunn av at forvaltningsområdet for samelovens språkregler er utvidet til å omfatte både nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk språk, har Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, i samarbeid med aktuelle departementer og Sametinget, satt i gang et arbeid med gjennomgang av samelovens språkregler. Spørsmålet om samelovens språkregler fullgodt dekker kravene i Norges internasjonale forpliktelser i forhold til samiske språk vil blant annet bli vurdert i denne sammenheng. Behov for en eventuell revisjon av samelovens språkregler vil bli vurdert.

Det vises til punkt 2.5.3.1 i Sametingets årsmelding. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet ser behovet for å styrke bruken av de samiske språkene i kirken. Spørsmålet om dette skal reguleres ved et pålegg i sameloven om bruk

av samisk i gudstjenesten, vil bli vurdert i forbindelse med gjennomgang av sameloven.

3.9.3 Flerspråklig senter i Storfjord

Mange lokalsamfunn i Troms og Finnmark har tradisjonelt vært trespråklige samfunn – norsk, samisk og kvensk. Mange slekter har både norsk, kvensk og samisk bakgrunn. Storfjord kommune arbeider med prosjektet *Mangfold styrker* for å utvikle kommunen som en trespråklig kommune. Et av tiltakene er et trespråklig senter for norsk, samisk og kvensk/finsk. Språksenteret ble åpnet 15. februar 2010. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har sammen med Storfjord kommune, Troms fylkeskommune og Sametinget bidratt til finansiering av dette senteret.

3.9.4 Nødmeldetjenesten og samisk språk

Det vises til Sametingets årsmelding kap 2.9.11.

Som ansvarlig for samordningen mellom nødetatene politi, brann og helse, har Justisdepartementet ledet arbeidet med en utredning om felles nødnummer og felles sentraler for de tre nødetatene. Utredningen ble lagt fram 15. juni 2009 og anbefaler at alle nødmeldinger går til sju eller åtte felles nødsentraler, fremfor dagens 69 sentraler. Med vesentlig færre sentraler, som også er felles for de tre nødetatene, vurderer utredningen det som mer gjennomførbart å få samisk-kyndig personell tilgjengelig. Utredningen har vært på en bred høring.

Sametinget anmodet våren 2009 Justisdepartementet om konsultasjoner om ivaretagelse av samisk språk i nødmeldetjenesten. Et første konsultasjonsmøte ble holdt 25. august 2009, hvor også Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet deltok.

To forhold ble tatt opp:

- Samenes muligheter til å bli betjent på samisk ved dagens nødmeldesentraler
- Hvordan det kan legges til rette for at samisk språk og kultur blir ivare tatt dersom det blir endringer i nødmeldetjenesten i tråd med ovennevnte utredning

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har i ettertid ført tilsyn med 110-sentralen i Hammerfest og kommunene i Finnmark innenfor forvaltningsområdet for samiske språk, med utgangspunkt i hvordan nødmeldinger på samisk blir besvart og håndtert.

I brev til alle kommunene innenfor forvaltningsområdet for samiske språk i Finnmark er det påpekt som avvik at kommunene ikke er i stand til å motta og håndtere nødmeldinger på samisk på en tilfredsstillende måte. Kommunene er gitt en frist til 15. august med å legge fram en handlingsplan for hvordan man vil løse saken.

Det vil bli avholdt flere konsultasjonsmøter med Sametinget om ordningen.

3.10 Barnehage

Sametinget har utarbeidet en informasjonsbrosjyre om barnehagetilbud til samiske barn. Kunnskapsdepartementet har trykket og distribuert brosjyren. Dette er ett av flere tiltak som Sametinget og Kunnskapsdepartementet samarbeider om for bedre informasjonen til kommuner og andre aktører om etablering av barnehagetilbud til samiske barn.

Når det gjelder utviklingen på barnehageområdet, er Sametinget for 2009 tildelt midler til tilskudd til samiske barnehager over Kunnskapsdepartementets budsjettkapittel 231, post. 50. Sametinget forvalter tilskuddet til samiske barnehager, tilskudd til språktiltak i norskspråklige barnehager med samiske barn, tilskudd til utarbeiding av pedagogisk materiell og midler til informasjons-, utviklings- og veiledningsarbeid.

Som en oppfølging av St.meld. nr. 28 (2007–2008) Samepolitikken gjennomføres det fra 2008 to årlige administrative samarbeidsmøter mellom Barnehageavdelingen i Kunnskapsdepartementet og Sametinget om utfordringer og tiltak i den samiske barnehagesektoren. I 2009 ble i tillegg enighet mellom Sametinget og Kunnskapsdepartementet om at det avholdes fire samarbeidsmøter per år. Ettersom Barnehageavdelingen har etablert egne møter, omfatter ordningen Forskningsavdelingen, Universitets- og høyskoleavdelingen og Opplæringsavdelingen i Kunnskapsdepartementet. Det holdes konsultasjonsmøter etter behov.

Sametinget og Kunnskapsdepartementet har samarbeidet om tiltak i departementets strategier for økt kompetanse og for rekruttering av førskolelærere til barnehagene 2007–2011. Oppfølging av Handlingsplan for samiske språk er også sett i denne sammenheng, og i tillegg har bl.a. Utdanningsdirektoratet fått i oppdrag å iverksette oppfølging av flere av de tiltakene som omfatter grunnopplæringen.

Kunnskapsdepartementet vil i 2010 prioritere å få oversatt aktuelle dokumenter som rundskriv og veiledere til de tre samiske språk.

3.11 Samiske læremidler

Det har vært foretatt en kartlegging av eksisterende læremidler på nord-, lule- og sørsamisk som er i samsvar med Kunnskapsløftet – Samisk, samt hva som mangler av læremidler for ulike fag/emner og trinn. Kartleggingen viser at det fremdeles er et stort behov for samiske læremidler tilpasset Kunnskapsløftet – Samisk.

En arbeidsgruppe bestående av Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet har vurdert en mer effektiv organisering av fremtidig samisk læremiddelutvikling. Arbeidsgruppen har hatt dialog med aktuelle aktører og innhentet informasjon om sammenlignbare forhold internasjonalt.

Arbeidsgruppen la i midten av februar 2010 fram sin rapport om mer effektiv utvikling og produksjon av samiske læremidler. Rapporten er til behandling i Kunnskapsdepartementet.

3.12 Grunnopplæring

Det vises til punkt 2.4.5.5 om Endring av forskrift til opplæringsloven – krav om språklig parallellutgave og vurdering.

Kunnskapsdepartementet vil bemerke at opplæringsloven § 9–4 første ledd fastsetter at det i andre fag enn norsk bare kan benyttes læremidler som foreligger på bokmål og nynorsk til samme tid og til samme pris. Opplæringsloven § 9–4 femte ledd gir hjemmel til å fastsette forskrifter om hvilke læremidler som er omfattet av § 9–4 første ledd. Ettersom § 9–4 første ledd ikke omhandler samisk, har departementet ikke hjemmel til å fastsette forskriftsbestemmelse slik Sametinget ønsker.

Regjeringen har for øvrig i Prop. 95 L (2009–2010) fremmet forslag til diverse endringer vedrørende språknorm med mer i opplæringsloven § 9–4. Bestemmelsens første ledd om kravet til parallellutgaver var her ikke gjenstand for endringer, men det ble likevel presisert i bestemmelsens siste ledd at bestemmelsen om kravet om parallellutgaver ikke gjelder for samiske læremidler. Kunnskapsdepartementet var i dialog med Sametinget om endringene. Sametinget hadde ikke innvendinger og ønsket ikke formell konsultasjon om saken.

Samisk høgskole opprettet i 2007 Senter for samisk i opplæringen. Senteret blir fra 2010 finansiert fra bl.a. Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. Senteret arbeider for å fremme grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og muntlig framstilling på de samiske språkene, og har som mål å initiere og delta i forskning. Senteret drives på prosjektbasis.

3.13 Høyere utdanning

Det vises til Sametingets årsmelding kap 2.4.6.

Samisk høgskole, Sametinget, KS Finnmark, Høgskolen i Finnmark og Fylkesmannen i Finnmark iverksatte i 2009 en kampanje for å rekruttere flere studenter til de to lærerutdanningene i fylket (Drømmejobben/Gollevirgi). Kampanjen ble økonomisk støttet av Kunnskapsdepartementet. Samisk høgskole hadde økt søkning til førskolestudiet skoleåret 09/10, og kampanjen kan ha vært en viktig årsak til dette. Søkingen til allmenlærerutdanningen økte også som følge av kampanjen.

Rekrutteringen til samiske studier er en betydelig utfordring. Kunnskapsdepartementet finansierer derfor utarbeidelsen av en rekrutteringsstrategi.

Som oppfølging innenfor det samiske området av Stortingets behandling av St.meld.nr. 11 (2008–2009) *Læreren – rollen og utdanningen*, oppnevnte Kunnskapsdepartementet et utvalg for å utvikle forslag til forskrift om rammeplan for samisk grunnskolelærerutdanning. Sametinget deltok som observatør i utvalget. Utvalget leverte forslag til forskrift i slutten av november 2009. Departementet sendte på høring et forslag til forskrift om samisk grunnskolelærerutdanning som avvek fra rammeplanutvalgets forslag på noen punkter. Det ble gjennomført konsultasjon med Sametinget om forskriften i februar 2010.

For å kunne ha den nødvendige fleksibilitet er Samisk høgskole fristilt fra framtidig nasjonal rammeplan for sin lærerutdanning for grunnskolen. Samisk høgskole har utarbeidet en rammeplan for struktur og oppbygning av den nye lærerutdanningen på samisk. Departementet har gitt overordnede nasjonale bestemmelser (forskrift) om lengde og hovedkomponenter i oppbyggingen av samisk grunnskolelærerutdanning.

Forskrift for samisk lærerutdanning er fastsatt av departementet 1. mars 2010 og gjelder fra og med opptak til høyere utdanning samme år. Rammeplanen skal være en nasjonal forskrift.

3.14 Tradisjonell kunnskap/Árbediehtu

Det vises til Sametingets årsmelding kap 2.13.6.

St.meld. nr. 28 (2007–2008) Samepolitikken beskriver regjeringens forutsetninger for satsingen på samisk tradisjonell kunnskap. I samarbeid med Sametinget har regjeringen bevilget midler til Samisk høgskole – Sámi allaskuvla – fra 2008 til et tre-årig pilotprosjekt for å samle erfaringer med prosjektarbeid i samiske områder. I 2010 er det bevilget 1,4 mill. kroner til prosjektet.

Det har vært et mål å gjennomføre prosjektet i samarbeid med samiske lokalsamfunn. Samisk høgskole har utviklet samarbeid med partnere i lokalsamfunn med sør-, nord- og lulesamisk befolkning. Det er valgt prosjektområder hvor en samisk institusjon lokalt kan fungere som partnerinstitusjon i prosjektet, og dermed bidra til at lokalsamfunnene kan delta, påvirke og bidra kunnskapsmessig til gjennomføringen av pilotprosjektet. På den måten kan man realisere et mål om at innsamlet dokumentasjon av samenes tradisjonelle kunnskaper skal kunne forvaltes av og være tilgjengelig for lokalsamfunnet som står bak den dokumenterte kunnskapen.

En modell med *partnership-forskning* mellom forskningsinstitusjoner, lokale institusjoner, lokalsamfunn og kunnskapsbærere er inspirert av internasjonal urfolksforskning, og har fungert positivt i andre urfolksområder. Med denne arbeidsformen ønsker Samisk høgskole særlig å vektlegge bevissthet om de forskningsetiske problemstillingene som knytter seg til bevaring og bruk av tradisjonell kunnskap/árbediehtu i samiske lokalsamfunn. Árbediehtu-prosjektet skal:

- Utvikle en metodologi for å dokumentere, bevare, beskytte og lagre árbediehtu. Det skal bl.a. produseres en metodebok, en vitenskapelig artikkelsamling, *tool-kit* (verktøykasse) for dialog med lokalsamfunn, samt etiske retningslinjer for dokumentasjonsarbeid. Alle partnere, forskere, andre eksperter og tradisjonsbærere skal være co-produsenter av dette materialet. I prosjektet skal det vurderes felles nøkler og kravspesifikasjoner innen kunnskapslagring.
- Utvikle kunnskap og kapasitet i forhold til dokumentasjon og videreføring av árbediehtu. Arbeidet skal bidra til en større bevissthet om og økende kunnskap i arbeid med samiske tradisjonskunnskaper.
- Foreslå et allsamisk program basert på erfaringer fra prosjektet, teoretisk gjennomgang og grundig analyse av prosessene og erfaringene, praktisk lærdom fra andre steder i urfolksver-

den, samt basert på metoder som blir utviklet og utprøvd på feltet.

Partnere i prosjektet er Samisk høgskole, Saemien Sijte, RidduDuottarMuseat, Árran og Sjøsamisk kompetansesenter. Det er også etablert samarbeid med forskningsnettverket Fávllis ved Universitetet i Tromsø og Gáldu, Kompetansesenter for urfolks rettigheter i Guovdageaidnu/Kautokeino. Prosjektets hjemmeside, www.arbediehtu.no, brukes aktivt til å informere om prosjektets aktiviteter og å formidle foreløpige resultater. Hjemmesiden har også intranett som brukes for intern kommunikasjon mellom partnerinstitusjonene.

3.15 Næring

3.15.1 Jordbruk

Regjeringen har i Soria Moria-erklæringen nedfelt at den vil sikre utøvere i landbruket inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper. Videre har regjeringen i erklæringen vektlagt å sikre et landbruk med en variert bruksstruktur over hele landet. Ved bl.a. de årlige jordbruksoppgjørene har regjeringen vektlagt satsing på inntektsutviklingen for foretakene i landbruket, tiltak for distriktslandbruket og styrke strukturprofilen.

Gjennom denne satsningen gir regjeringen også samisk jordbruk bedre rammevilkår. Tiltakene for samisk jordbruk gjennomføres innenfor den helhetlige landbrukspolitikken. Dette gjelder ikke bare for de økonomiske virkemidlene, men også med hensyn til miljø- og ressurspolitikken, vektleggingen av de matpolitiske tiltakene, satsingen på næringsutvikling og eiendoms- og bosettingspolitikken. Disse tiltakene bidrar til oppnåelse av Sametingets hovedmål for næring med *«sterke og levende samiske samfunn med stabil bosetting og allsidig næringsliv»*. Bruk av generelle virkemidler rettet inn mot distrikt og struktur er i samsvar med Sametingets delmål for næringen *«å opprettholde og utvikle næringslivet i samiske områder»*.

Landbruket i Nord-Norge har vanskelige naturgitte forhold pga. spredt produksjon og lange transportavstander for innsatsvarer og landbruksprodukter. For å stimulere til et aktivt landbruk i landsdelen, og gjennom dette det samiske landbruket, er grovfôrbaserte husdyrproduksjoner kanalisert til Nord-Norge og det gis en kompensasjon for produksjonsulempene gjennom et sett av ulike distriktsdifferensierte virkemidler. Det ytes ikke bare støtte gjennom økonomiske virkemidler med direkte inntektsvirkning overfor jordbruksforetakene, det satses også på andre ordninger som

frakttilskuddene for alle de viktige produksjonene i jordbruket, som betyr mye for de nordnorske fylkene.

I tillegg til tilskuddsordninger prioriteres jordbruket i landsdelen også gjennom andre tiltak. Ved jordbruksforhandlingene i både 2006 og 2009 ble det eksempelvis vedtatt å sette av 1 million liter melkekvote for omfordeling fra andre områder til Finnmark. Ved jordbruksoppgjøret i 2009 ble det ut fra strukturmessige forhold i melkeproduksjonen i Finnmark også vedtatt økt arealtilskudd for grovfôr i Finnmark og deler av Nord-Troms. Disse tiltakene har inngått i de innspill Sametinget har gitt Landbruks- og matdepartementet i forkant av de årlige jordbruksoppgjørene.

Tilsvarende som med reindriftsavtalen settes det av midler over jordbruksavtalen til Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling/STN. Dette som et bidrag til utvikling av samisk jordbruk. Både Sametinget og departementet har vektlagt god kontakt mellom Sametinget, Innovasjon Norge og fylkesmannens landbruksavdeling i Finnmark med hensyn til utarbeiding av strategier for investeringsmidlene.

For å stimulere til næringsutvikling innen og i tilknytning til landbruket, stilles det også til disposisjon flere økonomiske virkemidler over nasjonale ordninger. Dette er ordninger som også foretak innen samisk jordbruk kan søke på. Dette gjelder bl.a. de fylkesvise bygdeutviklingsmidlene fra Landbrukets utviklingsfond (LUF) og skal legges til rette for næringsutvikling som danner grunnlag for langsiktig, lønnsom verdiskaping og desentralisert bosetting med utgangspunkt i landbrukets ressurser generelt og landbrukseiendommen spesielt. Midlene forvaltes regionalt. I tillegg kommer flere andre ordninger som bl.a. Verdiskapingsprogram for matproduksjon og Utviklingsprogram for innlandsfiske.

Sametinget ønsker innflytelse på utformingen av næringspolitikken i Norge, fordi næringsutviklingen i samiske områder i stor grad er avhengig av sentrale myndigheters politikk. Sametinget har uttrykt ønske om en konsultasjonsprosess i forhold til jordbruksoppgjørene. Dette kan imidlertid ikke gjennomføres fordi jordbruksforhandlingene er grunnlaget for inngåelse av en avtale mellom to parter, staten og jordbruket v/Norges Bondelag og Norsk Bonde og Småbrukarlag. Hvordan forhandlingene skal gjennomføres er fastsatt i en egen *«Hovedavtale for jordbruket»* inngått mellom staten og jordbrukets organisasjoner. Forhandlingene gjelder også i stor grad budsjettmessige forhold som ikke inngår i konsultasjonssystemet.

Sametinget og Landbruks- og matdepartementet har imidlertid etablert en viktig prosess gjennom faste møter i forkant av jordbruksforhandlingene, inkl. oversending av betydelig skriftlig materiale til departementet. Denne kontakten med Sametinget ble fulgt opp også i 2009.

3.15.2 Reindrift

Målet for reindriftspolitikken er å få en reindrift som er økonomisk, økologisk og kulturelt bærekraftig. For at reindriften framover skal være et fundament for samisk kultur, må den bli verdsatt og forvaltet som en næring med økonomisk verdiskaping og effektiv produksjon.

De to sentrale virkemidlene for å nå de reindriftspolitiske målene er reindriftsloven og reindriftsavtalen.

Ny reindriftslov ble satt i kraft fra 1. juli 2007. Fortsatt arbeides det med implementering av ny lov. Loven er basert på at reindriften er avhengig av de biologiske ressursene på beitearealene, og at tilgangen til og bruken av disse må være bærekraftig i et langsiktig perspektiv. Godkjente bruksregler vil utgjøre fundamentet i ressursforvaltningen fremover, og være en forutsetning for at en rekke av lovens bestemmelser skal komme til anvendelse. Styret i de ulike reinbeitedistriktene har etter ny lov fått ansvaret for å utarbeide bruksregler. Bruksreglene skal inneholde regler om bl.a. beitebruken, reintall og nødvendig infrastruktur. Bruksreglene skal godkjennes av områdestyret. Når det gjelder reintallet, skal dette endelig godkjennes av Reindriftsstyret. Mange distrikter har utarbeidet bruksregler, men foreløpig er det ingen distrikt som har fått godkjent sine bruksregler. Reindriftsforvaltningen følger nå opp både de distriktene som har utarbeidet bruksregler, men hvor det er påpekt mangler, samt de distriktene som ennå ikke har oversendt bruksreglene for godkjenning. Videre vises det til at reindriftstyresmaktene har fått utvidede fullmakter til å følge opp i de tilfellene der det interne selvstyret ikke fungerer, og der hensynet til ressursgrunnlaget eller andre samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I forbindelsen med de årlige reindriftsavtaleforhandlingene har Sametinget en observatørstatus, og følger løpende forhandlingene. I forkant av forhandlingene behandlet Sametinget sitt innspill til forhandlingene om Reindriftsavtalen 2010/2011 under sitt plenumsmøte i november. Innspillet omfatter en rekke områder, og samsvarer i hovedtrekk med Norske Reindriftsamers Landsforbunds (NRL) krav. Den 15. desember ble det avholdt drøftelsesmøte mellom Sametinget og politisk ledelse i

Landbruks- og matdepartementet (LMD) hvor Sametinget utdypet sitt innspill.

Den 18. februar ble NRL og staten enige om ny reindriftsavtale for perioden 01.07.2010–30.06.2011. Avtalen innebærer økonomiske tiltak i reindriftnæringen på i alt 101,0 mill. kroner. Dette er tilsvarende bevilgning som for gjeldende avtale.

Reindriftsavtalen 2010/2011 forsterker tiltakene som sikter mot en mer optimal produksjon og bedre tilpasning av reintallet i forhold til ressursgrunnlaget. Ett viktig tiltak er at tilskuddet til slaktning av reinkalv økes vesentlig. For å bidra målrettet til likestillingsarbeidet i reindriften, er partene videre enige om en klar økning i ektefelletilskuddet. Markedssituasjonen for reinkjøtt har blitt vanskelig i løpet av det siste året. Avtalen legger derfor også stor vekt på tiltak som kan bidra til å bedre gjennomføringen av slaktingen gjennom sesongen, og til økt salg. Avtalepartene er enige om å opprette et eget markedsutvalg for reinkjøtt. Markedsutvalget skal legge til rette for bl.a. annet merkenøytral markedsføring av reinkjøtt, og andre markedstiltak som anses nødvendig.

Reindriftens største utfordring på lang sikt er å sikre reindriftens arealer. Dette er en betydelig utfordring med tanke på at reindriften er en særlig arealavhengig næring, og at inngrep og uro innenfor reinbeiteområdene har økt betydelig de siste årene. Av den grunn er det viktig å forsterke innsatsen for å få redusert dette problemet. For å lykkes med å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur, er felles virkelighetsforståelse og samhandling mellom de ulike aktørene en avgjørende forutsetning. Dette krever et høyt kunnskapsnivå hos politikere og myndigheter når det gjelder de ulike sidene ved reindriften, om endringsprosesser og årsaksforhold. Reindriften utøves på tvers av kommune- og fylkesgrenser. Av den grunn er det nødvendig med en større grad av samarbeid mellom kommuner, og mellom kommunal og regional forvaltning, slik at en kan få lagt til rette for en større grad av helhetstenkning i forhold til arealforvaltning innenfor de samiske reinbeiteområdene. Det er kun gjennom felles anstrengelser og samarbeid man har mulighet til å nå de mål som er satt.

For å sikre en framtidig livskraftig reindrift, er det behov for en bedre sikring av reindriftens arealer, og da særlig de arealene som er nødvendige for en bærekraftig reindrift. Plan- og bygningsloven er den sentrale loven i forhold til arealforvaltning innenfor reinbeiteområdene, og det sentrale virkemiddelet for en bedre sikring av arealene. I ny plandel til plan- og bygningsloven er det etablert en rekke nye verktøy som gir kommunale og fylkes-

kommunale planleggere en bedre mulighet til å følge opp nasjonale mål om å sikre det materielle grunnlaget for den samiske reindriften. Grunnloven § 110a og internasjonale regler forplikter både kommunale, regionale og statlige myndigheter til å gjøre hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv til gjenstand for særskilt behandling og vurdering i samfunnsplanleggingen generelt, og i arealplanleggingen spesielt. Dette gjelder i samtlige kommuner og regioner hvor det utøves samisk reindrift.

Sametinget har utarbeidet en egen planveileder. Denne planveilederen vil sammen med den temaveilederen om reindrift som Miljøverndepartementet har fått utarbeidet, legge et godt grunnlag for en bedre sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringer og samfunnsliv. For å nyttiggjøre veilederne på en best mulig måte, vil det i dette arbeidet være sentralt at det legges til rette for et godt samarbeid mellom Sametinget og forvaltnings- og styringsorganer for reindriften.

Sametinget har tatt opp spørsmålet om konsultasjoner i forhold til reindriftsavtaleforhandlingene, og da knyttet opp mot statens tilbud. I møter mellom Landbruks- og matdepartementet og Sametinget har Sametinget blitt orientert om at det verken er aktuelt eller hensiktsmessig å konsultere om Statens tilbud. Hovedårsaken til dette er at det ikke konsulteres om budsjettfortrolig informasjon. Sametinget og Landbruks- og matdepartementet har imidlertid etablert viktige prosesser gjennom bl.a. faste møter i forkant av reindriftsavtaleforhandlingene. Denne kontakten vil også fremover bli prioritert.

3.15.3 Mineralloven

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 2.8.4.18.

Nærings- og handelsdepartementet fremmet Ot.prp. nr. 43 (2008–2009) Om lov om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven) for Stortinget 20. mars 2009. Loven ble enstemmig vedtatt av Stortinget. Loven og forskrift til loven trådte i kraft 1.1.2010.

Urfolksinteressene styrkes i den nye loven. Det lovfestes at det ved mineralvirksomhet skal tas hensyn til naturgrunnlaget for samisk kultur. I Finnmark gis det nye regler for varsling og lengre frister direkte til dem som driver med rein. Samtidig utvides plikten til å kartlegge samiske interesser før undersøkelse etter mineraler. Nye saksbehandlingsregler sørger for at det skal legges vekt på samiske interesser ved behandling av søknader om ekspropriasjon og driftskonsesjon. Tilsvarende ble saksbehandlingsreglene ved behandling av

søknader om undersøkelses- og utvinningstillatelser videreført fra den gamle bergverksloven. For områdene utenfor Finnmark gjelder de alminnelige saksbehandlingsreglene som ivaretar interessene til samiske grunneiere eller samiske brukergrupper, som for eksempel reindriften. I tillegg gjelder konsultasjonsavtalen av mai 2005 mellom staten og Sametinget også for områder utenfor Finnmark, og hensynet til samiske interesser er tatt inn i annen lovgivning som plan- og bygningsloven.

I konsultasjoner om ny minerallov fremsatte Sametinget krav om at tilsvarende saksbehandlingsregler som gjelder i Finnmark, også skulle gjelde for tradisjonelle samiske områder utenfor Finnmark. Regjeringen har ikke villet forskuttere oppfølgingen av forslagene fra Samerettsutvalget II som foreslo endringer i minerallovverket for områdene utenfor Finnmark. Det fremgår av Ot.prp. nr. 43 (2008–2009) på s. 112 der det også åpnes for at det kan bli behov for å endre mineralloven på et senere tidspunkt som ledd i oppfølgingen av Samerettsutvalget II.

3.15.4 Rovviltnemnder

Sametinget oppnevner representanter til rovviltnemndene fra Hedmark og nordover. Miljøverndepartementet krever gjennom rovviltforskriften at Sametingets representanter i rovviltutvalgene skal være representant eller vararepresentant i Sametinget. Sametinget oppfatter dette kravet som urimelig, og har bedt Miljøverndepartementet om å endre rovviltforskriften slik at Sametinget fritt kan oppnevne sine medlemmer i nemndene. Miljøverndepartementet har på denne bakgrunn hatt et forslag til forskriftsendring på høring høsten 2009. Forskriftsendringen går ut på at det ikke lenger stilles krav om at Sametingets medlemmer i de regionale rovviltnemndene skal være representanter eller vararepresentanter i Sametinget. Kravet om lokal tilhørighet opprettholdes.

3.15.5 Lakseforvaltning

Det vises til Sametingets årsmelding kap. 2.7.5.2.

Sametinget og Direktoratet for naturforvaltning konsulterte om fisketider for fiske etter laks i 2009. Reguleringene fastsatt for 2008 ble videreført i 2009.

Direktoratet for naturforvaltning konsulterte Sametinget før et forslag til innstramminger i sjølaksefisket for sesongene 2010–2014 ble sendt på høring. Etter høringen var avsluttet ble det gjennomført konsultasjoner mellom Sametinget og

Miljøverndepartementet om saken. Sametinget og Miljøverndepartementet ble delvis enige om fiske-tider i sjølaksefisket for sesongen 2010.

Miljøverndepartementet og Sametinget inngår en rammeavtale om konsultasjoner knyttet til reguleringer i laksefisket i Nord-Troms og Finnmark. Avtalen skal både ta utgangspunkt i forpliktelsene overfor samene som urfolk og regjeringens politikk for villaksen. Siktemålet er å sikre best mulig grunnlag for regulering av laksefisket i Nord-Troms og Finnmark.

3.15.6 Energianlegg mv.

Varanger Kraft AS har søkt om konsesjon til et vindkraftverk på inntil 350 MW ved Råkkocearroi Berlevåg kommune. Saken har vært på høring og er til behandling i Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Forholdet mellom kulturminneundersøkelser og søknader om vindkraftutbygging er omtalt i *Retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg* (MD og OED 2007). Retningslinjene skisserer en prosess for når og hvordan kulturminneundersøkelser skal gjennomføres.

NVEs innstilling til søknaden fra Nord-Salten Kraftlag AL om utbygging av Forsanvatn kraftverk i Steigen og Hamarøy kommuner er behandlet av Kongen i statsråd.

Det ble under konsesjonsbehandlingen avdekket usikkerhet omkring den opprinnelige utredningen som gjaldt reindriften og hvorvidt det fantes alternative flyttleier til den anførte flyttleien over isen på Forsanvatn. Det ble på den bakgrunn utarbeidet en ny utredning. Den nyeste utredningen konkluderer med at den vanligste flytteformen har vært langs land fordi flyttingen som regel har skjedd når det ikke har ligget is, og at reguleringen derfor ikke stenger for denne flyttingen. Rapporten avviser imidlertid ikke at flyttleien også går over islagt vann. Etter kontakt med Landbruks- og matdepartementet la Olje- og energidepartementet på bakgrunn av den nye utredningen til grunn at reindriften ikke blir påvirket i nevneverdig grad av en regulering av Forsanvatn. Etter denne avklaringen anså ikke departementet at det var nødvendig med flere konsultasjonsmøter i saken. Tillatelse til utbyggingen ble gitt ved kgl.res. av 26. juni 2009.

Konsultasjonsprosessen mellom Sametinget og Olje- og energidepartementet i klagesaken om ny 132 kV kraftledning på Sør-Helgeland er ikke avsluttet. Departementet vil ta initiativ til siste konsultasjon i løpet av våren 2010.

Plan for utbygging og drift av Goliatfeltet i Barentshavet har vært til behandling i Olje- og

energidepartementet. Olje- og energidepartementet har avholdt konsultasjoner med Sametinget hvor dette spørsmålet ble drøftet. I konsultasjonene var det enighet om at operatøren har utført en omfattende konsekvensutredning for Goliat. Det ble ikke oppnådd enighet mellom partene om et urfolksfond i forbindelse med petroleumsvirksomheten eller hvorvidt samene har særlige rettigheter til petroleumssressursene. Når det gjelder disse spørsmålene viste departementet i konsultasjonen til St.meld. nr. 7 (2006–2007) om Sametingets virksomhet i 2005 som redegjør for at regjeringen ikke kan se at det foreligger folkerettslige forpliktelser overfor samene når det gjelder avkastningen fra petroleumsvirksomhet fra kontinentalsokkelen. På bakgrunn av uenigheten er Sametingets vurdering at det ikke foreligger et tilstrekkelig grunnlag for å gi tilslutning til utbygging og drift av Goliatfeltet. Utbygging og drift av Goliat er forelagt Stortinget ved St.prp. nr. 64 (2008–2009). Sametingets standpunkter er gjengitt i stortingsproposisjonen. Stortinget ga ved behandling av stortingsproposisjonen den 18. juni 2009 sin tilslutning til at utbyggingen kunne godkjennes. Olje- og energidepartementet godkjente plan for utbygging og drift ved vedtak 25. juni 2009.

3.15.7 Verdiskapingsprogrammet for næringskombinasjoner

Det vises til Sametingets årsmelding kap 2.7.13.3.

Verdiskapingsprogrammet for næringskombinasjoner og reiseliv er etablert med bakgrunn i Soria Moria-erklæringen. Programmet administreres av Sametinget. Sametinget har prioritert å utvikle treffsikre virkemiddelordninger i lys av programmet. De forskjellige ordningene utvikles og justeres med dette for øye. Departementer, lokale forvaltere, faglige institusjoner og næringsutøvers organisasjoner kan gi innspill til programmet. De kan følge programmet bl.a. gjennom deltakelse i «Faglig forum» hvor Sametinget arrangerer møter etter behov, og minst en gang i året. Disse møtene gir Sametinget innspill til kursendringer, justeringer eller prioriteringer i verdiskapingsprogrammet. Egne seminarer for forvaltere, fagfolk og næringsutøvere arrangeres der det er behov for å belyse enkelte områder spesielt. Et eksempel er Sametingets seminar i mars 2010, hvor temaet bl.a. var å belyse mulighetene og interessen for å utvikle innlandsfiske som næring. Kompetanseheving gjennom etablererkurs for næringsutøvere, og utredning av kompetansenettverk er andre satsingsområder. Sametingets prioriteringer, tiltak og

ordninger innenfor programmet framgår ellers av Sametingets årsmelding for 2009.

3.16 Barnevern

Det er et mål for regjeringen å videreutvikle et faglig godt barnevern med god flerkulturell kompetanse, og god kunnskap om samisk barnevern i områder med samisk befolkning. Videreutdanningen Barnevern i et minoritetsperspektiv startet opp høsten 2008 og ble videreført i 2009. Videreutdanningen tilbys ved høgskolene Finnmark, Oslo, Lillehammer og Telemark. Det samiske perspektivet er vektlagt i utdanningen, i fellesopplegget og særlig ved Høgskolen i Finnmark.

3.17 Arbeids- og velferdsetaten

Regjeringen er i likhet med Sametinget opptatt av å sikre at de samiske brukerne i NAV-systemet blir møtt med samisk språk og kulturkompetanse, samt kunnskap om samiske samfunnsforhold. Sametinget har derfor fortsatt arbeidet vedrørende samiske tjenestemottakeres rettigheter og behov innenfor reformen, og har tatt dette opp i møter med arbeids- og inkluderingsministeren ved flere anledninger.

Tildelingsbrevet til Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2010 har følgende omtale knyttet til det samiske perspektiv i arbeids- og velferdsforvaltningen:

- I samiske områder skal det gjennomføres lokale brukerundersøkelser. Resultatene fra brukerundersøkelsene skal danne grunnlag for utviklingen av tjenestetilbudet i etaten, herunder bedre og mer effektiv service til brukerne.
- Arbeids- og velferdsetaten skal følge opp tiltakene som fremgår av handlingsplan for samiske språk som regjeringen la frem i mai 2009.

3.17.1 Informasjon på samisk i arbeids- og velferdsforvaltningen

Nordsamisk snakkes av flest samiske brukere, og de fleste NAV-kontorene i det samiske forvaltningsområdet ligger i det nordsamiske språkområdet. Derfor har Arbeids- og velferdsetaten hittil prioritert oversettelse av materiale til nordsamisk.

Våren 2009 ble det opprettet et eget samisk meny punkt på nav.no. På de samiske sidene blir faktainformasjon om arbeids- og velferdsforvalt-

ningens ytelser og tjenester lagt ut sammen med tilhørende skjema. Dette er et arbeid som skjer kontinuerlig. Arbeids- og velferdsetatens fire hovedbrosjyrer er oversatt til nordsamisk, samt enkelte andre sentrale brosjyrer.

3.17.2 Gjennomføring av brukerundersøkelse på samisk

I andre halvår 2009 ble det for første gang gjennomført en webbasert brukerundersøkelse på samisk ved NAV-kontorer som ligger forvaltningsområdet for samiske språk i Finnmark. Kontorene som deltok var NAV Tana, NAV Kautokeino, NAV Karasjok, NAV Porsanger og NAV Nesseby. Brukerne ble stilt spørsmål om hvor tilgjengelig de oppfatter NAV-kontoret med tanke på å henvende seg til NAV-kontoret på samisk og få svar på samisk. Brukerne opplever i stor grad at det er mulig å avtale møte med en veileder/saksbehandler som snakker samisk. De opplever også i stor grad at de kan ringe til NAV-kontoret og henvende seg på NAV-kontoret på samisk. De opplever i noe mindre grad at det er mulig å henvende seg og få svar på samisk pr. brev. Samiske brukerundersøkelser er under utvikling, og de skal gjennomføres hvert år. I fremtiden vil de også omfatte NAV-kontorene i det lule- og sørsamiske området.

3.17.3 Termutvikling – utfordringer for Arbeids- og velferdsetaten

Samiske termer innenfor arbeids- og velferdsforvaltningens områder utvikles gradvis gjennom oversettelse av tekster. Samtidig som det oversettes informasjon til nordsamisk, driver Arbeids- og velferdsetaten språklig nybrottsarbeid på et område som tidligere har manglet samiske ord og begreper. I april 2009 inngikk Arbeids- og velferdsetaten en avtale med Allegro Språktjenester AS om oversetting til samisk. For å gjøre de nye termene så gode og dekkende som mulig, ønsker etaten å dra nytte av den samiske begrepsutviklingen som oppstår i møtet mellom samiskspråklige medarbeidere og samisktalende brukere. Et nettverk av samisktalende medarbeidere med bred kompetanse er opprettet for å bistå oversetterne og gi innspill til hvilke termer som bør brukes på ulike områder. Etter hvert vil Arbeids- og velferdsetaten utvikle et stort tilfang av ord og begreper på arbeids- og velferdsområdet. Målet må være en konsistent begrepsbruk, slik at det ikke er tvil om hvilke termer som gjelder, og hvilke norske ord og begreper de dekker. Her er Arbeids- og velferdsetaten

avhengig av samarbeid med andre etater som arbeider innenfor tilgrensende fagområder.

Samisk språknemnd (SGL) er Samisk parlamentarisk råds vedtaksorgan i spørsmål som gjelder samisk språk, og skal fremme og utvikle samisk språk skriftlig og muntlig – se www.giella.org. Sametingets oppgaver innenfor terminologi og normering av samisk språk foregår i samarbeid med SGL som blant annet har i oppgave å godkjenne termer. Det legges til grunn at Arbeids- og velferdsetaten i sitt terminologiarbeid etablerer et godt samarbeid med Sametinget.

Fornyings-, administrasjons- og kirke-
departementet

t i l r å r :

Tilråding fra Fornyings-, administrasjons- og kirke-
departementet av 25. juni 2010 om Same-
tingets virksomhet 2009 blir sendt Stortinget.

Vedlegg 1**Sametingets regnskap 2009**

Vedlegg til sak 06/10 Sametingets årsmelding 2009

Regnskap 2009

Sametingets regnskap for 2009 er et kontantregnskap for virksomheten i sin helhet og viser virksomhetens faktiske bokførte inntekter og utgifter.

Regnskapet presenteres i tre hoveddeler; resultatregnskap, balanse og noter til regnskapet. I

noter til regnskapet gis en oversikt over bevilgninger mottatt, driftsregnskapet fordelt på hovedkoststeder, virkemiddelregnskapet fordelt på virkemiddelordningene og spesifisering av enkelte balanseposter. Under hver av disse hoveddelene gis det også forklaringer til eventuelle avvik.

Resultatregnskap

Tabell 1.1

	Note	Res 31/12-09	RevBud 2009	Avvik	i %
Driftsinntekter					
Bevilgninger fra departementene	1	328 443 000	329 743 000	1 300 000	0,4 %
Avkastning Samefolkets fond		12 664 250	16 000 000	3 335 750	20,8 %
Sum driftsinntekter		341 107 250	345 743 000	4 635 750	1,3 %
Virkemidler					
Virkemidler	2-12	224 615 567	226 458 000	1 842 433	0,8 %
Samefolkets fond	12	12 664 250	14 200 000	1 535 750	10,8 %
Sum virkemidler		237 279 817	240 658 000	3 378 183	1,4 %
SUM DRIFTSINNTEKTER – VIRKEMIDLER		103 827 433	105 085 000	1 257 567	1,2 %
Driftskostnader					
Drift politisk nivå	13	20 684 443	21 707 000	1 022 557	4,7 %
Drift administrativt nivå	14	79 922 451	81 660 000	1 737 549	2,1 %
Spesielle prosjekter	15	7 886 863	10 032 962	2 146 099	21,4 %
Sum driftskostnader		108 493 757	113 399 962	4 906 205	4,3 %
RESULTAT PR. 31. DESEMBER 2009		-4 666 324	-8 314 962	-3 648 638	78,2 %
Anvendelse av årsresultatet					
Til annen egenkapital		4 666 324			
Sum anvendelse		0			

Balanse

Tabell 1.2

Beskrivelse	Note	2008	2009
Eiendeler			
Omløpsmidler			
Kundefordringer	16	6 845 587	4 846 729
Andre fordringer	17	1 047 688	69 205
Sum fordringer		7 893 275	4 915 934
Bankinnskudd		167 579 112	168 059 124
Samefolkets fond	12	76 951 211	79 648 523
Sum bank		244 530 323	247 707 646
Sum eiendeler		252 423 598	252 623 580
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Egenkapital	20	-5 616 005	-8 314 962
Annen egenkapital	20	-2 698 957	4 666 324
Sum egenkapital		-8 314 962	-3 648 638
Gjeld			
Avsetning for forpliktelseser			
Avsetning gyldige tilsagn næringsutvikling	6	-26 594 644	-31 252 001
Avsetning gyldige tilsagn kulturutvikling	5	-13 021 079	-11 823 650
Samefolkets fond – avkastning	12	-30 126 018	-22 110 290
Samefolkets fond – kapital	12	-75 000 000	-75 000 000
Avsetning gyldige tilsagn samefolkets fond	12	-5 745 780	-10 291 780
Avsetning gyldige tilsagn læremiddelutvikling	3	-33 903 250	-31 720 936
Avsetning gyldige tilsagn kulturminnevern	7	-3 285 000	-4 132 300
Avsetning gyldige tilsagn interreg andel	10	-1 842 484	-1 574 484
Avsetning gyldige tilsagn språkprosjekter	4	-3 386 198	-5 395 500
Avsetning gyldige tilsagn andre virkemidler		-12 673 200	-13 388 518
Sum fondsavsetninger og andre avsetninger for forpliktelseser		-205 577 652	-206 689 459
Avsetning vedlikehold sametingsbygningen	18	-1 784 596	-2 684 596
Sum annen langsiktig gjeld		-1 784 596	-2 684 596
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		-1 974 704	-816 526
Pensjonsinnskudd		-1 578 316	-1 969 666
Skyldig offentlige avgifter		-3 088 374	-3 285 086
Annen kortsiktig gjeld – avsetning feriepenger, gr.livsforsikring, andre trekk		-6 102 842	-7 072 175
Annen kortsiktig gjeld – kapitalisert avkastn. Norges bank	12	-4 613 491	-4 648 523
Øvrige avsetninger	19	-19 388 661	-21 808 913
Sum kortsiktig gjeld		-36 746 388	-39 600 888
Sum egenkapital og gjeld		-252 423 598	-252 623 580

Noter til regnskapet*Note 1 Bevilgninger fra departementene*

Fordeling av bevilgningene fra departementene er som følger:

Tabell 1.3

Kap.Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
680.50	Arbeids- og inkluderingsdepartementet – AID	203 735 000	203 735 000	0	0,0 %
206.50	Kunnskapsdepartementet – KD	33 290 000	33 290 000	0	0,0 %
226/248	Kunnskapsdepartementet – KD	3 000 000	4 300 000	1 300 000	43,3 %
231.50	Kunnskapsdepartementet – KD	12 925 000	12 925 000	0	0,0 %
1429.50	Miljøverndepartementet – MD	3 000 000	3 000 000	0	0,0 %
320.53	Kultur- og kirkedepartementet – KKD	61 993 000	61 993 000	0	0,0 %
724.21	Helse- og omsorgsdepartementet – HOD	6 500 000	6 500 000	0	0,0 %
1147.50	Landsbruksdepartementet – LD	4 000 000	4 000 000	0	0,0 %
Sum		328 443 000	329 743 000	1 300 000	0,4 %
-	Samefolkets fond	12 664 250	16 000 000	3 335 750	26,3 %
Sum		341 107 250	345 743 000	4 635 750	1,4 %

Sametinget hadde ved budsjettbehandlingen av sak 40/08, Sametingets budsjett 2009, en bevilgning på totalt kr 345 643 000, inkl. avkastning av Samefolkets fond. Ved budsjettreguleringen i mai 2009, sak 24/09 Sametingets reviderte budsjett 2009, ble det endelige budsjettet for 2009 vedtatt med en total ramme på kr 345 743 000. Dette skyldes at bevilgningen over kap. 724, post 21 fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) er økt med kr 100 000.

Avkastning av Samefolkets fond inntektsføres ikke over resultatregnskapet. Ved innbetaling bokføres denne i balansen under punkt «Samefolkets fond – avkastning». Årets forbruk av Samefolkets fond er inntektsført og opparbeidet avkastningen av Samefolkets fond er tilsvarende redusert, se note 12.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) og Kunnskapsdepartementet (KD) har bevilget kr 1 000 000 hver til prosjekt Divvun – samisk korrektureprogram. Bevilgningen fra AID er inntektsført under posten spesielle prosjekter, Divvun. Bevilgningen fra KD inngår i bevilgning på kr 4 300 000 under kap. 226.21. Av bevilgningen på kr 4 300 000 har Sametinget mottatt kr 3 000 000.

Restbevilgning på kr 1 300 000 tilbakeføres pga. usikkerhet om Sametinget vil motta disse midlene.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) har bevilget kr 1 000 000 til innlemmelse av Lavan-

gen kommune i forvaltningsområdet for samisk språk for 2009. Denne bevilgningen er inntektsført og utbetalt direkte over virkemiddelposten 150.

Kultur- og kirkedepartementet (KKD) har bevilget kr 600 000 til samisk idrett for 2009. Denne bevilgningen er inntektsført og utbetalt direkte over virkemiddelpost 205.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) har bevilget kr 200 000 til prosjektet samisk statistikk for 2009. Denne bevilgningen er inntektsført og utbetalt direkte over virkemiddelpost 801.

Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) har bevilget kr 184 000 til Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU) til arbeidet med informasjonstiltak under sametingsvalget 2009. Denne bevilgningen er inntektsført under SUPU sin post.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) har bevilget kr 3 000 000 til gjenbegraving av skjelettmaterialer fra Neiden for 2009.

Riksantikvaren har bevilget kr 2 000 000 til tiltaksmidler til fredete og verneverdige bygninger, anlegg og miljøer for 2009. Denne bevilgningen er inntektsført og tildelt til formålet under virkemiddelposten 400.

I tillegg har Sametinget mottatt kr 1 000 000 fra Utenriksdepartementet til Sametingets internasjonale arbeid. Midlene inntektsføres direkte under administrasjonen og politisk nivå for arbeidet med internasjonale saker.

Note 2 Virkemiddelregnskapet 2009

Tabell 1.4

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
-	Direkte tilskudd	110 914 000	110 915 000	1 000	0,0 %
-	Søkerbasert tilskudd	70 355 783	73 073 000	2 717 217	3,7 %
-	Tiltak for å styrke læremiddelpro.	6 000 000	6 000 000	0	0,0 %
-	Avtaler	14 415 783	14 360 000	-55 783	-0,4 %
-	Verdiskapningsprogram	5 956 000	6 000 000	44 000	0,7 %
-	Andre virkemidler	13 548 195	11 610 000	-1 938 195	-16,7 %
-	Samefolkets fond	12 664 250	14 200 000	1 535 750	10,8 %
-	Andre tiltak	3 425 805	4 500 000	1 074 195	23,9 %
	Sum	237 279 817	240 658 000	3 378 183	1,4 %
100–102	Opplæring	33 992 845	32 630 000	-1 362 845	-4,0 %
150–153	Språk	53 462 550	53 960 000	497 450	0,9 %
200–212	Kultur	77 326 616	78 177 000	850 384	1,1 %
300–302	Næring	33 221 067	34 830 000	1 608 933	4,8 %
400–402	Miljø- og kulturvern	2 434 100	3 000 000	565 900	23,2 %
450	Helse- og sosialsatsing	2 802 500	3 350 000	547 500	19,5 %
750–756	Samiske organisasjoner	4 401 888	4 401 000	-888	-0,0 %
500–507	Andre virkemidler	13 548 195	11 610 000	-1 938 195	-14,3 %
600–602	Samefolkets fond	12 664 250	14 200 000	1 535 750	12,1 %
800–899	Andre tiltak	3 425 805	4 500 000	1 074 195	31,4 %
	Sum virkemidler	237 279 817	240 658 000	3 378 183	1,4 %

Sametingets virkemidler er en blanding av direkte bevilgninger og søkerbaserte tilskuddsordninger som gis som tilskudd med gyldighet over flere år eller som årlige tilskudd.

Sametingets tilskuddsstyre fordeler de virkemidler som Sametingets plenum har delegert til tilskuddsstyret, jfr sak 09/08 Revisjon av retningslinjer for Sametingets tilskuddsstyre. Dette vedrører de søkerbaserte virkemidlene innenfor Sametingets budsjett med unntak av de virkemidlene som er lagt til Sametingsrådets og Møtelederskapets disposisjon.

Totalt viser virkemiddelregnskapet for 2009 et overskudd på kr 3 378 183. De enkelte postene blir presentert og eventuelt kommentert i nedenstående

noter. For øvrig vises det til årsmeldingen for kommentarer til virkemiddelpostene.

Iht. Sametingets budsjett for 2009, kapittel 3.2 Søkerbaserte tilskudd har sametingsrådet fullmakt til å omdisponere inntil 20 % av avsatte midler i budsjettet til de enkelte søkerbaserte formål. Midlene skal disponeres innenfor rammen avsatt til Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger, og Sametingsrådet skal i budsjettåret informere Sametingets plenum om eventuelle omdisponeringer jf. sak 43/07. I 2009 er omdisponeringsfullmakten brukt til å dekke underskuddet til enkelte søkerbaserte tilskuddsposter, ved at andre søkerbaserte tilskuddsposter har et overskudd.

Note 3 Opplæring

Tabell 1.5

	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
-	Søkerbaserte tilskudd	27 992 845	26 630 000	-1 362 845	-5,1 %
-	Tiltak for å styrke læremiddelproduksjon	6 000 000	6 000 000	0	0,0 %
	Sum	33 992 845	32 630 000	-1 362 845	-4,2 %

Tabell 1.6 Søkerbaserte tilskudd – Opplæring

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
100	Grunnskole og videreg.opplæring-læremiddelutv.	12 694 895	12 875 000	180 105	1,4 %
101	Kompetanseheving	5 019 000	4 550 000	-469 000	-10,3 %
102	Barnehager	10 278 950	9 205 000	-1 073 950	-11,7 %
	Sum	27 992 845	26 630 000	-1 362 845	-5,1 %

Tabell 1.7 Læremiddelutvikling

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1–09	33 903 250
Gyldige tilsagn pr. 1/1–09, ført 2491	1 445 500
Budsjett 2009 fra post 100–102	26 630 000
Totalt til disposisjon i 2009	61 978 750
Utbetalt i 2009 post 100–102	-30 707 659
Tilbakebetalt tilskudd	60 000
Rest til disposisjon pr. 31/12–2009	31 331 091
Gyldige tilsagn pr. 31/12–2009	-31 720 936
Gyldige tilsagn pr. 31/12–2009, 2491	-973 000
Resultat læremiddelutvikling 2009	-1 362 845

Tabell 1.8 Gyldige tilsagn pr. 31/12–09 og tilbaketrekt/-betalt i 2009

År	Beløp	i %	Tilb.trekt	Tilb.bet.
1997	0	–	163 950	0
1998	373 200	1,2 %	224 850	0
1999	0	–	0	0
2000	0	–	831 150	0
2001	729 746	2,3 %	267 982	0
2002	545 374	1,7 %	401 250	0
2003	896 207	2,8 %	207 454	0
2004	573 570	1,8 %	154 177	0
2005	516 762	1,6 %	199 755	0
2006	5 086 453	16,0 %	367 000	0
2007	6 116 944	19,3 %	16 625	0
2008	9 159 500	28,9 %	0	0
2009	7 723 180	24,3 %	174 520	60 000
Sum	31 720 936	100,0 %	3 008 713	60 000

Søkerbaserte tilskudd for opplæring viser et underskudd på kr 1 362 845. Underskuddet skyldes merforbruk på stipend for høyere utdanning og tilskudd til barnehageprosjekter, som dekkes av overskuddet fra andre søkerbaserte virkemidler. Det avsettes kr 32 693 936 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2009. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Ved revidert budsjett for 2009 ble det avsatt kr 1 000 000 til kjøp av læremidler. Forbruket pr. 31.12.09 er kr 3 845 608 til kjøp av læremidler. Underskuddet på denne posten dekkes inn av tilbaketreknings og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 3 068 713.

Note 4 Språk

Tabell 1.9

	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
-	Direkte tilskudd	47 950 000	47 950 000	0	0,0 %
-	Søkerbaserte tilskudd	5 512 550	6 010 000	497 450	9,0 %
	Sum	53 462 550	53 960 000	497 450	0,9 %

Tabell 1.10 Direkte tilskudd – Språk

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
150	Tospråklighetstilskudd	42 750 000	42 750 000	0	0,0 %
153	Grunntilskudd til språksentre	5 200 000	5 200 000	0	0,0 %
	Sum	47 950 000	47 950 000	0	0,0 %

Tabell 1.11 Søkerbaserte tilskudd – Språk

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
151	Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet	2 736 200	2 200 000	-536 200	-19,6 %
152	Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet	2 776 350	3 810 000	1 033 650	37,2 %
	Sum	5 512 550	6 010 000	497 450	9,0 %

Tabell 1.12 Språkprosjekter

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1–09	3 386 198
Budsjett 2009 – Språkprosj. innenfor forv.omr.	2 200 000
Budsjett 2009 – Språkprosj. utenfor forv.omr.	3 810 000
Totalt til disposisjon i 2009	9 396 198
Utbetalte tilskudd i 2009	-3 552 248
Tilbakebetalt tilskudd	49 000
Rest til disposisjon pr. 31/12–2009	5 892 950
Gyldige tilsagn pr. 31/12–2009	-5 395 500
Resultat språkprosjekter 2009	497 450

Tabell 1.13 Gyldige tilsagn pr. 31/12–09 og tilbaketrekt/-betalt i 2009

År	Beløp	i %	Tilb.trekt	Tilb.bet.
2004	0	–	90 000	0
2005	0	–	0	0
2006	220 000	4,1 %	193 650	49 000
2007	428 500	7,9 %	178 800	0
2008	1 220 000	22,6 %	38 000	0
2009	3 527 000	65,4 %	48 000	0
Sum	5 395 500	100,0 %	548 450	49 000

Posten språkprosjekter innenfor og utenfor forvaltningsområdet viser et overskudd på kr 497 450. Overskuddet skyldes tilbaketreknings og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr

597 450. Det avsettes kr 5 395 500 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2009. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Note 5 Kultur

Tabell 1.14

	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
-	Direkte tilskudd	59 455 000	59 456 000	1 000	0,0 %
-	Søkerbaserte tilskudd	12 734 950	13 571 000	836 050	6,2 %
-	Kunstneravtalen	5 136 666	5 150 000	13 334	0,3 %
	Sum	77 326 616	78 177 000	850 384	1,1 %

Tabell 1.15 Direkte tilskudd – Kultur

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
202	Samiske kulturhus	8 912 000	8 912 000	0	0,0 %
204	Samiske festivaler – grunntilskudd	2 882 000	2 882 000	0	0,0 %
205	Samisk idrett	1 629 000	1 629 000	0	0,0 %
206	Samisk teater	16 519 000	16 519 000	0	0,0 %
208	Samiske publikasjoner	2 571 000	2 571 000	0	0,0 %
209	Mobile bibliotektenester	6 145 000	6 145 000	0	0,0 %
210	Museer	20 797 000	20 798 000	1 000	0,0 %
Sum		59 455 000	59 456 000	1 000	0,0 %

Under post 210 Museer er det foretatt en avsetning på kr 350 000 til prosjektering og planlegging av kunstmuseum i Karasjok, kr 200 000 til doku-

mentasjonssenter Alta/Kautokeino og kr 163 000 til konsolideringsprosess Østsamisk Museum under museumsreformen.

Tabell 1.16 Søkerbaserte tilskudd – Kultur

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
200	Samisk kulturutvikling	9 352 950	10 189 000	836 050	8,2 %
201	Samiske forlag	2 682 000	2 682 000	0	0,0 %
213	Samiske møteplasser	700 000	700 000	0	0,0 %
Sum		12 734 950	13 571 000	836 050	6,2 %

Tabell 1.17 Kulturutvikling

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1–2009	13 021 079
Bevilgning i 2009	10 189 000
Totalt til disposisjon i 2009	23 210 079
Utbetalte tilskudd i 2009	-10 701 150
Tilbakebetalte tilskudd	178 271
Rest til disposisjon pr. 31/12–2009	12 687 200
Gyldige tilsagn pr. 31/12–2009	-11 823 650
Gyldige tilsagn pr. 31/12–2009, ført på levgr 2451	-27 500
Resultat samisk kulturutvikling 2009	836 050

Tabell 1.18 Gyldige tilsagn pr. 31/12–09 og tilbaketrekt/-betalt i 2009

År	Beløp	i %	Tilb.trekt	Tilb.bet.
2001	0	–	0	0
2002	75 000	0,6 %	0	0
2003	0	–	0	0
2004	0	–	82 500	0
2005	68 000	0,6 %	22 000	0
2006	599 000	5,1 %	311 200	0
2007	1 793 000	15,1 %	372 579	151 800
2008	4 009 350	33,8 %	130 000	26 471
2009	5 306 800	44,8 %	221 800	0
Sum	11 851 150	100,0 %	1 140 079	178 271

Posten kulturutvikling viser et overskudd på kr 836 050. Overskuddet skyldes tilbaketreknings og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter

på kr 1 318 350. Det avsettes kr 11 851 150 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2009. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Tabell 1.19 Samisk kunstneravtale

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
207	Samisk kunstneravtale	5 136 666	5 150 000	13 334	0,3 %
Sum		5 136 666	5 150 000	13 334	0,3 %

Note 6 Næring

Tabell 1.20

	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
-	Direkte tilskudd	2 509 000	2 509 000	0	0,0 %
-	Søkerbaserte tilskudd	15 476 950	17 111 000	1 634 050	10,6 %
-	Verdiskapningsprogrammet	5 956 000	6 000 000	44 000	0,7 %
-	Duodjiavtale	9 279 117	9 210 000	-69 117	-0,7 %
	Sum	33 221 067	34 830 000	1 608 933	4,8 %

Tabell 1.21 Direkte tilskudd – Næring

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
301	Duodjiinstitusjoner og organisasjoner	2 509 000	2 509 000	0	0,0 %
	Sum	2 509 000	2 509 000	0	0,0 %

Tabell 1.22 Søkerbaserte tilskudd – Næring

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
300	Næringsutvikling	15 476 950	17 111 000	1 634 050	10,6 %
	Sum	15 476 950	17 111 000	1 634 050	10,6 %

Tabell 1.23 Søkerbaserte tilskudd – Verdiskapningsprogrammet

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
300	Verdiskapningsprogrammet	5 956 000	6 000 000	44 000	0,7 %
	Sum	5 956 000	6 000 000	44 000	0,7 %

Tabell 1.24 Duodjiavtale

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
300	Duodjiavtale	9 279 117	9 210 000	-69 117	-0,7 %
	Sum	9 279 117	9 210 000	-69 117	-0,7 %

Tabell 1.25 Næringsutvikling

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1–09	26 594 644
Avsetning til næringskombinasjoner pr 1/1–09	1 904 000
Budsjett 2009	32 321 000
Totalt til disposisjon i 2009	60 819 644
Utbetalte tilskudd i 2009	-27 105 797
Tilbakebetalte tilskudd	90 000
Utbetalt diverse utgifter duodjiavtalen	-46 963
Rest til disposisjon pr. 31/12–2009	33 756 884
Gyldige tilsagn pr. 31/12–2009	-31 252 001
Gyldige tilsagn pr. 31/12–2009, under levgr.2491	-48 000
Avsetning til utredningsprosjekter VSP pr. 31/12–09	-547 950
Avsetning til evaluering driftstilskudd pr. 31/12–09	-300 000
Resultat næringsutvikling 2009	1 608 933

Tabell 1.26 Gyldige tilsagn pr. 31/12–09 og tilbaketrekt/-betalt i 2009

År	Beløp	i %	Tilb.trekt	Tilb.bet.
2005	0	–		46 000
2006	240 000	0,8 %	342 000	0
2007	1 057 000	3,4 %	2 355 762	0
2008	10 659 700	34,1 %	195 150	0
2009	19 343 301	61,8 %	152 475	44 000
Sum	31 300 001	100,0 %	3 045 387	90 000

Posten næringsutvikling, verdiskapningsprogrammet og duodjiavtalen viser et overskudd på kr 1 608 933. Overskuddet skyldes tilbaketreknings og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 3 135 387. Det avsettes kr 31 300 001 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2009.

Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere. I tillegg er det foretatt avsetninger på kr 300 000 til evaluering av driftstilskuddordningen og kr 547 950 til utredningsprosjekter – verdiskapningsprogrammet.

Note 7 Miljø- og kulturvern

Tabell 1.27

Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
- Direkte tilskudd	1 000 000	1 000 000	0	0,0 %
- Søkerbaserte tilskudd	1 434 100	2 000 000	565 900	39,5 %
Sum	2 434 100	3 000 000	565 900	23,2 %

Tabell 1.28 Direkte tilskudd – Miljø- og kulturvern

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
402	Forskning og dok. grenselosene i Tysfjord	1 000 000	1 000 000	0	0,0 %
Sum		1 000 000	1 000 000	0	0,0 %

Tabell 1.29 Søkerbaserte tilskudd – Miljø- og kulturvern

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
400	Kulturminnevern	1 434 100	2 000 000	565 900	39,5 %
Sum		1 434 100	2 000 000	565 900	39,5 %

Tabell 1.30 Kulturminnevern

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1–09	3 285 000
Budsjett 2009	2 000 000
Ekstra midler fra Riksantikvaren	2 000 000
Totalt til disposisjon i 2009	7 285 000
Utbetalte tilskudd i 2009	-2 614 300
Rest til disposisjon pr. 31/12–2009	4 670 700
Gyldige tilsagn pr. 31/12–09	-4 132 300
Gyldige tilsagn pr. 31/12–09, feilført skal på lev gr 2431	27 500
Resultat samisk kulturminnevern 2009	565 900

Tabell 1.31 Gyldige tilsagn pr. 31/12–09 og tilbaketrekt/-betalt i 2009

År	Beløp	i %	Tilb.trekt	Tilb.bet.
2003	0	–	49 400	0
2004	0	–	0	0
2005	0	–	31 000	0
2006	155 800	3,8 %	120 000	0
2007	487 000	11,9 %	295 000	0
2008	920 500	22,4 %	38 500	0
2009	2 541 500	61,9 %	0	0
Sum	4 104 800	100,0 %	533 900	0

Posten kulturminnevern viser et overskudd på kr 565 900. Overskuddet skyldes tilbaketrekkninger av ikke gjennomførte prosjekter på kr 533 900. Det

avsettes kr 4 104 800 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2009. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Note 8 Helse- og sosialsatsing

Tabell 1.32

	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
-	Søkerbaserte tilskudd	2 802 500	3 350 000	547 500	19,5 %
	Sum	2 802 500	3 350 000	547 500	19,5 %

Tabell 1.33 Søkerbaserte tilskudd – Helse- og sosialsatsing

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
450	Helse- og sosialsatsing	2 802 500	3 350 000	547 500	19,5 %
	Sum	2 802 500	3 350 000	547 500	19,5 %

Posten helse- og sosialsatsing viser et overskudd på kr 547 500. Overskuddet skyldes tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 91 500 og resterende er ubenyttede midler. Det

avsettes kr 2 061 000 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2009. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Note 9 Samiske organisasjoner

Tabell 1.34

	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
-	Søkerbaserte tilskudd	4 401 888	4 401 000	-888	-0,0 %
	Sum	4 401 888	4 401 000	-888	-0,0 %

Tabell 1.35 Søkerbaserte tilskudd – Samiske organisasjoner

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
750	Samiske hovedorganisasjoner	2 452 000	2 451 000	-1 000	-0,0 %
754	Samiske politiske partier	250 000	250 000	0	0,0 %
755	Samiske grenseoverskridende organisasjoner	350 000	350 000	0	0,0 %
756	Samiske kulturorganisasjoner	350 000	350 000	0	0,0 %
757	Samiske næringsorganisasjoner	499 888	500 000	112	0,0 %
758	Samiske likestillingsorganisasjoner	301 000	300 000	-1 000	-0,3 %
759	Samisk org. tapt skolegang	199 000	200 000	1 000	0,5 %
	Sum	4 401 888	4 401 000	-888	-0,0 %

Posten samiske organisasjoner viser et underskudd på kr -888.

Note 10 Andre virkemidler

Tabell 1.36

	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
-	Virkemidler til Sametingsrådets disposisjon	8 688 200	6 750 000	-1 938 200	-22,3 %
-	Virkemidler til møtelederskapets disposisjon	4 859 995	4 860 000	5	0,0 %
	Sum	13 548 195	11 610 000	-1 938 195	-14,3 %

Tabell 1.37 Virkemidler til Sametingsrådets disposisjon

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
500	Samarbeidsavtaler med fylkeskommunene	5 202 500	3 800 000	-1 402 500	-27,0 %
501	Frie midler	777 700	550 000	-227 700	-29,3 %
505	Internasjonale tiltak	1 100 000	1 100 000	0	0,0 %
506	Tilskudd til samisk reiseliv	300 000	300 000	0	0,0 %
507	Oppfølging av institusjonsmelding	1 308 000	1 000 000	-308 000	-23,5 %
	Sum	8 688 200	6 750 000	-1 938 200	-22,3 %

Tabell 1.38 Internasjonale tiltak – Interreg

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1–09	1 842 484
Budsjett 2009	700 000
Totalt til disposisjon i 2009	2 542 484
Utbetalte tilskudd i 2009	-476 000
Rest til disposisjon pr. 31/12–2009	2 066 484
Gyldige tilsagn pr. 31/12–09, ført 2461	-1 574 484
Gyldige tilsagn pr. 31/12–09, ført på 2491	-492 000
Resultat Interreg 2009	0

Virkemidler til Sametingsrådets disposisjon viser et underskudd på kr -1 938 200. Underskuddet skyldes prioritering av denne virkemiddelordningen. Viser til Sametingsrådets omdisponeringsfullmakt.

Under posten internasjonale tiltak – interreg avsettes det kr 2 066 484 til dekning av gyldige tilsagn til pr. 31. desember 2009. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Tabell 1.39 Virkemidler til møtelederskapets disposisjon

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
502	Politiske grupper i Sametinget	1 871 997	1 872 000	3	0,0 %
503	Opposisjonens arbeidsvilkår	988 000	988 000	0	0,0 %
504	Lister ved sametingsvalg	1 999 998	2 000 000	2	0,0 %
	Sum	4 859 995	4 860 000	5	0,0 %

Virkemidler til møtelederskapets disposisjon viser et overskudd på kr 5.

Note 11 Andre tiltak som ikke er virkemidler

Tabell 1.40 Andre tiltak

Post 800	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
800	Konferanser	648 807	1 150 000	501 193	77,2 %
801	Samiskrelatert statistikk i Norge	76 861	0	-76 861	-100,0 %
850	Utdeling av priser	196 035	200 000	3 966	2,0 %
860	Forskning, utvikling, utredning og dok.midler	2 004 103	2 650 000	645 897	32,2 %
899	Evalueringer	500 000	500 000	0	0,0 %
Sum		3 425 805	4 500 000	1 074 195	31,4 %

Overskuddet på post 800 Konferanser skyldes at kostnadene til konferansene var mindre en budsjettet.

Underskuddet på post 801 samiskrelatert statistikk skyldes at Statistisk sentralbyrås kostnader for å utarbeide statistikken ble høyere enn først antatt.

Overskuddet på post 860 Forskning, utvikling, utredning og dokumentasjonsmidler på kr 645 897

skyldes ubenyttede midler. Det er avsatt kr 1 350 000 til ulike tiltak og prosjekter (jfr. kapittel 12 i årsmelding) som er igangsatt i 2009 og som videreføres i 2010.

Evaluering av kulturutviklingsmidlene er påbegynt, men ikke avsluttet. Det er foretatt en avsetning på kr 500 000 til formålet.

Note 12 Samefolkets fond

Tabell 1.41

	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
-	Søkerbaserte tilskudd	10 939 000	9 600 000	-1 339 000	-12,2 %
-	Utviklings-, utrednings- og dokumentasjonsmidler	1 725 250	4 600 000	2 874 750	62,5 %
	Sum	12 664 250	14 200 000	1 535 750	10,8 %

Tabell 1.42 Søkerbaserte tilskudd – Samefolkets fond

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
600	Språkutviklingstiltak	4 049 000	4 000 000	-49 000	-1,2 %
600	Tradisjonell kunnskap – dok. og formidling	2 222 000	1 600 000	-622 000	-28,0 %
600	Litteratur	4 668 000	4 000 000	-668 000	-14,3 %
Sum		10 939 000	9 600 000	-1 339 000	-12,2 %

Tabell 1.43 Utviklings-, utrednings- og dokumentasjonsmidler – Samefolkets fond

Post	Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
601	Språkprogram	1 075 250	3 000 000	1 924 750	64,2 %
601	Dok. og formidling av tradisjonell kunnskap	650 000	1 600 000	950 000	59,4 %
Sum		1 725 250	4 600 000	2 874 750	62,5 %

Tabell 1.44 Samefolkets fond

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1–09	6 240 780
Budsjett 2009	14 200 000
Totalt til disposisjon i 2009	20 440 780
Utbetalte tilskudd i 2009	-8 613 250
Rest til disposisjon pr. 31/12–2009	11 827 530
Gyldige tilsagn pr. 31/12–2009	-10 291 780
Resultat Samefolkets fond 2009	1 535 750

Posten Samefolkets fond viser et overskudd på kr 1 535 750. Det avsettes kr 10 291 780 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2009. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Tabell 1.45

Avkastning Samefolkets fond	Beløp
Samefolkets fond/innestående pr. 31/12–09	79 648 523
Fratrukket kapital Samefolkets fond	-75 000 000
Sum avkastning 2009	4 648 523

Tabell 1.46

Bundne midler Samefolkets fond	Beløp
Avkastning bokført pr. 1/1–2009	30 126 018
Avkastning 2009	4 648 522
Brukt av Samefolkets fond i 2009	-12 664 250
Sum opparbeidet avkastning pr. 31/12–2009	22 110 290

Note 13 Driftsutgifter politisk nivå

Tabell 1.47

Benevnelse	Res 31/12–09	RevBud 2009	Avvik	i %
Plenum, grupper og komitéene	8 290 822	9 300 000	1 009 178	10,9 %
Sametingets møtelederskap	1 339 136	1 252 000	-87 136	-7,0 %
Sametingets kontrollkomite	15 072	200 000	184 928	92,5 %
Samisk parlamentarisk råd	321 645	500 000	178 355	35,7 %
Sametingets tilskuddstyre	1 017 189	1 000 000	-17 189	-1,7 %
Sametingsrådet	8 653 567	8 280 000	-373 567	-4,5 %
Sametingets språkstyre	283 522	350 000	66 478	19,0 %
Samisk språknemnd	469 502	500 000	30 498	6,1 %
Sametingets ungdomspolitisk utvalg	293 986	325 000	31 014	9,5 %
Sum driftsutgifter	20 684 443	21 707 000	1 022 557	4,7 %

Driftsutgifter politisk nivå viser et overskudd på kr 1 022 557.

Medgåtte utgifter for Sametingets plenum, Sametingets fagkomitéer og sametingsgruppene

er slått sammen til en post. Overskuddet på kr 1 009 178 skyldes at det bare ble avholdt 3 ordinære plenumssamlinger og komitémøter, samt at antallet representanter er redusert fra 43 til 39. Utgiftene til åpningen av det nye Sametinget ble i tillegg mindre enn forutsatt.

Underskuddet i Sametingets møtelederskap på kr -87 136 skyldes høyere aktivitet enn forutsatt.

Overskuddene i Sametingets kontrollkomité, Samisk parlamentarisk råd og Sametingets språkstyre skyldes i hovedsak mindre aktivitet enn forutsatt.

Sametingsrådet viser et underskudd på kr -373 567. Dette skyldes høyere aktivitetsnivå enn

forutsatt og ikke budsjetterte utgifter vedrørende etterlønn til 2 heltidspolitikere etter sametingsvalget.

Det er foretatt en avsetning på kr 410 000 til pågående prosjekter/aktiviteter innenfor samisk terminologi arbeid i Samisk språknemnd.

Det er foretatt en avsetning på kr 163 000 til Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU). Det ble bevilget kr 184 000 av Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) til arbeidet med informasjonstiltak under sametingsvalget 2009. Ubrukte midler er planlagt tilbakebetalt i 2010.

Note 14 Driftsutgifter administrativt nivå

Tabell 1.48

Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
Driftsutgifter administrasjon	79 922 451	81 660 000	1 737 549	2,1 %
Sum	79 922 451	81 660 000	1 737 549	2,1 %

Regnskapet for drift administrasjon viser et overskudd på kr 1 737 549 i forhold til budsjettet. Det er foretatt avsetninger for periodiserte utgifter og inntekter, jfr. note 18 og 19. Overskuddet skyldes først og fremst mindre medgåtte lønnsutgifter enn budsjettert pga. vakante stillingsressurser. For eksempel ble kommunikasjonsdirektøren ansatt i juni 2009, rådgiverstilling vakant til høsten 2009 etc.

Det er også foretatt en avsetning på kr 5 736 361 til finansiering av inventar og utstyr til Vitenskapsbygget i Kautokeino som Sametinget

benytter. Brukerne i vitenskapsbygget har gått sammen om felles innkjøp av inventar og utstyr til fellesarealene og Samisk høgskole har administrert dette. Brukerne skal betale sin andel i forhold til prosentvis leieareal og ved utgangen av 2009 var det ikke foretatt avregning i forhold til dette.

Hele budsjett for 2009 til vedlikehold av samlingsbygningen er avsatt. Total avsetning pr. 31. desember 2009 er nå på kr 2 684 596 til fremtidige vedlikeholds- og reparasjonsutgifter av samlingsbygningen., jfr. note 18.

Note 15 Spesielle prosjekter

Tabell 1.49

Benevnelse	Res 31/12	Bud 2009	Avvik	i %
Bedre service til brukerne	1 000 000	1 000 000	0	0,0 %
Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen – læreplan	1 299 175	2 200 000	900 825	40,9 %
Samisk korrekturprogram – Divvun	0	0	0	–
Samisk byggverk Sirbma	61 825	300 000	238 176	79,4 %
Verdiskapningsprogrammet	36 227	150 000	113 773	75,8 %
Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen	2 220 000	2 220 000	0	0,0 %
Kvalitetsutvikling i samisk barnehager	106 676	1 000 000	893 325	89,3 %
Valg 2009	3 162 962	3 162 962	0	0,0 %
Sum	7 886 863	10 032 962	2 146 099	21,4 %

Regnskapet for spesielle prosjekter viser et overskudd på kr 2 146 099 i forhold til budsjettet.

Overskuddet på kvalitetsutvikling i grunnopplæringen – læreplan er på kr 900 825. Det vises til note 1, hvor kr 1 300 000 av bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet er tilbakeført, samt til Sametingets budsjett 2009, kapittel 1, hvor bevilgningen forutsatte tilsagn på midlene.

Overskuddet på postene Samisk byggverk Sirbma og Faglig forum for verdiskapningsprogrammet skyldes ubenyttede midler.

Det er foretatt avsetning på kr 2 756 587 til videreføring av samisk korrekturprogram Divvun II.

Iht. Sametingets budsjett 2009 er prosjektet videreført til 2010 for å utvikle korrekturprogram på sørsamisk.

Det er foretatt en avsetning på kr 56 918 til Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen.

Videre er det foretatt en avsetning på kr 229 934 til å dekke utgiftene til valgseminar i januar 2010 for å evaluere den praktiske gjennomføringen av valget i 2009. Hovedmålgruppen for seminaret er kommunene, men seminaret er åpent for alle. Det er planlagt presentasjoner fra departement, systemleverandører, valgmedarbeidere og media.

Note 16 Kundefordringer

Tabell 1.50

Spesifisering av kundefordringer	Beløp
Ordinære kundefordringer	198 206
Fordringer departementer:	
- AID: Avkastning Samefolkets fond 2009	4 648 522
Sum kundefordringer	4 846 729

Note 17 Andre fordringer

Tabell 1.51

Spesifisering av andre fordringer	Beløp
Reise- og lønnsforskudd	69 205
Sum andre fordringer	69 205

Note 18 Avsetning vedlikehold av sametingsbygningen

Tabell 1.52

Annen langsiktig gjeld	Beløp
Avsetning vedlikehold sametingsbygningen	2 684 596
Sum annen langsiktig gjeld	2 684 596

Note 19 Øvrige avsetninger

Tabell 1.53

Spesifisering av øvrige avsetninger	Note	Beløp
Igangsatte, men ikke ferdigstilte prosjekter/arbeid som må overføres til 2010:		
Oversettelse av læremidler for matematikk	3	4 000 000
Kunstmuseum i Karasjok	5	350 000
Dokumentasjonssenter Alta/Kautokeino	5	200 000
Museumsreformen, konsolideringsprosess Østsamisk museum	5	163 000
Verdiskapningsprogrammet	6	547 950
Evaluering av kulturutviklingsmidler	11	500 000
Evaluering av driftstilskuddsordningen under næringsavtalen	6	300 000
Milder til forskning og utvikling, utredninger og dokumentasjonsprosjekter	11	1 350 000
Prosjekter – Samisk språknemnd	13	410 000
SUPU – Informasjonskampanje	13	163 000
Divvun II – samisk korrekturprogram	15	2 756 587
Valgarbeid	15	229 934
Bedre service til brukerne	15	1 220 000
Neiden	15	56 918
Andre avsetninger:		
Periodisering av diverse utgifter/avsetning for ikke mottatte regninger	13–14	3 825 163
Inventar og utstyr til Vitenskapsbygget i Kautokeino	14	5 736 361
Sum øvrige avsetninger		21 808 913

Note 20 Egenkapital

Tabell 1.54

Egenkapital	Beløp
Egenkapital pr. 31/12–2008	-8 314 962
Egenkapital pr. 31/12–2009	-3 648 638
Endring egenkapital	-4 666 324

Endringen i egenkapital tilsvare resultatet/
overskuddet for 2009.

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Post og distribusjon
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
www.publikasjoner.dep.no

Opplysninger om abonnement, løssalg og
pris får man hos:
Fagbokforlaget
Postboks 6050, Postterminalen
5892 Bergen
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00
Faks: 55 38 66 01
www.fagbokforlaget.no/offpub

Publikasjonen er også tilgjengelig på
www.regjeringen.no

Forsidebilde:
Tittel: "Rast ved veiskille"
Kunstner: Annelise Josefsen
Fotograf: Hege Dalen, Hattfjelldal (Prosjektet Kruttfjellveien)

Trykk: 07 Aurskog AS 06/2010

